

Metodika kariérového poradenství

pro prevenci předčasných
odchodů ze vzdělávání

Kristýna Volfová
Zdeněk Svoboda a kol.

Mgr. Kristýna Volfová
Mgr. Zdeněk Svoboda, Ph.D.

Mgr. et Bc. Roman Stružinský
Mgr. Leona Zemanová
Miroslava Krontová, DiS
Bc. Petr Matí

Recenzenti:
prof. PhDr. Jaroslav Veteška, Ph.D.
PhDr. Arnošt Smolík, Ph.D.
Mgr. et Bc. Martin Košnar
Mgr. Eliška Maternová
Mgr. Renata Šádová
Mgr. Petra Helclová
Mgr. Ivana Zilcherová

Grafické zpracování: MgA. Kateřina Javůrková
Jazyková korektura: Mgr. Renata Vykusová

Vydal:
Ústecký kraj, Velká Hradební 3118/48, 400 01 Ústí nad Labem
Rok vydání: 2023

Vyrobil:
Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
České mládeže 8, 400 96 Ústí nad Labem

© Ústecký kraj, Velká Hradební 3118/48, 400 01 Ústí nad Labem

Tištěná publikace
ISBN 978-80-88140-44-3

Elektronická publikace
ISBN 978-80-88140-45-0

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons CC
BY-SA 4.0. Licenční podmínky jsou dostupné na adrese:
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Tato publikace vznikla v rámci projektu „Podpora úspěšnosti
ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ (ÚK IKAP B2),
reg. číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0017431.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ústecký kraj

Metodika kariérového poradenství

pro prevenci předčasných
odchodů ze vzdělávání

Kristýna Volfová
Zdeněk Svoboda a kol.

1	Předčasné odchody ze vzdělávání	11
	Předčasné odchody ze vzdělávání v EU a v České republice	14
■	Předčasné odchody ze vzdělávání v regionálním kontextu	16
2	Edukace jako prevence chudoby a sociálního vyloučení	19
	Kariérové poradenství	23
■	Kariérové poradenství v prostředí základních škol	24
3	Projekt Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji	29
	Inovativní přístup KARIPO	32
■	Charakteristika zapojených škol	34
	Cílová skupina podpořených žáků	35
	Individuální přechodový plán	36
4	Metodický postup pro individuální práci se žáky ohroženými předčasným odchodem ze vzdělávání	37
■	Identifikace žáka ohroženého předčasným odchodem ze vzdělávání	39
	Postup individualizované podpory žáků v rámci kariérového poradenství	49

5

Modelové studie konkrétních případů individualizované podpory žáků

81

Modelová studie I. – žákyně A. B.

83

Modelová studie II. – žákyně C. D.

96

Závěr

99

Použité zdroje

101

Přílohy

103

Tuto publikaci bychom rádi věnovali našemu skvělému kolegovi a příteli Petrovi Matimu, který s námi již nemohl dokončit započatou práci. Petrovo celoživotní zaujetí pro pomoc všem, kteří hledali východisko ze složitých situací, profesionální, ale také navýsost lidský přístup a jedinečná schopnost a ochota udělat si čas na to podstatné, kdykoliv bylo třeba, nám vždy byly a zůstávají obrovskou inspirací.

~ Autoři

Úvod

Publikace „Metodika kariérového poradenství pro prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání“, kterou právě otevíráte, je jedním z výstupů aktivity s názvem *Inovativní přístup KARIPO*, která byla realizována v období let 2020–2023 v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ (ÚK IKAP B2), reg. číslo CZ.02. 3. 68/0.0/0.0/19_078/0017431. Pilotní ověřování inovativních postupů individualizované podpory žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání patřilo do širší skupiny projektových aktivit s názvem *Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání*.

Předčasný odchod ze vzdělávání ve shodě s dalšími autory (např. Trhlíková, 2012, 2015; Hloušková, 2015) nevnímáme jako konkrétní, časově jasně definovanou událost, iniciovanou rozhodnutím žáka/studenta nebo jeho rodiny nepokračovat ve vzdělávací cestě před jejím úspěšným dokončením, nebo jako ukončení vzdělávací cesty, ke kterému dojde z různých důvodů ze strany školy (např. v důsledku neprospěchu, nedostatečné docházky či závažného porušování norem), ale jako proces. Proces, v němž se dlouhodobě, na podkladě mnoha faktorů a v rozličných podmínkách, formuje celkový přístup žáka ke vzdělávání, jeho motivace ke vzdělávání, sebehodnocení a sebevědomí, představy o další vzdělávací cestě a budoucím pracovním uplatnění, ale také o širší životní perspektivě. Zároveň také jako proces, který dle mnohých domácích i zahraničních odborných studií vede k nezískání odpovídající kvalifikace pro uplatnění na otevřeném a měnícím se trhu práce, k výraznějšímu ohrožení dlouhodobou či opakovanou nezaměstnaností, příjmovou chudobou, závislostí na sociálních dávkách, ale také například k častějším a závažnějším zdravotním problémům. Předčasné odchody ze vzdělávání tak představují riziko spojené s negativními důsledky pro jedince i pro společnost.

Stoupající výskyt předčasných odchodů ze vzdělávání v České republice v rámci poslední dekády vede jednoznačně k potřebě výraznější orientace na prevenci tohoto rizikového jevu. Ta by měla vycházet z uvědomění si dlouhodobého charakteru, příčin a důsledků předčasných odchodů ze vzdělávání. Mimo jiné také ze zohlednění toho, že výše zmíněné negativní důsledky nezřídka představují také příčiny, které na straně rodinného prostředí ovlivňují celkovou pozici žáka ve školním prostředí a jeho rozhodování ve vazbě na vzdělávání. Výrazně ohroženou skupinou jsou tak žáci, kteří pocházejí z rodin s nízkým socioekonomickým statusem či žijí v prostředí sociálně vyloučených lokalit. V kontextu České republiky se tak nepřekvapivě nejvyšší míra předčasných odchodů projevuje v takzvaných strukturálně postižených regionech, kde se sociální problémy koncentrují.

Shoda mezi odborníky panuje i v základních principech řešení této problematiky. Těmi nejčastěji zmiňovanými jsou včasná intervence, dlouhodobé působení na žáka prostřednictvím vzdělávací i sociální intervence a také kvalitní kariérové poradenství, realizované zejména ve fázi povinné školní docházky. Jsme přesvědčeni, že dlouhodobá individualizovaná podpora žáků ohrožených předčasným ukončením vzdělávání může být jedním z efektivních nástrojů prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, a to zejména v jejich nejrizikovější variantě, kterou představuje nedokončení základního vzdělání, nezahájení vzdělávání na střední škole či velmi brzký odchod ze vzdělávání na střední škole.

Případným zájemcům proto nabízíme k inspiraci a možnému využití metodický postup, který byl pilotně ověřen v rámci projektové aktivity *Inovativní přístup KARIPO*. Tento postup staví právě na dlouhodobější individualizované a koordinované podpoře žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání. Doporučujeme jeho využití v ucelené podobě, ale lze se samozřejmě inspirovat také jeho jednotlivými prvky. Věříme, že pro pedagogické pracovníky v první linii může být užitečnou pomůckou při realizaci důležité a náročné části edukační praxe, kterou prevence předčasných odchodů ze vzdělávání bezesporu je.

Za autorský kolektiv

Kristýna Volfová a Zdeněk Svoboda

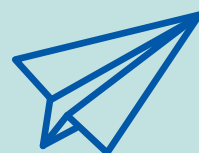
1.

Předčasné odchody ze vzdělávání

Předčasné odchody ze vzdělávání v EU a v České republice
Předčasné odchody ze vzdělávání v regionálním kontextu

1. Předčasné odchody ze vzdělávání

Tématu předčasných odchodů ze vzdělávání je v rámci České republiky věnována výraznější pozornost v podstatě až v kontextu posledních deseti let. Nižší zájem o něj souvisel pravděpodobně s velmi příznivými statistikami naší země v této oblasti. Se stoupající mírou důležitosti uvedeného tématu v rámci evropské agendy a také postupným nárůstem podílu žáků a studentů předčasně odcházejících ze vzdělávání dochází také k potřebě daný rizikový jev podrobit důsledné analýze a hledat efektivní cesty ke snižování míry jeho výskytu.

Trhlíková upozorňuje na to, že předčasné odchody ze vzdělávání jsou *problémem, který je třeba vnímat v širokém kontextu sociálních a ekonomických vztahů i existujícího školského systému. Dosažení dostatečné úrovně vzdělání má dva důležité aspekty. Prvním je rovina individuální, kdy je získané vzdělání úzce spjato se sociálně-ekonomickým statutem a představuje jednu z klíčových proměnných, které určují životní úroveň, možnost získat zaměstnání, míru sociálního začlenění i zdravého způsobu života. Opuštění vzdělávání bez dostatečné kvalifikace je v tomto smyslu nepříznivým jevem zejména z hlediska vyššího rizika nezaměstnanosti mladistvých, kteří se namísto vstupu na trh práce a zahájení pracovní aktivity stávají příjemci sociálních dávek. To ve svých důsledcích může vést až k sociálnímu vyloučení a růstu společenského napětí. Na společenské úrovni je vzdělání spojeno s produktivitou, inovací, hospodářským růstem i sociální soudržností. V kontextu nižšího ekonomického růstu a konkurenceschopnosti proto předčasné opuštění vzdělávání představuje nevyužití pracovního potenciálu mladých lidí i větší tlak na růst sociálních výdajů* (Trhlíková, 2012, s. 3).

Téma předčasných odchodů ze vzdělávání je také spojené s určitou terminologickou nejednotností a částečným obsahovým překryvem některých základních pojmů. Za **předčasné odchody ze vzdělávání** (anglicky „early school leaving“) jsou Statistickým úřadem Evropské unie (Eurostat) považovány případy, kdy osoby ve věku 18–24 let splňují dvě podmínky: vzdělávání a odbornou přípravu ukončily po dosažení pouze nižšího sekundárního vzdělání či ještě nižšího a vzdělávání a odborné přípravy se již neúčastní. Hloušková (2014, s. 12) doplňuje, že *mezi předčasně odcházející ze vzdělávání jsou v podmínkách českého vzdělávacího systému zahrnováni ti, kteří po základní škole ve studiu nepokračují, i ti, kteří po základní škole začali studovat na vybraném typu střední školy, ale studium nedokončili*. V České republice tento údaj zjišťuje Český statistický úřad na základě výběrového šetření pracovních sil. V podmínkách českého vzdělávacího systému jsou mezi předčasně odcházející zahrnovány jednak osoby, které po základní škole ve studiu nepokračují, a také ty, které ke studiu střední školy nastoupily, ale studium nedokončily (Trhlíková, 2015).

Druhým, často užívaným termínem jsou **předčasné odchody ze škol** (anglicky „school drop-out“), které se podle Tillnera vztahují zpravidla k odchodu ze škol před koncem povinné školní docházky, odchodu před dosažením minimální kvalifikace nebo před dokončením střední školy. V českém prostředí se jedná o předčasné odchody před ukončením devátého ročníku základní školy a jakékoli další přerušení školní docházky na střední škole. Sběru těchto údajů se věnují školní matriky (Tillner, 2013).

Hloušková (2014) či Trhlíková (2015) nicméně upozorňují na to, že z uvedených definic je zřejmé, že rozsah předčasných odchodů ze škol (zachycený ve školních matrikách) je v principu vyšší než výsledný počet osob, které skutečně vzdělávání opustí. Příčinou

tohoto rozdílu jsou opakované návraty do vzdělávání. Právě z tohoto důvodu Hloušková (2015) navrhl(a) ustanovit další pojem, a to předčasné odchody ze studia.

Předčasné odchody ze studia autorka vztahuje k jedincům, kteří *nastoupili do nějakého středoškolského typu studia, v průběhu studia odešli, aniž by studium řádně ukončili, ale s odstupem času se do vzdělávacího systému vracejí (využívají tzv. druhé šance) a usilují o dosažení vyššího sekundárního vzdělání* (Hloušková, 2014, s. 16).

Předčasné odchody ze vzdělávání v EU a v České republice

1.1

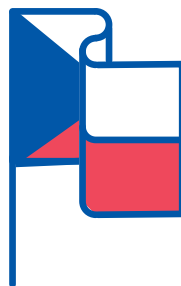
V následující tabulce přinášíme obecný přehled o míře předčasných odchodů ze vzdělávání v České republice v porovnání s vybranými evropskými zeměmi.

	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021
EU – průměr	13,8	11,0	10,5	10,5	10,2	9,9	9,7
Belgium	11,9	10,1	8,9	8,6	8,4	8,1	6,7
Bulgaria	12,6	13,4	12,7	12,7	13,9	12,8	12,2
Czechia	4,9	6,2	6,7	6,2	6,7	7,6	6,4
Denmark	11,5	8,1	8,8	10,4	9,9	9,3	9,8
Germany	11,8	10,1	10,1	10,3	10,3	10,1	11,8
Estonia	11,0	13,7	11,8	12,0	11,2	8,5	9,8
Ireland	11,9	6,8	5,0	5,0	5,1	5,0	3,3
Greece	13,5	7,9	6,0	4,7	4,1	3,8	3,2
Spain	28,2	20,0	18,3	17,9	17,3	16,0	13,3
France	12,7	9,2	8,8	8,7	8,2	8,0	7,8
Croatia	5,2	2,8	3,1	3,3	3,0	2,2	2,4
Italy	18,6	14,7	14,0	14,5	13,5	13,1	12,7
Cyprus	12,7	5,2	8,5	7,8	9,2	11,5	10,2
Latvia	12,9	9,9	8,6	8,3	8,7	7,2	7,3
Lithuania	7,9	5,5	5,4	4,6	4,0	5,6	5,3
Luxembourg	7,1	9,3	7,3	6,3	7,2	8,2	9,3
Hungary	10,8	11,6	12,5	12,5	11,8	12,1	12,0

Tabulka č. 1
Předčasné odchody ze vzdělávání v EU a v ČR (Eurostat, 2023)

Malta	21,4	16,3	14,0	14,0	13,9	12,6	10,7
Netherlands	10,1	8,2	7,1	7,3	7,5	7,0	5,3
Austria	8,3	7,3	7,4	7,3	7,8	8,1	8,0
Poland	5,4	5,3	5,0	4,8	5,2	5,4	5,9
Portugal	28,3	13,7	12,6	11,8	10,6	8,9	5,9
Romania	19,3	19,1	18,1	16,4	15,3	15,6	15,3
Slovenia	5,0	5,0	4,3	4,2	4,6	4,1	3,1
Slovakia	4,7	6,9	9,3	8,6	8,3	7,6	7,8
Finland	10,3	9,2	8,2	8,3	7,3	8,2	8,2
Sweden	6,5	7,0	7,7	7,5	6,5	7,7	8,4

Jak je z přehledové tabulky patrné, míra výskytu předčasných odchodů ze vzdělávání je v České republice dlouhodobě pod celoevropským průměrem (v roce 2020 pouze osm zemí EU dosahovalo hodnot ještě nižších, v roce 2010 to dokonce bylo pouze Slovensko). Nicméně porovnáme-li výsledky v letech 2010, 2015 a 2020 (i s ohledem na skutečnost, že výsledky roku 2021 byly v oblasti vzdělávání výrazně ovlivněné specifickými podmínkami souvisejícími s pandemickou situací), je zřejmé, že vývoj situace v České republice jde opačným směrem. Zatímco v celoevropském rámci hodnota míry předčasných odchodů ze vzdělávání v uvedených letech klesala (z 13,8 % v roce 2010 na 11 % v roce 2015 a 9,9 % v roce 2020), v České republice došlo k postupnému nárůstu ze 4,9 % v roce 2010 na 6,2 % v roce 2015, a dokonce 7,6 % v roce 2020. Lze tak konstatovat, že v České republice se nepodařilo dodržet závazek, který si stanovila ve vazbě na Strategii Evropa 2020 (*Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*), kterou představila Evropská komise v březnu 2010 a která se stala hlavní strategií rámující snahu o snížení míry předčasných odchodů ze vzdělávání. Evropská komise stanovila pro EU cíl snížit míru předčasných odchodů ze vzdělávání pod hranici 10 %, kterého se velmi těsně podařilo dosáhnout (viz výše). Vláda České republiky v roce 2010 schválila národní cíl, kterým bylo snížit míru výskytu předčasných odchodů ze vzdělávání do roku 2020 na 5,5 % (ač tato hodnota v roce 2010 byla 4,9 %, viz výše).

Předčasné odchody ze vzdělávání v regionálním kontextu

1.2

Česká republika patří dlouhodobě mezi země, kde se v oblasti různých aspektů vzdělávání projevují velmi výrazné (a v evropském kontextu nadprůměrné) rozdíly mezi jednotlivými regiony. Data shromažďovaná Statistickým úřadem Evropské unie jsou vykazována k regionům na úrovni NUTS 2. Přehled údajů uvádíme ve stejné časové linii jako v případě porovnání mezi státy EU (viz tabulka č. 2).

	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	4,9	6,2	6,7	6,2	6,7	7,6	6,4
Praha	2,8	3,6	1,6	2,7	1,9	2,4	0,8
Střední Čechy	4,6	4,3	6,6	4,7	4,3	6,4	6,3
Jihozápad	5,0	5,7	7,6	5,0	7,2	7,5	8,6
Severozápad	11,3	14,5	15,6	17,1	15,5	17,4	14,1
SZ – chlapci	9,7	16,0	13,6	15,6	11,9	14,0	11,7
SZ – dívky	13,0	13,0	17,6	18,5	19,1	20,9	16,7
Severovýchod	4,2	5,9	6,0	5,8	6,6	7,3	5,6
Jihovýchod	2,9	2,7	4,6	4,9	4,8	4,2	3,8
Střední Morava	4,1	6,0	6,4	4,4	4,9	7,3	5,8
Moravskoslezsko	5,4	8,7	6,6	6,4	9,8	9,6	7,5
MS – chlapci	5,9	7,6	7,0	7,3	11,1	11,3	7,1
MS – dívky	4,8	9,8	6,2	5,5	8,4	7,9	7,8

Tabulka č. 2
Předčasné odchody ze vzdělávání v regionech ČR – NUTS 2 (Eurostat, 2023)

Z regionálního srovnání je jednoznačně patrné, že NUTS 2 – Severozápad, který zahrnuje Ústecký a Karlovarský kraj, dosahuje míry předčasných odchodů ze vzdělávání, která výrazně překračuje nejen průměr České republiky, ale i průměr Evropské unie (hodnota dosažená v roce 2020 byla dokonce vyšší než průměrná hodnota jakékoliv evropské země). Zvláště alarmující je situace v případě dívek. V roce 2020 v podstatě každá pátá dívka (celkově 20,9 %) v regionu NUTS 2 – Severozápad patřila do cílové skupiny osob, které předčasně ukončily vzdělávání.

Není překvapením, že dalším regionem, který se pohybuje v míře výskytu předčasných odchodů ze vzdělávání nad republikovým průměrem, je Moravskoslezsko, které spolu s regionem Severozápad patří mezi takzvané strukturálně postižené regiony s vysokým výskytem sociálních problémů. Zde naopak častěji předčasně ukončují vzdělávání chlapci. Ostatní regiony se již pohybují pod republikovým průměrem.

V podobném duchu vyznívají také regionální statistiky týkající se předčasných odchodů již ze segmentu základního školství. V tomto případě můžeme základní informace čerpat například ze zprávy České školní inspekce o vybraných ukazatelích ve vzdělávání v Ústeckém kraji z roku 2020, kde jsou prezentovány údaje vztažené ke školnímu roku 2015/2016.

Tabulka č. 3

Podíly předčasných odchodů ze základního školství v ČR podle NUTS 3 (ČŠI, 2020)

Kraj	Ročník ukončení						
	6	7	8	9	10	N	celkem
Hl. město Praha	-	0,10 %	0,24 %	2,24 %	0,13 %	0,03 %	2,74 %
Středočeský kraj	0,01 %	0,21 %	0,50 %	1,29 %	0,35 %	0,05 %	2,41 %
Jihočeský kraj	-	0,27 %	0,55 %	1,23 %	0,34 %	-	2,39 %
Plzeňský kraj	0,04 %	0,37 %	0,48 %	1,16 %	0,37 %	-	2,42 %
Karlovarský kraj	-	0,52 %	1,41 %	2,13 %	0,48 %	0,07 %	4,60 %
Ústecký kraj	0,04 %	0,78 %	1,52 %	2,51 %	0,41 %	0,24 %	5,51 %
Liberecký kraj	0,02 %	0,20 %	0,94 %	1,55 %	0,42 %	0,20 %	3,33 %
Královehradecký kraj	-	0,24 %	0,50 %	1,07 %	0,34 %	0,04 %	2,20 %
Pardubický kraj	-	0,22 %	0,42 %	0,88 %	0,64 %	0,04 %	2,20 %
Kraj Vysočina	-	-	0,15 %	0,52 %	0,33 %	0,02 %	1,02 %
Jihomoravský kraj	-	0,07 %	0,27 %	1,09 %	0,47 %	0,02 %	1,92 %
Olomoucký kraj	0,02 %	0,14 %	0,50 %	0,96 %	0,35 %	0,05 %	2,02 %
Zlínský kraj	-	0,13 %	0,21 %	0,75 %	0,52 %	0,02 %	1,63 %
Moravskoslezský kraj	0,01 %	0,48 %	0,83 %	1,59 %	0,27 %	0,18 %	3,35 %
Česká republika	0,01 %	0,27 %	0,59 %	1,42 %	0,36 %	0,07 %	2,73 %

Tabulka č. 4

Podíly předčasných odchodů ze středního školství v ČR podle NUTS 3 (ČŠI, 2020)

	Podíly žáků, kteří předčasně ukončili vzdělávání				
Školní rok 2015/2016	Kategorie vzdělávání				
Kraj	E	H	L/O	M	L5
Hlavní město Praha	15,13 %	8,85 %	4,00 %	1,98 %	15,25 %
Středočeský kraj	14,94 %	9,71 %	3,76 %	2,07 %	27,35 %
Jihočeský kraj	17,32 %	9,22 %	2,44 %	1,54 %	20,75 %
Plzeňský kraj	18,39 %	9,82 %	1,78 %	1,44 %	21,14 %
Karlovarský kraj	20,55 %	10,17 %	3,56 %	2,80 %	18,81 %
Ústecký kraj	25,76 %	15,39 %	7,99 %	3,78 %	31,35 %
Liberecký kraj	19,60 %	9,87 %	5,81 %	2,35 %	21,26 %
Královehradecký kraj	17,16 %	11,20 %	5,42 %	1,97 %	19,88 %
Pardubický kraj	13,46 %	8,35 %	5,36 %	1,67 %	30,77 %

Kraj Vysočina	16,74 %	8,44 %	3,30 %	1,25 %	21,88 %
Jihomoravský kraj	10,12 %	9,98 %	2,83 %	1,72 %	23,91 %
Olomoucký kraj	16,76 %	8,61 %	4,79 %	1,27 %	19,90 %
Zlínský kraj	15,59 %	7,97 %	1,54 %	0,98 %	18,85 %
Moravskoslezský kraj	18,59 %	12,43 %	4,42 %	1,76 %	24,33 %
Česká republika	17,39 %	10,29 %	3,92 %	1,91 %	22,73 %

Autoři zprávy uvádějí, že jak ukazují statistiky na úrovni jednotlivých regionů, Ústecký kraj má nejvyšší podíl předčasných odchodů ze základního vzdělávání (viz tabulka č. 3). Obdobná je potom také situace ve středním vzdělávání. Zde se již v rámci kraje projevují výrazné rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi středního vzdělávání. Nejvyšší podíl předčasných odchodů je v kategorii střední vzdělání s výučním listem E a H, následně pak v nástavbovém studiu L5. Nicméně podstatnějším ukazatelem je, že Ústecký kraj dosahuje nejvyšších hodnot míry předčasného ukončení u všech kategorií vzdělávání (viz tabulka č. 4)! To podle České školní inspekce ukazuje, že sestupná mobilita je v Ústeckém kraji závažným problémem, který následně může mít negativní vliv na zaměstnanost v regionu (ČŠI, 2020).

PŘEHLED REGIONÁLNĚ UKOTVENÝCH DAT DOPLŇUJEME JEŠTĚ O ÚDAJE DOSTUPNÉ Z DATAPAQ – TZV. PROHLÍŽEČKY REGIONÁLNÍCH DAT Z OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ A SOCIÁLNÍCH PODMÍNEK (PAQ RESEARCH, 2023):

Nedokončení základního vzdělávání (průměr za roky 2019 a 2020)

V Ústeckém kraji nedokončilo základní vzdělávání **9,7 %** žáků, v Karlovarském kraji to bylo **6,9 %** žáků a v Moravskoslezském kraji **4,8 %** žáků. Republikový průměr dosáhl hodnoty **4,2 %**.

Ukončení povinné školní docházky v 7. ročníku (průměr za roky 2019 a 2020)

V Ústeckém kraji ukončilo povinnou školní docházku v 7. ročníku **2,2 %** žáků, v Karlovarském kraji to bylo **1,1 %** žáků a v Moravskoslezském kraji **1,0 %** žáků. Republikový průměr dosáhl hodnoty **0,7 %**.

Ukončení povinné školní docházky v 8. ročníku (průměr za roky 2019 a 2020)

V Ústeckém kraji ukončilo povinnou školní docházku v 8. ročníku **7,1 %** žáků, v Karlovarském kraji to bylo **5,2 %** žáků a v Moravskoslezském kraji **3,5 %** žáků. Republikový průměr dosáhl hodnoty **3,1 %**.

Předčasné odchody ze středního vzdělávání v roce 2020

V Ústeckém kraji předčasně ukončilo střední vzdělávání **9,0 %** žáků, v Karlovarském kraji **9,7 %** žáků a v Moravskoslezském kraji **7,8 %** žáků. Republikový průměr dosáhl hodnoty **7,0 %**.

2.

Edukace jako prevence chudoby a sociálního vyloučení

Kariérové poradenství

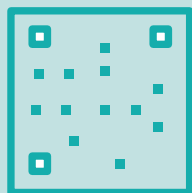
Kariérové poradenství v prostředí základních škol

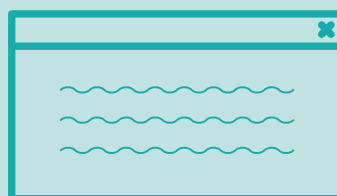
Na následujících stránkách můžete využít ke zobrazení odkazů QR kódy. Stačí namířit foťákem chytrého telefonu na kód a odkaz se vám otevře. Také můžete využít QR kód pro snadný tisk online pdf verzí dotazníků.

Dokument k tisku

Naskenuj mě a tiskni z PDF.

2. Edukace jako prevence chudoby a sociálního vyloučení

V posledních letech se setkáváme s fenoménem proměny trhu práce. Konkrétně v uplynulých třech dekádách v České republice došlo k výrazným proměnám trhu práce. V kontextu Ústeckého kraje je tento fenomén o něco výraznější, kde na proměnu trhu práce měl (a stále má) vliv postupný útlum těžby hnědého uhlí, a s ním spojená postupná rekultivace krajiny a snaha o ekonomickou transformaci našeho regionu. Tento fenomén vyvíjí významný tlak na flexibilitu pracovní síly, orientaci v měnících se podmínkách a ochotu celoživotně se vzdělávat a zvyšovat či rozšiřovat svou profesní kvalifikaci (Svoboda a Volfová in Kříž, Svoboda, Veteška, Volfová a Zilcher, 2021). V současné době nelze přepokládat podobu pracovního trhu za další dvě dekády, ale lze jedince, v našem případě žáka, připravovat a vybavovat ho kompetencemi potřebnými k řízení jeho vlastní profesní cesty, tak aby byl schopen v budoucnu reagovat na požadavky měnícího se trhu.

V tomto kontextu byly také stanovené požadavky na proměnu vzdělávacího systému, které jsou deklarovány v rámci dokumentu Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. Hlavní deklarovanou vizí rozvoje vzdělávací soustavy je, že „implementace Strategie 2030+ povede k vytvoření a rozvoji otevřeného vzdělávacího systému, který reaguje na měnící se vnější prostředí a poskytuje relevantní obsah vzdělávání v celoživotní perspektivě. Cílem vzdělávání v následující dekádě je základními a nepostradatelnými kompetencemi vybavený a motivovaný jedinec, který dokáže v co nejvyšší míře využít svůj potenciál v dynamicky se měnícím světě ve prospěch jak svého vlastního rozvoje, tak s ohledem na druhé a ve prospěch rozvoje společnosti“ (Fryč, Matušková, Katzová, et al, 2020, s 16). Další informace o uvedené strategii naleznete v infoboxu na následující straně.

Míra dosaženého vzdělání a následné uplatnění na trhu práce má výrazný vliv na socio-ekonomický status jedince. Z dat Agentury pro sociální začleňování je patrné, že mladí lidé, kteří své vzdělání ukončili bez maturity, jsou ohroženi chudobou ve 40 %. Podobně silnou vazbu můžeme nalézt také mezi vzděláním rodičů a ohrožením chudobou u dětí. Celkem 38 % mladých lidí, jejichž rodiče nemají maturitu, může být ohroženo příjmovou chudobou. Z výzkumného šetření realizovaného Českou školní inspekcí zaměřeného na vzdělávání dětí v sociálně vyloučených lokalitách vyplývá, že vzdělanostní aspirace žáků pocházejících ze sociálně vyloučených lokalit jsou výrazně nižší než aspirace (všech) žáků účastnících se šetření PISA v roce 2012. U poloviny žáků pocházejících ze sociálně vyloučených lokalit bylo zaznamenáno, že chtějí získat maximálně středoškolské vzdělání s výučním listem (Miklušáková, Foist a Horáčková, 2018).

STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČR DO ROKU 2030+

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ je klíčový dokument pro rozvoj vzdělávací soustavy České republiky v dekádě 2020–2030. Jejím cílem je modernizovat vzdělávací systém Česka v oblasti regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení, připravit ho na nové výzvy a zároveň řešit problémy, které v českém školství přetrvávají.

Hlavní strategické cíle:

Strategický cíl 1: Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život.

Strategický cíl 2: Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

Zdroj: Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Dostupné na:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>.

Výzkumné šetření realizované společností PAQ Research v roce 2022 opakovaně potvrzuje, že *vzdělávání je v Česku často nástrojem reprodukce chudoby a nerovností mezi generacemi. Dosažením vysoké školy oproti základnímu vzdělání zvyšuje u průměrného Čecha o 40–50 % pravděpodobnost, že dosáhne nadprůměrného příjmu, sociálního kapitálu, tedy například společenských kontaktů a lidského kapitálu, který má nejčastěji formu různých kompetencí* (Prokop, 2022).

Toto vstupní znevýhodnění je možné kompenzovat s využitím různých mechanismů podpory. Jejich využití ve prospěch změny situace žáků, kteří pocházejí z rodin s nižším socioekonomickým statusem, ovlivňuje jejich budoucí uplatnění nejenom na trhu práce, ale také ve společnosti, a může mít charakter velmi účinného preventivního opatření. Jeden ze zásadních nástrojů prevence předčasných odchodů ze vzdělávání a následného ohrožení chudobou a sociálním vyloučením tvoří kariérové poradenství. To také v prostředí základních škol představuje rámec pro poskytování potřebných podpůrných mechanismů.

2.1 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství se ve světě vyvíjí více než 100 let a můžeme jej označit za pomáhající disciplínu sociální věd. I přesto nelze definovat kariérové poradenství jednou základní definicí z důvodu jeho širokého vymezení v různých oblastech. V obecném měřítku můžeme přesněji tento termín vymežit jako celoživotní kariérové poradenství (Hausdorfová, Pokorný a Růtová, 2021).

S ohledem na obsahové zaměření této publikace považujeme za adekvátní a nejvíce odpovídající jejímu pojetí definici kariérového poradenství z pohledu Pýchové (2020), která jej vymezuje jako *službu, která umožní člověku, aby si poskládal svoje dosavadní zkušenosti, zrefletoval, co se v životě naučil a jak se mezitím změnila situace kolem něj, a na základě toho plánoval, jak na to bude reagovat a kam chce sám sebe do budoucna směřovat. Kariérové poradenství je ale i celý systém vzdělávání dětí a mladých lidí, kteří se připravují, že přvezmou zodpovědnost za to, že se budou celý život učit novým znalostem a dovednostem a budou schopni vyhodnocovat příležitosti, které jim dynamicky se vyvíjející svět nabízí* (Pýchová, Košťálová, Drahoňovská a Madziová, 2020, s 12).

Můžeme tedy říci, že bez ohledu na to, v jaké fázi života jedinec služby kariérového poradenství využije, by mělo být jejich obsahem v obecném slova smyslu zkompetentňování jedinců směrem ke schopnosti řídit svou vlastní profesní dráhu. V tomto kontextu je vhodné nahlížet na utváření schopnosti řídit vlastní profesní dráhu jako na v podstatě celoživotní proces (trvající minimálně do doby, kdy člověk ukončí aktivní profesní činnost). Od počátku poskytování služeb kariérového poradenství je potřeba mít na paměti smysl a celé pojetí kariérového poradenství v širším kontextu. Nelze předvídat, jaké profese budou uplatnitelné na trhu práce za 20 let nebo zda žák, který si vybere daný studijní obor, po absolvování nastoupí do dané profese. Ale můžeme ovlivnit, zda jedinec bude schopný na tyto výzvy adekvátně reagovat.

Dle Hausdorfové, Pokorného a Růtové můžeme kariérové poradenství rozdělit na dvě oblasti, které se vzájemně propojují – kariérové vzdělávání a kariérové poradenství. **Career Education** (kariérové vzdělávání) můžeme popsat jako vzdělávací aktivity směřující k rozvoji dovedností pro řízení vlastní kariéry a životní dráhy včetně vyhledávání a účinného využívání informací a poradenství. Kdežto **Career Counselling** (kariérové poradenství) vnímáme jako individuální nebo skupinový proces ve vzdělávání, zaměstnání a při přechodech s důrazem na zvládání reakcí na změny po celou dobu života, posilování sebedůvěry a porozumění a směřování k uspokojujícímu a smysluplnému životu a zaměstnání. V rámci tohoto procesu dochází k interakci mezi poradcem a jednotlivcem (Hausdorfová, Pokorný a Růtová, 2021).

Kariérové poradenství v prostředí základních škol

2.2

V obecném kontextu se kariérové poradenství na školách zpravidla začíná realizovat zároveň s naplňováním obsahu tematického okruhu Svět práce (podobně Svoboda a Volfová, 2023). Ten je součástí vzdělávací oblasti Člověk a svět práce v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání, která se prolíná celým obdobím školní docházky a zahrnuje různé formy pracovních činností žáků. V praxi se také nezřídka setkáváme s tím, že v průběhu celé délky školní docházky jsou žáci s tématem práce a volby povolání seznamováni, nicméně jedná se spíše o jednorázové aktivity, které nebývají koordinovány například poradenským pracovníkem, který agendu kariérového poradenství vykonává. Pojetí, obsah a výstupy tematického okruhu Svět práce prezentujeme v následujícím infoboxu.

TEMATICKÝ OKRUH SVĚT PRÁCE

Zařízení tematického okruhu Svět práce je pro základní školy závazné pro 8. a 9. ročník, s možností realizace již od 7. ročníku.

Mezi deklarované očekávané výstupy patří, že žák:

- se orientuje v pracovních činnostech vybraných profesí;
- posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravě;
- využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání;
- prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce.

Na úrovni tzv. minimálních výstupů, tedy minimální doporučené úrovně pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření, se očekává, že žák:

- se orientuje v pracovních činnostech vybraných profesí, v učebních oborech a středních školách;
posoudí své možnosti v oblasti profesní, případně pracovní orientace s přihlédnutím k potřebám běžného života;
využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného dalšího vzdělávání;
prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání;
- byl seznámen s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatele;
- byl seznámen s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání.

Samotná obsahová náplň učiva je v dané tematické oblasti rozdělena do celkem pěti celků – **trh práce, volba profesní orientace, možnosti vzdělávání, zaměstnání a podnikání.**

Níže uvádíme přehled obsahové náplně jednotlivých celků učiva:

1. **Trh práce** – povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce.
2. **Volba profesní orientace** – základní principy; sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace; informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb.
3. **Možnosti vzdělávání** – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace.

Důležitým východiskem a jedním z klíčů ke změně v rámci práce se žáky, které lze identifikovat jako ohrožené předčasným odchodem ze vzdělávání, je dlouhodobé, systematické zacílení na jejich motivaci ke studiu. V případech, kdy potřebujeme se žáky pracovat na rozvoji motivace k dalšímu vzdělávání a budoucímu uplatnění na trhu práce, nelze předpokládat, že začátek této dlouhodobé práce bude realizován až na 2. stupni, natož v posledních ročnících povinné školní docházky. Zejména u dětí pocházejících z rodin s nízkým socioekonomickým statusem lze již od nástupu do povinné školní docházky předpokládat, že vzdělávání a budoucí profesní dráha žáků z různých důvodů (zejména z důvodu ekonomického tlaku) není klíčovou prioritou. Proto je třeba pracovat na tomto aspektu vzdělávací dráhy žáka již v podstatě od jejího počátku, a především průběžně.

Otevírání tématu budoucího pracovního uplatnění a profesní dráhy žáků lze koordinovaně realizovat již od 1. ročníku. Jako inspirace a opora pro plánování aktivit zájemcům mohou sloužit následující přehledové tabulky č. 5 a č. 6 (Hanák a kol., 2022, s. 108).

Tabulka č. 5
Přípravná fáze
kariérového
poradenství (Hanák
a kol., 2022, s. 108)

ZŠ / 1.–3. ročník			
Co	Zaměření/témata	Kde	Kdo
Utváření základních představ o různých zaměstnáních	„Co lidé dělají?“	Vzdělávací předměty	Pedagogové Rodiče
	„Kde pracuje máma, táta, babička, dědeček, rodiče kamarádů či kamarádek?“	– český jazyk – prvouka – výtvarná výchova – pracovní činnosti	
	„Co tam dělají?“	(vytváření základních pracovních návyků a dovedností při práci s různorodým materiálem)	
	„Čím bych chtěl být já?“		

4.-5. ročník		
Co	Zaměření/témata	Kdo
Rozvíjení sebepoznání a sebereflexe	„Co musím udělat pro to, abych byl tím, čím chci být?“ Zjišťování zájmů a zálib žáků Průmysl a zemědělství ČR (vlastivěda) Hodnota peněz (matematika) Profese (seznamování se s jednotlivými profesemi za využití pohádek a videoprezentací v rámci třídnických hodin) Pracovní činnosti: základy práce s ručním nářadím, kuchyňským náčiním i šicími pomůckami, jednoduché pracovní postupy, montážní a demontážní práce, pěstitelské práce a příprava jednoduchých pokrmů	Pedagogové Rodiče

5.-6. ročník		
Co	Zaměření/témata	Kdo
Dokončování aktivit z 1. stupně ZŠ	Navazování na úroveň dosažených vědomostí, dovedností a návyků získaných na 1. stupni ZŠ v rámci různých předmětů a především pracovních činností Aktivity, jejichž cílem je seznámit žáky (i jejich rodiče) s jednotlivými profesemi a obory OU a SOU, řešení otázek s tím souvisejících	Pedagogové, zapojení výchovného poradce, případně kariérového poradce ŠPP, SPC, PPP Rodiče/zákonní zástupci

Tabulka č. 6a

Kariérové poradenství
(Hanák a kol., 2022,
s. 108)

Tabulka č. 6b

Kariérové poradenství
(Hanák a kol., 2022,
s. 108)

7.–8. ročník		
Co	Zaměření/témata	Kdo
Cílené kariérové poradenství	Přednášky a besedy (lektoři z ÚP, OU, SOU) Praktické workshop. Exkurze do různých firem, obchodů, škol Aktivita zaměřená na sebepoznání („Co mě baví, k čemu mám vloh, nadání?“) Využití vzdělávacích oborů občanská výchova, výchova ke zdraví Vyhledávání vhodné profese, studijního oboru a informací z internetu (informatika) Seznámení se s Atlasem školství a různými webovými stránkami (infoabsolvent)	Výchovný poradce, kariérový poradce, třídní učitel, učitel pracovních činností, ostatní pedagogové, pracovníci ŠPP, SPC, PPP Pracovníci ÚP, zástupci OU, SOU (VP/KP) NNO Rodiče/zákonní zástupci
9. ročník		
Co	Zaměření/témata	Kdo
Intenzivní kariérové poradenství	Cílená spolupráce se žáky, jejich zákonnými zástupci, pracovníky SPC, PPP Návštěva ÚP – besedy, konzultace, test, volby povolání, informace o dalších možnostech Burza práce a povolání Intenzivní práce s Atlasem škol a různými webovými stránkami středních škol Informace o přijímacích řízeních na konkrétních školách	Výchovný poradce, kariérový poradce, třídní učitel, učitel pracovních činností, ostatní pedagogové, pracovníci ŠPP, SPC, PPP, kliničtí psychologové, lékaři Pracovníci ÚP, zástupci OU, SOU (VP/KP) NNO Rodiče/zákonní zástupci

Podobně uvádějí možná poradenská témata, ve vazbě na jednotlivé životní etapy, autorky publikace Kariérové poradenství na každý pád (Drahoňovská in Pýchová, Košťálová, Drahoňovská a Madziová, 2020, s. 35).

Životní etapa	Vnímání mé osobnosti	Vnímání světa práce	Tabulka č. 7 Témata v oblasti kariérového poradenství ve vazbě na životní etapy (Drahoňovská in Pýchová, Košťálová, Drahoňovská a Madziová, 2020, s. 35)
děti – základní škola	Já a moje schopnosti a dovednosti vs. okolí Téma vlastní seberealizace, vášní, zájmů Téma hodnot	Diskuse, co dané profese obnášejí, jejich poznávání v praxi Pochopení, jaké jsou pracovní příležitosti na trhu práce (zaměstnání, práce) Seznámení se základními informačními zdroji k trhu práce Co znamená volba SŠ pro můj další profesní život	

3.

Projekt Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji

Inovativní přístup KARIPO

Charakteristika zapojených škol

Cílová skupina podpořených žáků

Individuální přechodový plán

3. Projekt Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji

Metodická příručka je výstupem tříletého procesu pilotního ověřování inovativních metod a postupů kariérového poradenství, které se zaměřovaly právě na dlouhodobější a komplexní podporu žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání. Proces pilotního ověřování byl realizován v rámci naplňování projektu s názvem *Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji* (ÚK IKAP B2, CZ.02. 3. 68/0.0/0.0/19_078/0017431), jehož hlavním řešitelem byl Ústecký kraj. Projekt zahrnoval opatření, která byla připravena v reakci na problematiku vzdělávání v Ústeckém kraji, a jejich cílem bylo „zvýšit kvalitu vzdělávání v kraji s důrazem na školy vzdělávající vyšší podíl žáků se SVP, včetně žáků nadaných. Řeší problematiku předčasných odchodů žáků ze vzdělávání, které jsou vzhledem ke struktuře obyvatelstva a počtu sociálně vyloučených lokalit v Ústeckém kraji závažným problémem“.

Podrobnější informace o projektu Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji jsou dostupné zde:

<https://rskuk.cz/podpora-uspesnosti-ve-vzdelavani-v-usteckem-kraji-uk-ikap-b2>.

Inovativní přístup KARIPO

3.1

Samotný proces pilotního ověřování byl hlavní obsahovou náplní aktivity s názvem **Inovativní přístup KARIPO**, která byla součástí širšího souboru aktivit v oblasti **Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání**, jehož součástí byl rovněž monitoring předčasných odchodů ze vzdělávání v rámci Ústeckého kraje a soubor aktivit zacílených na podporu komunikačních dovedností žáků.

Naším cílem bylo ověřit funkčnost postupu poskytování dlouhodobé individualizované podpory žákům, kteří jsou ohroženi předčasným ukončením ve vzdělávání, a to na základě mapování a identifikace bariér a specifických potřeb rodin, a následného stanovení plánu poskytování podpory. V rámci uvedené aktivity můžeme individualizovanou podporu charakterizovat jako cílevědomý, záměrný postup, plánovaný v souladu se zásadami pedagogické i sociální práce. Základním rámcem pro realizaci individualizované podpory byl tzv. individuální přechodový plán – strategický dokument obsahující cíle a postupy související s podporou úspěšného přechodu žáka mezi základní školou a dalším stupněm vzdělávání. Tyto cíle a postupy byly naplánovány a stanoveny v kooperaci se žákem, pedagogickými pracovníky, rodinou žáka a případnými dalšími subjekty.

Východiska pilotně ověřovaného postupu

3.1.1

Jak jsme již uvedli v úvodu této publikace, námi ověřovaný postup vychází z premisy, že předčasné ukončení vzdělávání není časově jasně ohraničeným aktem, ale spíše dlouhodobým procesem, který má několik klíčových fází. Ty vymezili například Vacek, Pacnerová a Menclová (2008) následovně:

- existence rizikových faktorů,
- eskalace rizikových faktorů,
- úvahy o předčasném odchodu ze vzdělávání,
- rozhodnutí,
- akce,
- nesení důsledků,
- reflexe.

V těchto fázích se v různé míře a v různé intenzitě projevují faktory, které proces předčasného odchodu ze vzdělávání ovlivňují. Ty nejvýznamnější lze rozdělit do pěti následujících kategorií s příklady jednotlivých možných faktorů (The National Economic and Social Forum, 2002, s. 135 In Trhlíková, 2015):

Individuální úroveň – např. problémy se zvládáním školních požadavků, poruchy chování nebo učení, problémy se sebehodnocením a další.

Rodina – např. násilí v rodině, alkohol, drogová závislost, důvěra v rodině, spolehnutí se na rodiče, úroveň vzdělání rodičů, finanční zdroje, nezaměstnanost rodičů.

Škola – např. školní ethos, klima, disciplína, management, účast žáků na školním plánování, zapojení rodičů.

Společnost (komunita) – např. dostupnost mimoškolní podpory, zázemí, lokální situace, infrastruktura, skutečnost, zda se jedná o město či vesnici, zda se jedná o tzv. vyloučenou lokalitu.

Další vzdělávání – např. možnost dalšího vzdělávání a situace na trhu práce – míra nezaměstnanosti, proces přechodu na trh práce, příležitosti dalšího vzdělávání, možnosti zaměstnání.

V rámci navrženého postupu jsme cílili na plánovité ovlivňování podmínek spadajících do prvních tří kategorií. Naší snahou bylo zasáhnout jak individuální úroveň žáka, tak úroveň rodiny, a pokusit se rovněž o funkční úpravu v oblasti vnitřních procesů probíhajících ve škole (zejména v oblasti poskytování kariérového poradenství a spolupráce pedagogických pracovníků).

V již zmíněné evropské strategii „Evropa 2020“, která si kladla za cíl redukovat počet /podíl předčasných odchodů ze vzdělávání v zemích Evropské unie (viz kapitola 1.1), bylo mimo jiné deklarováno, že pro dosažení tohoto cíle by se evropské země měly soustředit na opatření ve třech základních přístupových oblastech – prevence, intervence a kompenzace.

Na úrovni **prevence** je cílem především zabránit vzniku podmínek, jež mohou vést k předčasnému ukončení školní docházky. Za jeden z neúčinnějších prostředků je možno považovat kvalitní vzdělávání, a to od co nejranějších fází, s důrazem na cílenou podporu znevýhodněných žáků.

Intervence je již zaměřena na řešení projevujících se překážek a snaží se zabránit tomu, aby vedly k předčasnému ukončení školní docházky. Mohou se orientovat na zlepšení školních výsledků, podporu pozitivního školního klimatu, pomoc ohroženým žákům, vytváření sítí kontaktů s aktéry mimo školu a zlepšování přístupu k sítím lokální podpory. Opatření často zahrnují pedagogické vedení a doučování žáků, individuální výukové přístupy či finanční podporu.

Kompenzační opatření se již zaměřují na vzdělávání a odbornou přípravu těch, kteří již školní docházku předčasně ukončili. Mohou mít podobu finančních nebo jiných typů podpory a jejich cílem je motivovat mladé lidi, aby se znovu zapojili do systému vzdělávání, a využili tzv. „druhou šanci“.

Námi pilotně ověřovaný postup byl s ohledem na časový harmonogram projektu nejvýrazněji zaměřený na oblast včasné identifikace překážek a modelování postupů účinné (v tomto případě sekundární) prevence a intervence.

Charakteristika zapojených škol

3.2

Pilotní ověření inovativních metod v oblasti kariérového poradenství se zaměřením na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání bylo realizováno na dvou základních školách tzv. hlavního proudu a na jedné speciální základní škole. Ve všech případech se jednalo o subjekty se sídlem a působením v Ústeckém kraji. Výběr zapojených škol probíhal na základě několika kritérií. Patřila mezi ně dlouhodobá zkušenost s realizací projektových aktivit na škole, zkušenost se spoluprací s neziskovým sektorem a významnou podmínkou bylo také to, že škola se nachází tzv. na orbitu sociálně vyloučené lokality a je pro tuto lokalitu částečně spádovou, a tudíž navštěvovanou dětmi, které zde žijí. Pro širší rozsah pilotního ověření byla oslovena a zapojena do spolupráce také speciální základní škola, která využití inovativních metod ověřovala také ve vztahu k cílové skupině žáků s diagnostikovaným lehkým mentálním postižením. Stručnou charakteristiku zapojených škol uvádíme níže.

Základní škola Dubí 2, Tovární 110/86, příspěvková organizace

Základní škola je příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem je město Dubí. Kapacita školy je 260 žáků a její naplněnost v době zahájení pilotního ověřování činila téměř 97 %. Škola je plně organizovaná a organizačně je rozdělena do dvou budov, a to dle stupňů vzdělávání. Škola nezřizuje třídy podle § 16 odst. 9 školského zákona ani přípravný ročník. Žáci se vzdělávají podle školního vzdělávacího programu s názvem **Škola pro zdravý a zodpovědný život**. Struktura žáků ve škole je různorodá, vzdělávají se zde i žáci pocházející z lokality, kterou lze charakterizovat jako sociálně vyloučenou lokalitu.

Základní škola Bilina, Za Chlumem, 824, okres Teplice, příspěvková organizace

Základní škola je příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem je město Bilina. Kapacita školy je 810 žáků a její naplněnost se v době zahájení spolupráce pohybovala okolo 64 %. Škola je plně organizovaná. Ve škole se vyučuje podle školního vzdělávacího programu s názvem **Škola pro život**. V rozsáhlé budově, kterou lze charakterizovat jako sídlištní školu, je 27 tříd. Škola nemá zřízené třídy podle § 16 odst. 9 školského zákona. Již několik let je zde však zřízen přípravný ročník. ZŠ Za Chlumem je spádovou školou pro městskou část Teplické předměstí, jejíž částí lze charakterizovat jako sociálně vyloučené lokality. Škola se rovněž orientuje na podporu žáků s různými typy speciálních vzdělávacích potřeb.

Speciální základní škola, speciální mateřská škola a praktická škola, Děčín, příspěvková organizace

Základní škola je příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem je Krajský úřad Ústeckého kraje. Škola je určena pro žáky s lehkým, středně těžkým a těžkým mentálním postižením, žáky se souběžnými vadami, s autismem a žáky zdravotně oslabené. Kapacita školy je 305 žáků a její naplněnost se pohybuje mírně nad 45 %. Škola má čtyři územní pracoviště, zřizuje mateřskou školu a praktickou školu. Vzdělává žáky podle několika školních vzdělávacích programů – ŠVP určené pro základní vzdělávání, ŠVP pro obor Základní škola speciální, ŠVP pro mateřskou školu a ŠVP pro praktickou školu. Dále škola zřizuje speciálně pedagogické centrum v Děčíně a v Rumburku. Ve výrazné míře je navštěvována také žáky se sociálním znevýhodněním, z nichž část má bydliště v sociálně vyloučené lokalitě.

3.3 Cílová skupina podpořených žáků

Cílovou skupinou aktivity byli žáci, kteří byli identifikováni jako ohrožení předčasným odchodem ze vzdělávání. Pro potřeby jejich identifikace byl realizačním týmem aktivity a ve spolupráci s dr. Zdeňkem Svobodou z Katedry speciální a sociální pedagogiky Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem vytvořen soubor identifikačních kritérií. V rámci realizace aktivity probíhala identifikace žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání a jejich oslovení ke spolupráci v rozmezí 7.–9. ročníků zapojených škol. Navázání a realizace spolupráce byly postaveny na principu dobrovolné participace žáka a jeho zákonných zástupců. Zřetel byl brán především na žáky pocházející ze socioekonomicky znevýhodněného či sociokulturně odlišného prostředí.

Individuální přechodový plán

3.4

Individuální přechodový plán je nástroj, který je využíván jako podpůrný strategický dokument představující rámec aktivit realizovaný v souvislosti s přechody mezi jednotlivými stupni ve vzdělávání, tedy například mezi mateřskou a základní školou, mezi stupni základní školy, mezi základní a střední školou a posléze také i mezi vysokou a střední školou, či dokonce mezi školou a pracovním uplatněním. Strnadová a Hájková definují individuální přechodový plán jako „*vodítko při přípravě na přechod do další životní etapy, kterou může být zaměstnání nebo například další vzdělávání*“ (Hájková a Strnadová, 2019, s. 3). Autorky také upozorňují na to, že „*příprava na přechod do další životní etapy je pro žáky se sociálním znevýhodněním často rizikový proces*“, a doplňují, že přechod u řady žáků, zejména u žáků se sociálním znevýhodněním, může být náročnější a tyto žáci potřebují delší přípravu na změny a delší časovou přípravu k osvojení dovedností a znalostí potřebných pro úspěch v novém prostředí (Ibid).

Při přípravě procesu pilotního ověřování individualizované podpory žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání jsme se inspirovali právě postupy, které autorky prezentovaly v souvislosti s využíváním individuálního přechodového plánu. Ten charakterizovaly jako „*dynamický dokument, který je pravidelně aktualizován a upraven tak, aby vyhovoval měnícím se okolnostem a potřebám. Je výsledkem spolupráce mezi žákem, jeho rodiči, učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky, kteří mohou být přizvaní k jeho přípravě i plnění v kontextu potřeb žáka*“ (Hájková, Strnadová, 2019, s. 3). Smyslem plánu je zaznamenat dlouhodobější cíle směřující do budoucnosti, ale i krátkodobé cíle, formy podpory a služby, které bude žák k dosažení cílů potřebovat, a to včetně stanovení osoby (pedagogického pracovníka, sociálního pracovníka, rodiče apod.), která bude za realizaci daného kroku zodpovědná.

V rámci aktivity Inovativní přístup KARIPO jsme pracovali s vytvářením individuálních přechodových plánů zaměřených pouze na oblast přechodu mezi základní školou a střední školou. Konkrétní podoba plánu byla pro naše potřeby upravena, ale principiálně vychází ze základní podoby plánu prezentovaného Hájkovou a Strnadovou (2019). Dílčí změny zahrnovaly zejména grafické úpravy, jejichž cílem bylo jasně a přehledně pojmenovat jednotlivé oblasti procesu individuálního plánování a jejich výstupy. Prezentací individuálního přechodového plánu a jeho detailního obsahu je věnována následující kapitola.

4.

Metodický postup pro individuální práci se žáky ohroženými předčasným odchodem ze vzdělávání

Identifikace žáka ohroženého předčasným odchodem ze vzdělávání
Postup individualizované podpory žáků v rámci kariérového poradenství

4.1 Identifikace žáka ohroženého předčasným odchodem ze vzdělávání

Jestliže se ve své praxi rozhodnete cíleně pracovat se skupinou žáků, kteří mohou být ohroženi předčasným ukončením ve vzdělávání, jedním z klíčových aspektů celého procesu je potřeba včasné identifikace tohoto ohrožení. V části textu týkajícího se východisek našeho postupu jsme uvedli, že předčasné ukončení vzdělávání vnímáme jako dlouhodobější proces, nikoliv jako víceméně jednorázový, časově ohraničený akt. Prvními dvěma fázemi tohoto procesu jsou dle Vacka, Pacnerové a Menclové (2008) existence rizikových faktorů a následně jejich eskalace. Cílem včasné identifikace je co nejdříve odhalit existenci případných rizikových faktorů.

Na podkladě výzkumných rozhovorů a diskusí s pedagogickými pracovníky (podrobněji in Svoboda a Volfová, 2023), podobně jako na podkladě zkušeností členů projektového týmu, jsme vytvořili přehled takových rizikových faktorů či indikátorů, které mohou být v různé míře a intenzitě příznakem ohrožení předčasným odchodem ze vzdělávání. Indikátory jsme rozdělili do dvou základních kategorií – charakteristiky rodinného prostředí a charakteristiky projevující se ve školním prostředí.

Pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání tedy můžete ve své praxi využít níže uvedená kritéria. Obecně platí, že určitou míru rizika může představovat i identifikace pouze jednoho z nich, zejména jedná-li se například o ustálenou závažnou charakteristiku rodinného prostředí (např. bydliště v sociálně vyloučené lokalitě) či závažný projev ve školním prostředí (opakování ročníku, neomluvené absence). Pokud žák splňuje více kritérií, lze jej považovat za vážněji ohroženého předčasným odchodem ze vzdělávání.

V rámci procesu pilotního ověřování jsme identifikaci s využitím níže uvedených indikátorů realizovali u žáků od 7. ročníku. Tuto hranici považujeme za základní (i s ohledem na skutečnost, že někteří žáci mohou již v sedmém ročníku ukončovat povinnou školní docházku) a doporučujeme s případnou identifikací potencionálního ohrožení začít co nejdříve. Včasná identifikace rizika samozřejmě umožňuje dlouhodobější a efektivnější intervenci.

V následujícím přehledu nabízíme výčet indikátorů využitelných pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání.

Charakteristiky v rodinném prostředí

Do této oblasti jsou zahrnuty vybrané charakteristiky rodinného prostředí, které mohou mít výrazný vliv na vzdělání žáka. Mohou například ovlivňovat jeho celkový přístup ke vzdělávání, studijní motivaci, úspěšnost ve vzdělávání a také mohou mít vliv na rozhodování žáka o vstupu do sekundárního vzdělávání a výběru konkrétní školy. Charakteristiky převážně souvisejí s nepříznivou socioekonomickou situací v rodině a do značné míry odpovídají charakteristikám žáků se sociálním znevýhodněním. Předpokládáme, že některé z uvedených indikátorů nemusí být učitelům či poradenským pracovníkům ve škole zcela známy. Doporučujeme proto v případě potřeby konzultovat situaci s dalšími subjekty, pokud je známo, že s rodinou spolupracují (např. orgány sociálně právní ochrany dítěte, poskytovatelé sociálních služeb), případně je identifikovat na podkladě rozhovoru se žákem či jeho rodičem (viz dále).

Nízká kvalita či nestabilita bydlení

Nízká kvalita bydlení může mít vliv na celkový výkon žáka ve škole. Může se dotýkat možností přípravy na vyučování, ale také být zdrojem výrazného psychosociálního tlaku. Nestabilita podmínek, v nichž žák vyrůstá, může vést k častějšímu stěhování, nutnosti opakované adaptace na nové prostředí apod. Jedná se o následující indikátory:

- Nekvalitní a nehygienické prostředí pro bydlení.
- Přeplněný byt.
- Bydlení na ubytovně nebo v azylovém domě.
- Nestabilní bydlení, časté stěhování.

Problematické materiální zázemí rodiny – deficit v naplňování potřeb dítěte

Problematické materiální zázemí může být příčinou mnoha závažných překážek pro dosahování školního úspěchu. Výrazné riziko představuje zejména omezená schopnost či možnost rodiny zajistit primární materiální potřeby dítěte, v nejzávažnějších případech i potřeby biologické (jako je potřeba adekvátního spánku, odpočinku, stravy). Rizika se mohou dotýkat také zdravotního stavu žáka. Mezi indikátory problematického materiálního zázemí a deficitů v naplňování potřeb dítěte může patřit například:

- Nedostatek pomůcek pro školní práci.
- Nedostatečné podmínky pro přípravu dětí do školy.
- Nevhodné podmínky pro spánek a adekvátní odpočinek.
- Nedostatečná hygiena a péče o zdraví.
- Nedostatečná strava (projev ve škole – žák nenosí svačiny nebo nechodí na obědy, hladově, případně má k dispozici pouze nekvalitní jídlo).

Problematická socioekonomická situace rodiny

Tato skupina indikátorů má obecnější charakter. Pokud žák pochází z rodiny s nízkým socioekonomickým statusem, můžeme předpokládat, že se při výběru střední školy a přestupu do sekundárního vzdělávání mohou projevit bariéry, které budou ovlivňovat žáka a jeho motivaci k dalšímu vzdělávání. Nepříznivá ekonomická situace rodiny je také nezřídka jednou z nejzávažnějších příčin pro nepokračování vzdělávání žáka na střední škole, protože rodina upřednostní například okamžitý finanční profit ze zaměstnání nebo se snaží jen eliminovat případné náklady spojené s vyšším středním vzděláváním. Problematická socioekonomická situace rodiny se může vyznačovat následujícími indikátory:

- Rodina disponuje nízkými finančními příjmy, je zcela nebo výrazně závislá na příjmech ze sociálních dávek.
- Rodiče jsou dlouhodobě nezaměstnaní nebo nízko kvalifikovaní a v rodině se objevují spíše nárazové pracovní činnosti (brigády, práce na černo).
- Rodina může mít dlouhodobé problémy s hospodařením s finančními prostředky (projev ve škole – děti nenosí příspěvky na placené školní aktivity apod.).

Problematické výchovné prostředí

Problematické výchovné prostředí souvisí zejména s celkovým přístupem k výchově, socializaci a vzdělávání žáka v rodinném prostředí, s přítomností případných rizikových projevů v chování, ale také s mírou kompetencí rodičů či širšího rodinného prostředí ve vztahu k podpoře dětí ve vzdělávání. Mezi indikátory může patřit například:

- Žák nemá odpovídající sociální dovednosti a návyky (např. v oblasti sebeobsluhy, sociálního chování, respektování pravidel a jiné).
- V rodině se projevují rizikové vzorce chování (např. nadužívání psychoaktivních látek, trestná činnost a jiné).
- Rodiče nemají dostatečné kompetence ve vztahu k výchově a podpoře dítěte (např. z důvodu mentálního postižení, dlouhodobého závažného onemocnění nebo také z toho důvodu, že se stali rodiči v příliš nízkém věku apod.).

Charakteristiky ve školním prostředí

V této oblasti jsou zahrnuty charakteristiky, které nemusí nutně souviset pouze s nízkým socioekonomickým statusem rodiny. Jedná se o širší spektrum faktorů, které se projevují ve školním prostředí, a jejich původ lze hledat jak v rodinném prostředí, tak právě v samotném školním prostředí.

Problematická školní docházka

- Celkově vysoká míra absence žáka (například více než 100 hodin za pololetí).
- Neomluvená absence, případně skryté záškoláctví nebo problematické prvky v docházce (časté pozdní příchody, „prodlužování“ víkendu, absence na odpolední výuce apod.)

Ohrožení školním neúspěchem či projevy školního neúspěchu

- Neúspěch ve školní práci nebo celkově se zhoršující prospěch.
- Žák opakuje ročník.
- Žák ukončuje povinnou školní docházku v nižším ročníku než v devátém.

Důsledky socioekonomické nebo obecně nepříznivé situace v rodině, rizikové projevy v chování

- Žák není motivovaný rodinou ke školní docházce nebo k úspěchu ve školním vzdělávání.
- Škola zaznamenala problematický kontakt s rodinou, absenci zájmu o školní práci a výsledky žáka, neúčast na třídních schůzkách, školních akcích pro rodiče apod.
- Předčasné ukončení vzdělávání se již v rodině objevilo (např. u starších sourozenců).
- Žák deklaruje, že nemá zájem o další vzdělávání.
- Žák deklaruje, že jej rodina nepodpoří v dalším vzdělávání (sám by zájem měl nebo alespoň nedeklaruje zjevný nezájem).
- U žáka se vyskytují rizikové projevy v chování (příslušnost k problematické partě, převážně neúčelné či rizikové trávení volného času, krádeže, experimentování s psychoaktivními látkami, alkoholem apod.)

Další charakteristiky

Do této oblasti spadají další charakteristiky žáků, které mohou mít vliv na úspěšnost žáka ve studiu, případně je nutné je považovat za rizikové ve vztahu k možnému předčasnému odchodu ze vzdělávání.

- Žák nemá jasnější představu o dalším vzdělávání (neprojevuje vyhraněné zájmy, nemá preference v dalším studiu, váhá s výběrem školy).
- Představa žáka o dalším vzdělávání je v rozporu s představou rodičů (dítě preferuje jinou školu nebo jiný směr vzdělávání než rodiče).
- Žák má nereálné představy o svých dovednostech a jeho aspirace jsou ve výrazném rozporu s jeho reálným výkonem a dovednostmi.
- Žák se speciálními vzdělávacími potřebami, s omezeným výběrem dalšího vzdělávání.
- Žák s omezenou znalostí českého jazyka.

Další možnosti výběru žáků pro individualizovanou spolupráci

Užší výběr žáků pro realizaci individualizované spolupráce a podpory v rámci kariérového poradenství může probíhat na základě konzultace s třídními učiteli, výchovným poradcem či dalšími pedagogickými pracovníky. V rámci pilotního ověřování jsme rovněž v rámci činnosti týmů pedagogických pracovníků na zapojených školách využívali dotazník Můj život – můj plán. Ten je možné využít jak v rámci výuky témat spadajících do vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, tak jako obecnější nástroj pro poznání žáků a případnou identifikaci faktorů, které mohou být důležité z pohledu kariérového poradce. Část žáků, s nimiž byla zahájena spolupráce v rámci pilotního ověřování, byla vytipována také s využitím tohoto dotazníku.

Dotazník Můj život – můj plán

Dotazník Můj život – můj plán byl převzat a následně v menším rozsahu modifikován pro potřeby našeho pilotního ověřování z metodického materiálu Plánování přechodu na vyšší stupeň/typ školy od autorek Vandy Hájkové a Ivy Strnadové z Univerzity Karlovy v Praze (2019). Cílem dotazníku je zjištění, jaké jsou budoucí plány samotného žáka, jeho pohled na něj samotného nebo identifikace oblastí jeho zájmů a preferencí či pracovních zkušeností.

MŮJ ŽIVOT – MŮJ PLÁN

(dotazník pro žáky)

Rádi bychom tě požádali o vyplnění dotazníku a zodpovězení několika otázek. Odpovědi na tyto otázky ti pomohou zjistit více o sobě, například v čem jsi dobrý/dobrá a na co můžeš být hrdý/hrdá, o co se zajímáš, jaké jsou tvé plány do budoucna, na čem bys sis přál/a nebo potřeboval/a zapracovat a v čem bys třeba mohl/a potřebovat podporu.

Čím lépe se budeš znát, tím lépe se ti povede plánovat do budoucna. Pomůže ti to také při stanovování tvých cílů. V jejich naplňování bychom ti chtěli co nejlépe pomoci. Pokud budeš potřebovat, můžeš někoho požádat, aby ti pomohl otázky zodpovědět.

Dostupné na: <https://www.pf.ujep.cz/cs/karipo>

– PŘÍLOHA 1

MŮJ ŽIVOT – MŮJ PLÁN

(dotazník pro žáky)

1z4

Moje jméno a příjmení:

Třída:

Škola:

Kteří lidé jsou v tvém životě nejdůležitější?

Co je na tobě skvělého?

Na co jsi hrdý/á? (Co jsi třeba dokázal/a?)

Co tě ve škole baví?

Co tě baví doma?

Co rád/a děláš po škole a o víkendech?

Co bys nejraději dělal/a ve svém volném čase? (Co by sis přál/a nejraději dělat ve svém volném čase?)

Co bys nejraději nedělal/a?

Jaká práce by tě bavila? (Jaký druh práce bys chtěl/a dělat?)

Co myslíš, že je potřeba vystudovat (udělat) k tomu, abys mohl/a vykonávat práci, která by tě bavila?

Máš už nějakou pracovní zkušenost (výpomoc, brigáda)?

Ano

Ne

Jakou konkrétně?

Co se ti v rámci této pracovní zkušenosti líbilo a co se ti nelíbilo?

Jaké pracovní zkušenosti bys chtěl/a získat v budoucnu? (Jakou brigádu bys chtěl/a zkusit?)

O čem by ses chtěl/a dozvědět nebo naučit něco více?

Už víš, na jakou střední školu bys chtěl/a jít? Pokud ano, prosím napiš, na jakou konkrétně.

Na koho bych ses obrátil/a pro pomoc při výběru střední školy?

4.2 Postup individualizované podpory žáků v rámci kariérového poradenství

Individualizovaná podpora žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání je dlouhodobým procesem, který je vhodné zahájit co nejdříve. V námi navrhované a pilotně ověřované variantě doporučujeme zahájení aktivit společně se vstupem žáka na druhý stupeň základní školy. Zejména v případě cílové skupiny žáků se sociálním znevýhodněním lze zpravidla identifikovat celou řadu faktorů, které negativně ovlivňují jejich celkový přístup ke škole, možnost dosahovat školního úspěchu, a v důsledku toho také jejich celkovou motivaci ke vzdělávání. Zásadními faktory v tom smyslu jsou přístup rodiny ke vzdělávání a případný dlouhodobý školní neúspěch. Za důležité východisko pro zahájení spolupráce považujeme posilování motivace žáka ke vzdělávání, případně postupnou změnu postoje ke vzdělávání. Naplnění takového cíle však vyžaduje potřebný čas a zahájení spolupráce například až v posledním roce školní docházky neposkytuje adekvátní časový prostor pro jeho dosažení.

Za optimální tedy považujeme zahájit proces poskytování individualizované podpory již v 7. ročnících, a to na podkladě využití výše uvedených nástrojů pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání. V případě, že se na škole vyskytují žáci, kteří ukončují povinnou školní docházku v nižším ročníku než v devátém, doporučujeme identifikaci realizovat již v 6. ročnících. Na podkladě pilotního ověřování se ukazuje, že právě dlouhodobost spolupráce je klíčovým faktorem její efektivity. Včasnou identifikaci si vytváříme prostor pro navázání spolupráce se žákem i jeho rodinou (což se nemusí podařit hned na první pokus) a případné opakované otevírání a řešení závažnějších otázek a problémů. Výhodou je také skutečnost, že dlouhodobá spolupráce u žáka podporuje myšlenku, že přechod na střední školu a pokračování ve vzdělávání je něčím „samozřejmým“. Žák má prostor si tuto myšlenku zvnitřnit a sám ji dále aktivně utvářet.

Dalším důležitým argumentem pro včasné zahájení spolupráce a podpory je dostatečný prostor pro případné žádoucí zlepšení školního prospěchu či obecně pro přípravu na naplnění podmínek pro přijetí na vybranou střední školu. V praxi jsme se nezdálo setkávali s příběhy žáků, u nichž se v důsledku podpory kariérových nebo výchovných poradců podařilo zvýšit motivaci žáka k dalšímu studiu, ale k němu nakonec nebyl přijat právě v důsledku zhoršeného prospěchu. Čas tedy jednoznačně považujeme za klíčový faktor.

Příklad časového rámce procesu spolupráce se žákem

Při zahájení spolupráce v sedmém ročníku doporučujeme zacílit její počáteční fáze na rozvoj sebepoznání a utváření adekvátního sebepojetí žáka, uvědomění si vlastních silných a slabých stránek, zdrojů sociální opory apod. Je také vhodné průběžně otevírat téma sekundárního vzdělávání a jeho vazby na budoucí pracovní uplatnění.

V průběhu osmého ročníku se již můžeme výrazněji zaměřovat na žákovy preference ve vazbě na další vzdělávání, představujeme nabídku vzdělávacích oborů a jejich vazbu na jednotlivé pracovní pozice či obecněji na trh práce. V tomto období je také prostor pro realizaci aktivit posilujících studijní motivaci. V devátém ročníku již klademe důraz na výběr vhodného studijního oboru a komplexní přípravu na přestup žáka na vybranou střední školu.

Zahájení spolupráce se žákem – diagnostická fáze

4.2.1

Nezbytným předpokladem pro definování cílů spolupráce a vytvoření konkrétního individuálního přechodového plánu je podrobné zmapování situace žáka, eventuálně také jeho rodiny. Tuto část spolupráce nazýváme diagnostickou fází a její důležitou náplní jsou mimo jiné diagnostické rozhovory se žáky.

Cílem diagnostické fáze je zjištění důležitých informací o aktuální situaci žáka a o jeho přemýšlení ve vztahu k jeho budoucnosti. V této fázi se žákem mapujeme jeho představu o dalším vzdělávání, preferencích ve výběru střední školy a také celkovou představu o budoucím životě a uplatnění se v něm. Důležitou součástí diagnostické části je také získávání informací o významných aspektech rodinného prostředí, které mohou mít vliv na další vzdělávání. Mezi ně patří informace o celkové socioekonomické situaci rodiny, zaměstnání a vzdělání rodičů, eventuálně starších sourozenců. Zjišťujeme rovněž, jaký je přístup rodičů k dalšímu vzdělávání, jaká je podoba a míra podpory, kterou mohou žákovi poskytnout ve vzdělávání, zda už bylo v rámci rodiny téma dalšího vzdělávání otevřeno, a s jakým výsledkem. Druhá část diagnostické fáze se již specificky zaměřuje na identifikaci a analýzu možných bariér, které mohou negativně ovlivnit proces dalšího vzdělávání žáka, či dokonce mohou být důvodem pro případný předčasný odchod ze vzdělávání.

- Možnými bariérami mohou být například:
- nezáměr o další studium, nízká motivace;
- nerozhodnost nebo nejasná představa o sekundárním vzdělávání;
- školní neúspěch žáka, výchovné problémy;
- nepříznivá finanční situace rodiny;
- preference samostatnosti nebo výdělku před dalším vzděláváním;
- neadekvátní výběr školy (např. ve vztahu k možnostem žáka);
- nedostatek podpory při výběru střední školy v rodině aj.

Jak je z obsahového zaměření diagnostické fáze patrné, do mapování celkové žákovy situace se v ideálním případě snažíme maximálně zapojit také rodiče. Kromě zákonných zástupců mohou poskytnout důležité informace i ostatní pedagogičtí pracovníci, kteří se podílejí na vzdělávání žáka a mohou zhodnotit jeho školní situaci, úspěšnost a další faktory.

Hlavním výstupem diagnostické fáze by měla být formulace vize žáka o jeho budoucím vzdělání, popřípadě o jeho budoucím uplatnění na trhu práce. Na základě této vize je dále možné stanovit strategické cíle spolupráce a podpory (viz kapitola věnovaná strategickým cílům IPP), kterých je třeba dosáhnout, aby vize žáka byla naplněna. Formulace vize i další výstupy diagnostické fáze tvoří soubor podkladů pro tvorbu individuálního přechodového plánu.

Délka diagnostické fáze záleží na individuální potřebě žáka a poradce. V některých případech lze vizi žáka stanovit za poměrně krátký časový úsek, v jiných případech je nezbytné pro širší ujasnění představy a pojmenování žákovy vize navázat hlubší důvěrný vztah mezi poradcem a žákem. Jednoznačně doporučujeme diagnostickou fázi neuspěchat a řídit se pravidlem, že žák má sám pojmenovat svou vizi a představu o budoucnosti. Úlohou poradce je pouze poskytovat podporu, „navigovat“ žáka při

definování vize a podpořit jej při formování jeho myšlenek do podoby jejich konkrétních prvků či žákových osobních cílů.

Nástroje pro realizaci diagnostické činnosti

V rámci diagnostické činnosti můžeme kromě rozhovoru se žákem a/nebo zákonným zástupcem využít řadu nástrojů, které mohou pomoci získat informace a přehled o žákově představě o budoucím vzdělání či budoucnosti jako takové. Zároveň využívání různých nástrojů nebo aktivit dle našich zkušeností na žáky či zákonné zástupce působí zajímavým a místy až „herním“ dojmem a může pomoci otevírat i citlivá témata, která jsou zpravidla pro rodiče obtížněji pojmenovatelná. Níže prezentujeme několik typů nástrojů, které lze v praxi využít a jejich použití se v rámci procesu pilotního ověřování osvědčilo. Stručnou charakteristiku aktivity či nástroje doplňujeme odkazem na webovou stránku, kde je lze nalézt v plném znění k případnému přímému využití.

Rozhovor se žákem a zákonným zástupcem

K získání potřebných informací pro práci s žákem je nejčastěji využíván diagnostický rozhovor. Ač lze předpokládat, že výchovní či kariéroví poradci jakožto odborníci realizují rozhovory s různými účastníky výchovně-vzdělávacího procesu, a mají tedy s jejich využitím bohatou praxi, dovoluujeme si prezentovat několik důležitých zásad pro zvýšení efektivity rozhovoru jako diagnostického nástroje. Zejména na začátku spolupráce je velmi důležité navození důvěry, která její další průběh výrazně ovlivňuje. Tvrdíková a Vojtková shrnují podstatné zásady pro vedení rozhovoru, které nabízíme k inspiraci a využití (Tvrdíková, Vojtková in Hanák a kol., 2022, s. 33):

1. Dobře se na rozhovor připravit – k prvnímu kontaktu s klientem zpravidla dochází na základě telefonické domluvy s ním nebo s jeho rodičem. Již v tomto úvodním telefonickém rozhovoru si můžeme vyžádat zaslání základních pokladů (zpráva z vyšetření, vyjádření asistenta, pedagoga aj.), které poslouží k lepší orientaci při přípravě na první osobní setkání. Pokud tedy máme ke klientovi (pozn.: v našem případě k žákovi) nějaké podklady, dobře si je před rozhovorem prostudujeme. Nejasnosti v podkladech si označíme a připravíme si otázky k jejich objasnění.
2. Zajistit k rozhovoru klidné prostředí (klidná místnost, vypnout mobil, odklonit pevnou linku).
3. Vytvořit příjemnou, neformální atmosféru – pohodlný nábytek, nabídnout čaj, kávu.
4. V úvodu rozhovoru navodit pozitivní naladění – ocenit dosavadní aktivity klienta, jeho přednosti, které jsme vyčetli z podkladů.
5. Dotazy a sdělení formulovat s ohledem na úroveň mentálních schopností klienta (pozn.: v případě, že se jedná například o žáky s LMP nebo zákonné zástupce).
6. Předem informovat klienta (a jeho doprovod) o tom, že si v průběhu rozhovoru budeme dělat poznámky pro možnost budoucí kvalitnější spolupráce při zajišťování podpory.
7. Dbát na to, aby naše reakce (verbální i neverbální) byly pozitivní nebo neutrální, v žádném případě negativní (pak hrozí, že se klient uzavře a ztratí důvěru).
8. Při rozhovoru upřednostňovat otevřené otázky, vyvarovat se „podsouvání“ vlastních názorů.
9. V závěru shrnout podstatné skutečnosti vyplývající z rozhovoru a nastínit další postup – formulovat jej v pozitivním smyslu.

Přehled vybraných nástrojů či aktivit využitelných v rámci diagnostické činnosti

Dotazník Můj život – můj plán

Dotazník, který byl představen výše, je orientován na zjištění, jaké jsou budoucí plány samotného žáka, jeho pohled na něj samotného, na zjišťování oblastí jeho zájmů a preferencí či pracovních zkušeností. V této fázi můžeme dotazník využít jako podklad pro hlubší analýzu jednotlivých prvků se žákem a rozvinout s ním diskusi ke každé z uvedených oblastí.

Moje představa o budoucnosti

Podrobný popis realizace aktivity „Moje představa o budoucnosti“ naleznete v Metodickém postupu pro poskytování kariérového poradenství se zaměřením na 2. stupeň základních škol (příloha VIII uvedené publikace).

Stručný popis realizace aktivity:

Představ si nějaký okamžik (období ve tvé budoucnosti, o kterém jsi již vážně uvažoval/a, a který si dovedeš představit. Nezáleží na tom, jestli to bude za pět nebo za několik desítek let. Důležité je, že již máš za sebou školní vzdělávání. Přesuň se v myšlenkách do tohoto okamžiku a snaž se popsat, kým v té době jsi (kolik je ti let), čím se zabýváš, co máš rád/a, čeho se obáváš, jak vypadá svět kolem tebe, tvá rodina, o co se zajímáš, a tak dále. Potom zkus zpětně popsat důležité události a životní kroky v časovém úseku mezi současností a okamžikem, který jsi zvolil/a. Můžeš si zvolit jakýkoliv slohový útvar, volba žánru a způsob vyjádření záleží jen na tobě.

Dostupné na: <https://www.poradcevpk.cz/page/metodicke-materialy-k-tematu-karierove-poradenstvi-na-zs>

Aktivita „Já v minulosti, já teď, já v budoucnosti“

Aktivita s názvem „Já v minulosti, já teď, já v budoucnosti“ je obsažena v pracovním listě, který je zaměřený na rozvoj sebepoznání a sebereflexe. Aktivita se zaměřuje na tři časová období a ve vztahu ke každému z nich žák odpovídá na připravené otázky. Tato aktivita dle našich zkušeností velmi pomáhá žákům k ujasnění si současného stavu a toho, co by si přáli v budoucnosti dělat, případně jak by mohla v ideálním případě vypadat jejich budoucnost.

Rodinná pracovní anamnéza

Získávání informací o sociálním zázemí žáka formou tradičního poradenského rozhovoru může být pro žáky „nezáživné“ nebo případně obtížněji srozumitelné. V pracovním listě zaměřeném na rozvoj sebepoznání a sebereflexe nalezneme aktivitu „Rodinná pracovní anamnéza“, kterou žáci mohou poměrně jednoduše vyplnit. Anamnéza se zaměřuje na oblast zaměstnání rodinných příslušníků, ale také na zhodnocení toho, zda má žák podporu v rodině při výběru střední školy. Do aktivity je možné, a dokonce vhodné zapojit také zákonné zástupce.

Nástroj „Pracovní listy pro kariérové poradce na základních a středních školách“ obsahuje tři sady pracovních listů zaměřené na oblast Rozvoj sebepoznání a sebereflexe, Práci s informacemi o trhu práce a Rozvoj sebeprezentačních dovedností.

Dostupné na: <http://www.infokariera.cz/pro-skoly>

MAPA

Aktivitu MAPA naleznete v publikaci Metodika kariérového poradenství pro žáky s mentálním postižením (Hanák a kol., 2022, s. 36). Výrazná část aktivit obsažených v této publikaci je vhodná i k obecnějšímu využití nad rámec uvedené cílové skupiny.

Mapa je tzv. akční plán, který odhaluje obavy, přání, touhy klienta, analyzuje původní, zdánlivě bezvýchodnou životní situaci. Je to individualizovaný plán, na jehož tvorbě se spolu s klientem podílejí jemu blízké osoby. Jedná se o pomocný nástroj tvořený za účelem pomoci danému člověku při jeho začleňování do společnosti či do konkrétní skupiny.

Pracovní list pro žáky a pro rodiče

Cílem využití tohoto pracovního listu je rozšíření rodinné pracovní anamnézy na podkladě aktivního zapojení zákonného zástupce.

Stručná charakteristika nástroje:

„Stručný dotazník vyplní dítě s rodiči, případně prarodiči. Vyplněná anamnéza slouží k rekonstrukci kariérní dráhy dospělých členů rodiny, na základě níž lze pracovat s motivy a okolnostmi, které v daných případech hrály ve volbě školy a profesí roli. Ukazuje také na vlivy, které mohou stát za tendencemi preferovat v rodině určitou vzdělávací a profesní dráhu, a vstupovat tak do procesu volby žáka či studenta. S anamnézou lze pracovat doma, ve škole či v jiném poradenském pracovišti.“

Dostupné na: <https://www.poradcevpk.cz/page/rodinna-pracovni-anamneza-i>

Webová aplikace Salmondo

Webová aplikace Salmondo je diagnostický nástroj, který je určen pro žáky a výchovné nebo kariérové poradce. Na zapojených školách byla tato aplikace využívána na základě spolupráce s PPP. „Salmondo obsahuje řadu psychologických metod, které žákům pomohou s rozhodnutím o jejich budoucnosti. Ať už jde o testy osobnosti, zájmové orientace, metody vycházející z pozitivní psychologie či ověřené manažerské techniky. Protože jeden test vám neřekne, kým máte být. Kombinace více vhodně zvolených metod však z různých úhlů pohledu napoví, v jaké životní roli můžete být šťastní“ (Salmondo, 2023).

Shrnutí

Začátek spolupráce se žákem tvoří diagnostická fáze, v jejímž rámci mapujeme žákovu představu o budoucím studiu a také představu o budoucím uplatnění na trhu práce. Jejím výstupem je formulace osobní vize žáka a stanovení cílů, kterých je třeba dosáhnout, aby žák nastoupil na střední školu, a studium úspěšně ukončil. Uvedené výstupy jsou pokladem pro následné vytvoření individuálního přechodového plánu.

Oblasti, na které je důležité se v rámci mapování zaměřit:

- představa o střední škole, na niž chce žák nastoupit,
- představa o budoucím pracovním uplatnění,
- osobní životní cíle žáka,
- motivace žáka ke studiu a její zdroje,
- úspěšnost žáka v dosavadním studiu,
- rodinné zázemí žáka,

- míra podpory žáka ze strany rodičů a jejich představa o jeho dalším vzdělávání a pracovním uplatnění,
- individuální potřeby žáka,
- bariéry, které mohou znesnadnit přestup na střední školu.

Tvorba individuálního přechodového plánu

4.2.2

Individualizovaná spolupráce se žákem vychází ze stanovené vize a hlavních cílů, které si stanovil. Samotný konkrétní obsah spolupráce je potom určován především ve vazbě na identifikované bariéry, které mohou být důležitými proměnnými při přechodu do sekundárního vzdělávání, následném setrvání ve studiu a jeho (ne)dokončení.

Individuální přechodový plán je dynamický podpůrný dokument, který tvoří relativně jednoduchý rámec pro systematické individuální plánování se žákem a ostatními aktéry. Umožňuje zahrnout všechna potřebná opatření a realizační aktivity směřující k naplňování stanovených cílů, a to včetně jednoznačného uvedení časového rámce a individuální odpovědnosti jednotlivých participujících osob. Zaznamenané cíle podobně jako realizační aktivity odrážejí individuální potřeby žáka ve vazbě na přechod ze základní na střední školu. Rozsah a intenzita spolupráce opět vycházejí z individuálních potřeb žáka, nicméně doporučujeme konzultovat je se žáky minimálně v rozsahu 1x měsíčně a v nejvyšší možné míře zahrnout do tohoto procesu také zákonné zástupce.

Jak již bylo mnohokrát uvedeno, spolupráce se žáky, a především jejich individualizovaná podpora vycházejí z jejich identifikovaných individuálních potřeb. Na podkladě průběhu pilotního ověřování postupu této podpory však lze také konstatovat, že nezanedbatelná část potřeb žáků, které jsme identifikovali jako ohrožené předčasným odchodem ze vzdělávání, se překrývá. Některé postupy a aktivity tak lze do určité míry zobecnit a nabídnout je k využití jako modelové příklady. Proto v rámci této publikace mimo jiné představíme dva modelové případy realizované podpory žáků vycházející z pilotního ověřování. Ty budou doplněny o příklady k nim zpracovaných individuálních přechodových plánů. Níže zároveň uvádíme příklady metodických materiálů a postupů, které členové projektového týmu využili v rámci poskytování individualizované podpory, a jejich využití bylo kladně hodnoceno.

Práce s pracovními listy

Pracovní listy jsou podpůrnými metodickými nástroji, které mohou zajímavou a hravou formou žáka navést k plnění potřebných aktivit. Některé vybrané nástroje již byly doporučeny a popsány v rámci kapitoly 4. 2. 1, v oddíle s názvem „*Přehled vybraných nástrojů či aktivit využitelných v rámci diagnostické činnosti*“. Níže uvedené nástroje lze využít například v rámci skupinové práce se žáky ve výuce témat vztažených k problematice volby povolání (oblast RVP Člověk a svět práce), a to buď poradcem, nebo přímo daným vyučujícím. V návaznosti na to můžeme výstupy práce v hodině dále využít v rámci individualizované spolupráce se žákem, a to například ve formě zhodnocení dané aktivity ze strany žáka, reflexe jeho prožitku nebo diskuse nad informacemi získanými v rámci realizace výukové aktivity.

Příklady pracovních listů využitelných v rámci podpory žáků

Pracovní listy sebepoznání, trh práce a sebe prezentace

Sada těchto pracovních listů obsahuje individuální i skupinové aktivity, které cílí na oblasti získání konkrétních kompetencí v oblasti sebepoznání a sebe prezentace a také ve vazbě na vstup na trh.

Dostupné na: <http://www.infokariera.cz/pro-skoly>

Metodika k festivalové kartě pro učitele

Pracovní list je zacílený na práci se žáky, kteří se účastní akcí zaměřených na prezentaci středních škol a jednotlivých studijních oborů. Pracovní list je rozdělen na tři části – jedna je zaměřena na období před festivalem, druhá na samotný jeho průběh a třetí na reflexi po absolvování festivalu.

Dostupné na: <https://www.posvitsinabudoucnost.cz/wp-content/uploads/2021/09/Metodika-ke-karte-2021.pdf>

Pracovní listy s názvem Volba povolání

Pracovní listy se zaměřují na seznámení se s faktory, které ovlivňují výběr budoucí profese. Jsou rozdělené na pracovní listy pro žáky a pro učitele. Lze je využít v rámci výuky oblasti Člověk a svět práce v rámci RVP nebo pro individuální práci se žáky.

Dostupné na: <https://dum.rvp.cz/materialy/volba-povolani.html>

Můj život po škole

Interaktivní webová stránka je orientována na představení jednotlivých profesí včetně jejich podrobné charakteristiky a požadavků na jejich vykonávání. Obsahuje také aktivitu z oblasti rozvoje finanční gramotnosti. Výhodou této aplikace je její jednoduchá obsluha a to, že obsahuje jak aktivity pro žáky, kteří si již vybrali studijní obor/budoucí profesi, tak aktivity pro žáky, kteří ještě nemají představu o svém budoucím uplatnění ukotvenou. Aplikace je specificky zaměřená na Karlovarský a Moravskoslezský kraj, nicméně její vybrané prvky lze využít i nad jejich rámec.

Dostupné na: <https://www.muzejivotposkole.cz>

Testy profesní orientace

V rámci poskytování kariérového poradenství jsou nezdědkou využívány diagnostické nástroje zaměřené na hodnocení preferencí, zájmů a profesní orientace. Z našich výzkumných aktivit vyplývá (In Kříž, Svoboda, Veteška, Volfová a Zilcher, 2021, podobně Svoboda, Volfová, 2023), že jedním z nejčastějších způsobů zprostředkování diagnostiky tohoto typu je jejich realizace v rámci spolupráce (zejména ve formě besed a workshopů pro žáky) škol a Informačních a poradenských středisek při Úřadech práce. V některých případech školy investovaly do proškolení poradců, kteří mohou diagnostiku žáků realizovat přímo na půdě školy. V rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ (ÚK IKAP B2) byly školám poskytnuty licence na aplikaci Salmondo, zaměřenou na diagnostiku profesní orientace, a to včetně metodické podpory zprostředkované Pedagogicko-psychologickou poradnou Ústeckého kraje. Zajištění licencí pro využívání diagnostických nástrojů bývá pro školy nezdědkou spojeno s nezanedbatelnými náklady, proto níže prezentujeme i několik dostupných diagnostických nástrojů (testů), které lze využít v praxi poradců přímo na školách. Testy tohoto typu je však

třeba vnímat pouze jako východisko pro další diskusi se žáky, případně jejich rodiči. V rámci individuálních konzultací je třeba vždy výsledky porovnávat s reálnými zájmy, preferencemi či dovednostmi žáků, diskutovat o nich. Výstupy lze konzultovat také s rodiči, a prohlubovat tak spolupráci s nimi v dané oblasti.

Pracovní a profesní počítačová diagnostika COMDI

Program COMDI modul A umožňuje získat a vyhodnotit informace o profesních zájmech žáka, jeho profesní orientaci, vědomostech v českém jazyce, matematice a všeobecných znalostech, schopnostech pro okruhy povolání. Program zmapuje důležité osobní vlastnosti žáka pro integraci ve společnosti a typ odolnosti žáka v zátěžových situacích. Součástí výstupu je nastavení předpokladů pro různá studijní zaměření a doporučení nejvhodnějších typů škol, studijních oborů (COMDI). Dostupná je verze zdarma a pro širší využití lze zakoupit licenci pro školy.

Dostupné na: <https://www.comdi.cz/page/testy-pro-zaky-a-studenty>

Profitest

Profitest slouží dětem především pro získání orientace v široké škále oboru středního vzdělání. Jeho výsledky mají za cíl ukázat dětem možnosti vzdělávání, které by jim mohly vyhovovat, a pomoci jim tak ve složitém výběru. Profitest je k dispozici na webovém portálu Infoabsolvent, který je spravován Národním pedagogickým institutem České republiky a je dostupný bezplatně.

Dostupné na: <https://www.infoabsolvent.cz/Profitest>

Test Moje+

Test Moje+ je příkladem takzvaného testu silných stránek. Cílem prvního českého testu silných stránek je identifikovat tzv. superschopnosti dítěte a podpořit skutečnost, že každé dítě je nadané. Stačí poznat jeho přednosti, zvolit právě na základě silných stránek vhodné zaměření (povolání, koníčky, životní styl) a netrápit se tím, že v něčem naopak nevyniká. Pak může z každého dítěte vyrůst šťastný, přiměřeně sebevědomý a spokojený člověk. Test silných stránek nabízí společnost Scio a je dostupný bezplatně.

Dostupné na <http://testmojeplus.cz/Privitani/2d941972-e0b5-ec11-abe3-977d822f3e7d>

Exkurze do firem či do zařízení potenciálních zaměstnavatelů

Jedním z často využívaných postupů ve snaze o získání či upřesnění představy žáků o budoucím pracovním uplatnění jsou exkurze do firem či do zařízení potenciálních zaměstnavatelů. Ty se zpravidla na školách realizují ve formě skupinových aktivit. V rámci procesu pilotního ověřování jsme kromě této formy využili také individuální exkurze, realizované cíleně v rámci spolupráce se žáky identifikovanými jako ohrožení předčasným odchodem ze vzdělávání. Exkurze byly vybírány a zajištěny ve vazbě na výstupy individuálních konzultací se žáky a jejich rodiči tak, aby odpovídaly potřebám žáků a nastaveným cílům spolupráce. Jejich záměrem bylo především seznámení se s danou profesí či konkrétním potenciálním pracovištěm, případně s požadavky kladenými na uchazeče o zaměstnání. Doporučujeme vytvořit také adekvátní prostor pro diskusi se zaměstnanci, případně dokonce řídícími pracovníky, a poskytnout možnost k přímé reflexi průběhu exkurze, zodpovězení konkrétních otázek apod. V průběhu pilotního ověřování se v tomto smyslu osvědčila spolupráce se subjekty zřizovanými

městy (jednalo se například o městské středisko služeb, zařízení poskytující sociální služby, zdravotnické zařízení zřizované městem), kde absolvování exkurze nebo stáže může být organizačně jednodušší než u soukromých zaměstnavatelů.

Účast na náborových akcích na SŠ

Základní školy zpravidla ve velké míře, v závislosti na svých možnostech i možnostech žáků, organizují či alespoň zprostředkovávají či doporučují účast na širokém spektru náborových akcí středních škol. Ve většině případů se jedná o skupinové aktivity a jejich realizace bývá rovněž ovlivněna časovými možnostmi, kterou poskytuje konkrétní rozsah úvazku (případně vyčleněných hodin) kariérového (či výchovného) poradce. V některých případech se žáci účastní pouze akcí většího rozsahu, jakými jsou např. veletrhy škol nebo dny otevřených dveří, které jsou obvykle organizovány pro vícero základních škol. V praxi se také setkáváme s variantou, kdy zástupci střední škol prezentují studijní obory přímo na půdě základní školy. Pokud bychom výše uvedené aktivity chtěli přenést i do režimu individualizované podpory a spolupráce se žákem, můžeme využít několik způsobů. Prvním je sjednat individuální workshop pro žáka mimo dobu vyhrazenou náborovým akcím. Druhou z možností je zapojit do těchto aktivit zákonné zástupce a účast na dnech otevřených dveří delegovat přímo na žáka a jeho rodiče. V případě využití této možnosti by mělo dojít k přípravě žáka před účastí na dni otevřených dveří a k následné konzultaci se žákem a zákonnými zástupci pro možnost reflexe absolvování uvedené akce. V neposlední řadě lze také využít variantu, kdy individuální návštěvu absolvuje žák přímo s poradcem nebo jiným určeným a odpovídajícím způsobem instruovaným pedagogickým pracovníkem.

4.2.3 Struktura individuálního přechodového plánu

Úvodní strana IPP

Úvodní strana slouží k zaznamenání základních údajů o žákovi a jeho zákonných zástupcích, dále k zaznamenání třídního učitele a třídy, kam žák dochází. Je doplněno také datum vyhotovení plánu a datum, kdy došlo k projednání plánu s jeho hlavními aktéry, tedy se žákem a jeho zákonnými zástupci, případně s dalšími osobami či subjekty podílejícími se na realizaci plánu (další pedagogičtí pracovníci, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež či jiný poskytovatel sociálních služeb apod.).

Charakteristika žáka

Druhá strana individuálního přechodového plánu obsahuje část s názvem Charakteristika žáka. Zpracování této části předchází realizaci individuální diagnostiky žáka a jejím cílem je postihnout základní důležité informace o žákovi a poskytnout dílčí východiska pro zacílení následné diagnostické činnosti, identifikaci bariér apod. Do obecné charakteristiky žáka můžeme zahrnout zejména:

- školní výsledky či obecněji míru školní úspěšnosti a plnění školních povinností,
- míru motivaci ke vzdělávání, případně její zdroje,

- charakteristiky rodinného zázemí a rodinné situace, případně důležitých vztahů v rodinném prostředí,
- speciální vzdělávací potřeby žáka či jeho další individuální potřeby,
- zájmy a volnočasové aktivity,
- preference v dalším vzdělávání a následném pracovním uplatnění.

Hlavní cíl/vize

Pro samotné individuální plánování je vždy důležité stanovit hlavní cíl, který vyjadřuje přání žáka a kterého se společně s ním budeme prostřednictvím poskytování podpory snažit dosáhnout. Může se také jednat o obecnější vizi formulovanou žákem, popřípadě i jeho zákonnými zástupci, která vyjadřuje přání či preference v oblasti budoucnosti žáka, zejména ve vazbě na jeho další vzdělávací dráhu či pracovní uplatnění. Vizi (případně hlavní cíl) můžeme charakterizovat jako základní kámen celého individuálního přechodového plánu, na němž je postavena další činnost. Ve vztahu k možnosti dosažení hlavního cíle se identifikují případné bariéry, volí se opatření pro jejich překonávání, plánují se kroky, jejichž realizace žáka posouvá směrem k vytyčenému cíli.

Hlavní cíl či vize se stanovují na základě vstupního diagnostického rozhovoru či rozhovorů a ve vztahu k nim se generují další dílčí strategické cíle.

Příklady formulovaných hlavních cílů:

Nastoupit na Střední zdravotnickou školu v (uvedeno konkrétní město).

Splnit úspěšné podmínky přijímacího řízení a nastoupit ke studiu na střední škole.

Vystudovat obor zdravotní sestra a pomáhat léčit lidi.

Strategický cíl(e)

Jak jsme již uvedli výše, formulace strategických cílů vychází ze stanovené vize nebo obecnějšího hlavního cíle a má podporovat jejich naplnění. Smyslem tedy je v rámci individuálního plánování nalézt a formulovat se žákem konkrétnější cíle, které je potřeba postupně plnit a prostřednictvím jejich naplňování a optimálně prostřednictvím dosahování dílčích úspěchů při jejich plnění se přibližovat k uskutečnění žakovy vize. Formulace strategického cíle by také měla být doplněna jeho charakteristikou. Ta by měla zahrnovat vysvětlení, proč byl cíl formulován v dané podobě, proč je v oblasti spolupráce se žákem, rodinou či dalšími subjekty důležitý a měla by rovněž obsahovat informaci o tom, jakým očekávaným způsobem jeho dosažení pozitivně ovlivní žakovu vzdělávací dráhu či jakým způsobem přispívá ke zmírnění rizik předčasného odchodu ze vzdělávání. Formulace strategického cíle by měla odpovídat SMART charakteristikám, tedy cíl by měl být v potřebné míře konkretizovaný, je z pohledu žáka dosažitelný a smysluplný, jeho dosažení je měřitelné (či obecně je možné jej evaluovat) a je také zřetelně časově ohraničený.

Pro ujasnění představy všech osob participujících na dosažení cíle o očekávaném výsledku je možné formulaci doplnit o konkrétní indikátory naplnění, zjednodušeně řečeno o měřítka jeho splnění.

Příklad formulace strategického cíle:

Zlepšit prospěch v hlavních předmětech (A. B. bude mít na pololetním vysvědčení alespoň hodnocení 3 z matematiky, češtiny a angličtiny, případně lepší).

Opatření

Opatření můžeme charakterizovat jako aspekty či činnosti, které lze vnímat jako odpovědi na otázku, co je potřeba k tomu, aby cíl mohl být naplněn, tedy, co žák/rodič/pedagog/poradenský pracovník/jiný subjekt musí udělat v rámci cesty za dosažením cíle.

Příklad formulace opatření:

Zajištění a realizace pravidelného doučování žáka v hlavních předmětech (v matematice, českém jazyce a v anglickém jazyce).

(Zajištění doučování v hlavních předmětech alespoň v rozsahu jedné hodiny týdně pro každý předmět je nezbytným předpokladem pro dosažení očekávaného zlepšení prospěchu.)

Aktivita

Aby navržená opatření mohla být realizována, je nezbytné v rámci spolupráce učinit několik základních kroků, vedoucích k jejich uvedení do praxe. Tyto jednotlivé kroky představují základní patro plánu a jsou rozpracovány ve formě tzv. aktivit.

Je tedy zřejmé, že aktivity by již měly být velmi konkrétní povahy a jedná se vlastně o nejmenší dílčí úkony v rámci plánovaných činností. Součástí jejich vymezení by proto mělo být rovněž stanovení základních parametrů jejich realizace – tedy toho, „co se bude dělat“ (o jakou aktivitu se jedná a co je jejím obsahem), „kdo to bude dělat“ (realizátor), „kdy se to bude dělat“ (termín), „co k tomu potřebujeme“ (zdroje, nástroje, pomůcky), a případně nakonec „jak poznáme, že je to splněné“ (výstup, indikátor).

Příklady formulace aktivit

Oslovení učitele matematiky se žádostí o realizaci doučování a stanovení termínu doučování.

Oslovení konkrétní neziskové organizace a zajištění koordinovaného a pravidelného doučování žáka.

V průběhu pilotního ověřování se opakovaně prokázalo, že počet aktivit potřebných k realizaci opatření není nijak striktně dán. Lze formulovat vcelku jednoduchá opatření, které jsou naplnitelná prostřednictvím dvou či tří aktivit, podobně jako lze navrhnout výrazně vyšší počet aktivit, je-li to k naplnění opatření nutné. Aktivity se mohou rovněž lišit z časového hlediska. Některé lze realizovat ve stejném čase, paralelně, některé na sebe naopak logicky navazují, a realizace následné aktivity může být podmíněna splněním té předchozí (podobně Svoboda a kol., 2015).

Ve chvíli, kdy dokončíme strukturovaný návrh individuálního přechodového plánu, je vhodné ještě jednou celý „strom“ představující v logické linii na sebe navazující cíl(e), opatření a aktivity, znovu podrobit diskusi (reflexi) a zkontrolovat, zda při splnění všech plánovaných aktivit dojde skutečně k naplnění opatření a při splnění všech opatření dojde k naplnění cíle. V případě potřeby je třeba eventuálně doformulovat další potřebnou aktivitu, případně opatření a s ním související dílčí aktivity (Ibid.).

IPP

Individuální přechodový plán

Další doporučení pro tvorbu IPP

Pro představu struktury plánu lze využít také vizualizaci pomocí představy pyramidy, kdy na její špičce je uvedena vize žáka o jeho budoucím studiu a životě. Tato vize je postavena na naplnění strategických cílů představujících nejvyšší patro pyramidy, opatření, která tvoří střední část, a aktivit naplňujících základní patro celé „stavby“ plánu.

Individuální přechodový plán zároveň není třeba vnímat jako dogma. Je dynamickým a „živým“ dokumentem, který se v procesu dlouhodobé individualizované spolupráce může průběžně měnit, obohacovat, zpřesňovat, a to na základě rozvoje osobnosti žáka a případně také v závislosti na změně podmínek pro naplňování stanovených cílů. Pro úspěšné naplňování plánu je vhodné dodržovat následující doporučení pro jeho tvorbu prezentovaná Hájkovou a Strnadovou (2019):

- IPP byl vypracován a projednáván v rámci kooperativního procesu ve škole,
- je založen na vlastní aktivitě žáka,
- navazuje na předchozí diagnostiku,
- dokumentuje pokrok žáka,
- obsahuje vyhodnocení podpory směřující k přechodu,
- je veden jasnými pravidly s rozdělením rolí všech zúčastněných,
- je přiměřeně stručný a pro všechny zúčastněné srozumitelný.

Na následujících stranách prezentujeme vzorový formulář individuálního přechodového plánu s příklady dílčích prvků jeho možné realizace.

Dostupné na: <https://www.pf.ujep.cz/cs/karipo>

- PŘÍLOHA 2

Jméno žáka: _____

Zákonný zástupce: _____

Třída: _____

Zákonný zástupce: _____

Plánovaný přechod: ze základní školy na střední školu _____

Datum přechodu: např. září 2021 _____

Účastníci IPP: _____

Kariérový poradce: _____

Třídní učitel: _____

Výchovný poradce: _____

Další subjekt: _____

Datum vypracování IPP: _____

Datum evaluace IPP: _____

Datum vyrozumění zákonných zástupců žáka o IPP: _____

Charakteristika žáka a popis jeho situace

Zde prosím vymezte důvod(y), proč je ve spolupráci se žákem vytvářen IPP, na základě jakých charakteristik je možné žáka považovat za ohroženého předčasným odchodem ze vzdělávání. Uveďte prosím důležité charakteristiky žáka (např. školní úspěšnost, rodinné zázemí, individuální potřeby, preference v oblasti dalšího vzdělávání, zájmy žáka, jeho silné stránky apod.).

Plán podpory: profesní oblast

HLAVNÍ CÍL, VIZE: Na základě vstupního diagnostického rozhovoru se stanoví, jakou má žák vizi, hlavní cíl v oblasti další volby vzdělávání, ze kterého se budou generovat další strategické cíle, které by měly pomoci naplnit žákovu vizi.

Např. Nastoupit na Střední zdravotnickou školu ve městě X.

STRATEGICKÝ CÍL:					
Cíl by měl naplňovat charakteristiky „SMART“, tj. je adekvátně specifikovaný, měřitelný, akceptovatelný, reálný a dosažitelný.		vzdělávací dráhu, jakým způsobem přispívá ke zmírnění rizik předčasného ukončení vzdělávání apod.		a také pro to, aby P. mohla zvládnout učivo střední školy, které bude navazovat na znalosti ze základní školy.	
Charakteristika cíle by měla zahrnovat vysvětlení, proč byl cíl formulován v dané podobě, proč je v oblasti spolupráce se žákem, rodinou či dalšími subjekty důležitý, tedy např. jakým očekávaným způsobem jeho dosažení pozitivně ovlivní žákovu		Zlepšit prospěch v hlavních předmětech (P. P. bude mít na pololetním vysvědčení alespoň známku 3 z matematiky, češtiny a angličtiny).			
		Zlepšení prospěchu v hlavních předmětech je nezbytné pro naplnění podmínek přijímacího řízení			
OPATŘENÍ (Co je potřeba k tomu, aby mohl být cíl naplněn)	AKTIVITA (NÁSTROJE, KROKY)	REALIZÁTOR (Odpovědná osoba, že se aktivita splní – osoba, která koordinuje, bude tučně vyznačena)	TERMÍN	PODMÍNKY (Co potřebujeme ke splnění aktivity)	INDIKÁTOR (Jak poznáme, že se aktivita splňuje)
Zajištění a realizace doučování v hlavních předmětech – matematika, český jazyk a anglický jazyk (Zajištění doučování v hlavních předmětech alespoň v rozsahu jedné hodiny týdně pro každý předmět je nezbytným předpokladem pro dosažení očekávaného zlepšení prospěchu)	Zajištění osob realizujících doučování	Kariérový poradce	Do 30. 9.		Zajištění osob na konkrétní doučování
	Zajištění podmínek pro realizaci doučování	Kariérový poradce (popřípadě bude upřesněno na základě dohody s osobami, které budou realizovat doučování)	Do 30. 9.	Prostor na doučování; pomůcky	Je stanovený čas a místo realizace doučování
	Pravidelná docházka na doučování	Žák	Do pololetního vysvědčení		Žák dochází pravidelně na doučování
Kontrola pravidelné docházky na doučování		Rodič, kariérový poradce			Rodič každou středu posílá kariérovému poradci SMS s potvrzením, že žák odchází na doučování

Spolupráce se zákonnými zástupci

V rámci kariérového poradenství, a nejen v této oblasti školního vzdělávání, je důležité navázat spolupráci i se zákonnými zástupci žáka a v maximální možné míře je do tohoto procesu zapojit. Ve výzkumném šetření zaměřeném na analýzu využívaných postupů v oblasti kariérového poradenství na základních školách bylo zjištěno, že zákonní zástupci jsou do tohoto procesu zapojování převážně skupinově. Děje se tak zpravidla prostřednictvím realizace třídních schůzek pro vycházející žáky. Ty jsou zaměřeny spíše na prosté předávání informací, které souvisejí s postupem výběru střední školy, s administrací přihlášek a dalšími potřebnými formálními úkony. Individualizovaná spolupráce s rodiči, případně využívání individualizovaného poradenství ze strany rodičů se vyskytuje spíše v menší míře (podrobněji Svoboda a Volfová, 2023).

Rodina a její postoj k výběru střední školy je jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících vzdělávací dráhu žáka a specificky pak i jeho přestup do dalšího stupně vzdělávání. To potvrzuje i výzkumné šetření z roku 2012 s názvem Jak žáci základních a středních škol vybírají svou další vzdělávací nebo pracovní kariéru, kde více jak 37 % dotazovaných žáků uvedlo, že na rozhodnutí o výběru školy měli vliv rodiče (Šťastnová a Drahoňovská, 2012). Vliv rodiny na výběr střední školy potvrdili rovněž poradenští pracovníci v rámci výzkumného šetření zaměřeného na analýzu využívaných postupů v rámci kariérového poradenství na základních školách v Ústeckém kraji (Svoboda a Volfová, 2023).

Do procesu dlouhodobější individualizované podpory žáka proto doporučujeme zapojit zákonné zástupce v co nejranější fázi spolupráce. V počáteční fázi spolupráce se zaměřujeme zejména na získání potřebných informací k dokreslení situace žáka a zjištění postojů zákonných zástupců k přestupu žáka do dalšího vzdělávání, popřípadě k identifikaci jejich osobních preferencí (a míry jejich souladu s preferencemi žáka). Tímto přístupem zapříčiníme, že se v rámci rodiny téma dalšího vzdělávání otevře, a zvyšuje se tím i šance, že se stane důležitým tématem v nadcházejícím období. V rámci naplňování individuálního přechodového plánu můžeme spolupráci s rodiči kromě dílčích konzultací postupu využít například i ve formě delegování části úkolů na rodiče, případně je můžeme přímo zapojit do realizované aktivity. Tento princip se v rámci pilotního ověřování osvědčil zejména v případě participace rodičů na individuálních exkurzích žáků u potenciálních zaměstnavatelů či účasti rodičů na workshopech zacílených na posílení studijní motivace žáků. Participace rodičů může probíhat ve zprostředkované podobě, a to například v situacích, kdy rodiče pracují s materiály poskytovanými poradcem a například vyplňují na základě dohody pracovní listy, v kooperaci s poradcem využívají doporučené metodické materiály pro rodiče apod. (viz například materiál „Jak spolu s dítětem zvládnout volbu povolání“ doporučený níže). Ve specifitějších případech, například v případě identifikované potřeby stabilizace rodinné situace, je kooperace se zákonnými zástupci zcela klíčová a lze v jejím rámci rozšířit okruh spolupracujících subjektů a využít podporu ze strany poskytovatelů sociálních služeb.

Nikterak nezastíráme, že nastavení efektivní spolupráce s rodiči je velmi nesnadným úkolem, tím spíše, měla-li by být postavena na principu vzájemné důvěry. Zejména v případě žáků, kteří vykazují dlouhodobý školní neúspěch, opakují ročník, mají neomluvenou absenci či výraznější výchovné problémy, je často narušen vztah ke škole, a to nejen ze strany žáků, ale také ze strany rodičů. Případně naopak, přístup rodičů ke škole a ke vzdělávání obecně může být jednou z vážných příčin uvedených rizikových projevů. Přesto považujeme za nezbytné spolupráci nabízet, využívat všechny možnosti

k zapojení rodičů a z pozice profesionálů setrvale reprezentovat pozitivní přístup k budování vztahu mezi školou a rodinou tak, aby rodina pociťovala zájem a podporu ze strany školy. V případě, že rodiče nevykazují výraznější zájem o spolupráci, lze je do procesu zapojit alespoň pasivně a průběžně jim poskytovat informace o průběhu spolupráce se žákem a jejích výstupech a udržovat téma vzdělávání a pracovního uplatnění „ve hře“. Obecně lze konstatovat, že i minimální míra zapojení rodičů je žádoucí.

Spolupráce se zákonnými zástupci může mít výrazný přínos zejména v „opačných“ případech, kdy rodiče spolupráci podporují, ale žák např. není dostatečně motivován docházet na individuální konzultace s poradcem. V rámci kooperace lze uzavřít dohodu se zákonným zástupcem, že o realizaci konzultace bude informován v předstihu (telefonicky, prostřednictvím e-mailu, SMS apod.) a zajistí účast žáka, případně jej na konzultaci doprovodí. Tento typ kooperace jsme opakovaně využili v rámci pilotního ověřování postupu individuální podpory žáků a spolupráce s rodiči byla zahrnuta mezi aktivity individuálního přechodového plánu (viz výše).

Je třeba také uvést, že námi ověřovaný metodický postup se projevoval jako velmi funkční právě v případech, kdy se podařilo navázat spolupráci s rodiči, a naopak, její absence byla významnou limitou efektivity. Zároveň však bylo možné sledovat rostoucí zájem rodičů o spolupráci v případech, kdy poradce překonal počáteční nízkou motivaci rodičů, setrvale spolupráci nabízel a projevoval zájem o vzdělávání a budoucnost dítěte.

Tip: Metodický materiál pro rodiče

Publikace *Jak spolu s dítětem zvládnout volbu povolání* (Csirke a Šnepfenbergová, 2020) je praktickým průvodcem pro rodiče. Cílem této publikace je podle autorů rodičům pomoci v tom, aby mohli být jako rodiče pro své dítě užiteční a nabízet mu podporu v jeho vzdělávací dráze. Podle autorek průvodce rodičům nabízí:

- inspiraci pro přemýšlení a diskuse s dětmi,
- možnosti, jak být dětem podporou a průvodcem jejich cestou od předškolního věku až po práh dospělosti,
- mnoho praktických informací, tipů a zajímavých zdrojů v oblasti volby vzdělávací a profesní dráhy,
- možnost seznámit se se současnými trendy v kariérovém poradenství a kariérovém vzdělávání,
- nové podněty a inspiraci pro práci s dětmi, komunikaci s rodiči a pro jejich případnou spolupráci se školou,
- možnost reflektovat vlastní vzdělávací a profesní dráhu.

Dostupné ve formátu e-knihy na:
<https://www.pruvodcerodice.cz>

Spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi /poskytovateli sociálních služeb

Důležitým mechanismem v rámci vytváření systému dlouhodobé individualizované práce se žákem (eventuálně také s rodinou) je vytvoření podpůrné sítě spolupracujících organizací. Výhodou této podpůrné sítě je rozdělení činností mezi vícero aktérů či možnost zajištění cílenější a intenzivnější podpory v případě omezené časové kapacity kariérového nebo výchovného poradce. Velmi důležitým partnerem se mohou stát poskytovatelé sociálních služeb (v tomto případě služeb sociální prevence), kterými jsou často různé nestátní neziskové organizace. Nespornou výhodou minimálně části sociálních služeb je zejména jejich terénní charakter, tedy možnost působit také v přirozeném (domácím) prostředí žáka a jeho rodiny. Pracovníci sociálních služeb rovněž často disponují dobrou znalostí místních podmínek, orientují se v potřebách rodin v nepříznivé sociální situaci a mají dobrou znalost mechanismů sociální podpory rodiny, případně přímo disponují možnostmi poskytnutí přímé podpory, případně ji mohou zprostředkovat. Např. nízkoprahová zařízení pro děti a mládež často nabízejí také vlastní aktivity v oblasti účelného využívání volného času, rozvoje dětí, doučování, případně dokonce v oblasti kariérového poradenství. Podobně součástí výkonu sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi může být podpora při přípravě na vyučování, zkompetentňování rodičů pro realizaci tohoto typu podpory apod. Níže proto prezentujeme charakteristiky vybraných služeb sociální prevence spolu s popisem toho, co může být obsahem spolupráce s jejich pracovníky.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (popřípadě terénní sociální služby)

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, definuje sociálně aktivizační služby jako terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobé krizové sociální situace, kterou rodiče nedokážou sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika jeho vývoje. V případě, že ve vašem okolí nejsou realizovány přímo sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, jejich činnosti zpravidla realizují terénní služby.

Spolupráce s pracovníky sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi je obzvláště žádoucí v případech, kdy je v rámci diagnostické činnosti a plánování kroků v oblasti prevence předčasného odchodu ze vzdělávání identifikována potřeba změny, nebo naopak stabilizace podmínek, které působí na vzdělávání a vzdělávací dráhu dítěte v rodinném prostředí. Jedná se například o situace, kdy je potřeba zajistit stabilizaci finanční situace, dlouhodoběji pracovat na motivaci rodiny v podpoře žáka při přestupu do sekundárního vzdělávání nebo zajištění podpory při řešení administrativních záležitostí s tím souvisejících. Tato podpora samozřejmě může být (a měla by být) poskytována také v následném průběhu studia na střední škole. Zároveň pracovníci sociálně aktivizačních služeb může zákonným zástupcům poskytovat podporu při řešení výchovných obtíží žáka. Individuální práce se žákem ve škole může být díky kooperaci s pracovníky sociálně aktivizačních služeb úzce provázána s individuální prací v rodinném prostředí, a je tak šance dosáhnout synergického efektu působení obou složek, a tím i podstatného zvýšení šancí na úspěšnost přechodu žáka do sekundárního vzdělávání. V neposlední řadě, a to v případě limitovaného vztahu mezi školou a rodinou, se pracovníci sociálně aktivizačních služeb mohou stát prostředníky či mediátory kontaktu.

Tip: Realizace dohody o spolupráci mezi školou, rodinou a NNO

Dohoda o spolupráci nebo také trojstranná dohoda, je právní akt uzavíraný mezi školou, rodinou a neziskovou organizací. Cílem je definování cílů a kroků jednotlivých stran, včetně dohody o pravidlech sdílení a předávání informací mezi jednotlivými stranami. Vytvořením dohody o spolupráci předcházíme situacím, kdy si jednotlivé strany předávají informace nekoordinovaně nebo není stanoveno, které informace mohou jednotlivé subjekty podílející se na podpoře žáka sdílet.

Dohoda o spolupráci obsahuje zejména:

- určení smluvních stran,
- cíl(e) spolupráce,
- kroky (aktivity) rodiny,
- kroky (aktivity) pracovníka sociálně aktivizační služby,
- kroky (aktivity) pracovníka třetího subjektu (škola, popřípadě OSPD),
- způsoby a pravidla spolupráce mezi jednotlivými stranami,
- způsob a pravidla výměny informací,
- určení četnosti setkávání,
- pravidla hodnocení spolupráce.

Podrobnější informace o možnostech spolupráce a mechanismech dohody o spolupráci jsou dostupné na: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/socialne-aktivizacni-sluzba-pro-rodiny-s-detmi-co-od-ni-muzete-cekat>

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež rovněž řadíme dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, mezi služby sociální prevence. V souladu se zákonem tyto služby poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace.

V rámci využívání služeb nízkoprahových zařízení pro děti a mládež žák získává podporu zejména v době mimo vyučování, ale také například i v průběhu prázdnin, a při adekvátním nastavení spolupráce tak dochází ke koordinované a cílené podpoře žáků v dlouhodobém horizontu. Pracovníci těchto služeb individuálně spolupracují se žákem a mohou se například intenzivně věnovat posilování jeho motivace ke studiu. Mohou rovněž realizovat podporu při přípravě na školní vyučování (nejčastěji ve formě doučování), popřípadě poskytnout podporu ve formě doprovodu při individuální návštěvě střední školy, pokud v této oblasti žák nemůže využít podpory rodiny. Velmi zajímavým prvkem v činnosti některých zařízení tohoto typu je například i vytváření podpůrných skupin pro děti. Ty se rovněž mohou stát významným zdrojem motivace a potřebné sociální opory v případě nepříznivé situace v rodině žáka.

Doporučení

Při přestupu žáka mezi základní a střední školou bývají velmi kritickým obdobím dva měsíce letních prázdnin. U žáků, u nichž byla identifikována snížená motivace ke vzdělávání, je vysoké riziko ovlivnění vnějšími faktory (vrstevníci, nabídka sezónní práce apod.), které přispívají ke změně rozhodnutí žáka a případnému nenastoupení ke studiu na střední škole. Jednoznačně proto doporučujeme v průběhu individuální práce navázat spolupráci se sociálními službami, konkrétně právě s nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež, a to již s předstihem, v průběhu ročníku, kdy žák ukončuje povinnou školní docházku. Cílem dohody by mělo být převzetí individuální podpory nízkoprahovým zařízením a spolupráce se žákem. To může systematicky pracovat na udržení motivace žáka nastoupit do sekundárního vzdělávání, popřípadě poskytovat mu podporu i v jeho samotném průběhu. Pokud do spolupráce zahrnete také pracovníky sociálně aktivizačních služeb, může pokračovat jak podpora rodiny jako celku, tak i přímá podpora žáka.

Subjekty poskytující stipendijní programy

Stipendijní motivační programy mají za cíl podpořit žáky ve studiu na středních školách. Podpora je poskytovaná ve formě finančního příspěvku. Tuto formu podpory lze využít v případech, kdy je finanční situace rodiny žáka nestabilní a vytváří bariéru ve studiu nebo riziko jeho předčasného ukončení. Klíčovým faktorem této podpory je zejména podpora motivace žáka a jeho studijní úspěšnosti. Podmínky vyplácení prostředků ze stipendijních programů bývají rozdílné, ve vazbě na to, kdo je jejich poskytovatelem, je tedy třeba se žáky s dostatečným předstihem tyto podmínky diskutovat a analyzovat možnosti jejich naplnění.

Výběr subjektů poskytujících stipendia:

Stipendijní program pro romské studenty středních škol a studenty vyšších odborných škol od organizace ROMEA.

Retrostipendium pro studenty, kteří přes ne zcela ideální rodinné dispozice najdou motivaci se vyučit nebo studovat střední školu jakéhokoliv typu a přistupují ke studiu zodpovědně. Stipendia poskytuje organizace Člověk v tísni ve spolupráci s nadací Albatros. Stipendia jsou (v souladu s názvem) poskytována zpětně, v případě, že žák splnil podmínky pro jejich získání.

Stipendium pro žáky středních škol ve vybraných oborech vzdělávání je poskytované Ústeckým krajem. Tento program byl zatím naposledy vypsán pro školní rok 2019/2020.

4.2.5 Průběžné hodnocení spolupráce

Důležitou částí v procesu individuální práce se žákem je průběžné hodnocení spolupráce. V rámci průběžného hodnocení se zaměřujeme na hodnocení míry naplňování jednotlivých stanovených cílů, opatření a aktivit, které jsme ukotvili v individuálním přechodovém plánu. Protože individuální přechodový plán je tzv. živým dokumentem, který se může v průběhu spolupráce proměňovat, je nasnadě, že při změně podmínek, které ovlivňují průběh a výsledky spolupráce, je možné upravovat či doplňovat také samotný plán. Předmětem hodnocení je také žákova aktivita v rámci spolupráce, přístup k plnění dohodnutých kroků, ale také jejich reálný dopad. Neméně důležitou součástí hodnocení je také zpětná vazba od žáka směrem k poradci, která může například odhalit příčiny nízké míry zapojení žáka do spolupráce, nebo naopak jasně pojmenovat, které nástroje či aktivity žáka zaujaly, a považuje je za přínosné pro svůj rozvoj a za efektivní pro naplňování stanovených cílů či dlouhodobější vize.

Formulář pro průběžné vyhodnocení spolupráce

Jako podklad pro strukturované hodnocení spolupráce nabízíme k využití formulář pro vyhodnocení spolupráce, který naleznete na nadcházející stránce. Obsahuje celkem tři základní části, které se zaměřují na společné hodnocení naplňování cílů spolupráce v souladu s individuálním přechodovým plánem. Tyto části by měly být hodnoceny v ideálním případě společně, všemi subjekty, které se na realizaci plánu podílejí. Poslední část je orientována na slovní hodnocení realizované pouze žákem. Co se týče periodicity hodnocení, na podkladě výsledků pilotního ověřování se jako optimální jeví realizace průběžného hodnocení jedenkrát za tři měsíce (čtvrtletně).

1. Část

Naplňování strategických cílů – kroky, aktivity či dílčí cíle, které se daří naplňovat či byly splněny

První část hodnocení je orientována na pozitivní výstupy, tedy na prvky plánu, které se daří naplňovat, včetně diskuse nad podmínkami, které vedou k úspěchu. Cílem hodnocení je podpořit motivaci k dosahování dalších cílů prostřednictvím zohlednění dosavadních úspěchů, identifikace podmínek pro jejich dosahování a využití pozitivní zkušenosti k rozvoji těchto podmínek.

2. Část

Naplňování strategických cílů – kroky, aktivity či dílčí cíle, které se nedaří naplňovat včetně odůvodnění

V druhé části hodnocení se naopak zaměřujeme na identifikaci případných rezerv či problematických míst v naplňování dílčí části plánu. Cílem je identifikovat případné příčiny neúspěchu a zaměřit se na případnou úpravu podmínek, posílení motivace či hledání mechanismů výraznější podpory, je-li z pohledu zúčastněných třeba. Reflexe důvodů nebo překážek, které brání v naplňování cílů, slouží také jako možné východisko k reflexi a případné změně přístupu žáka nebo poradce ke spolupráci.

3. Část

Naplnění strategických cílů – rozšíření či změna stanovených cílů, stanovení nových cílů, opatření či aktivit

Třetí část je již do značné míry vyústěním průběhu a výsledků dvou předchozích. V případě úspěšného a bezproblémového naplnění cílů je možné rozšířit „záběr“ spolupráce a například doplnit nové cíle či aktivity, a to na podkladě pozitivní motivace k další spolupráci. V opačném případě je možné dílčí cíle redukovat, poskytnout výraznější časový prostor na jejich plnění, rozšířit okruh spolupracujících subjektů, revidovat či ukončit aktivity, které byly hodnoceny jako neúčelné, nahradit je apod.

4. Část

Hodnocení spolupráce žákem

Velmi významnou částí celkového hodnocení spolupráce je hodnocení realizované žákem. To by mělo být postavené na partnerském přístupu, a poradce tak může získat cennou zpětnou vazbu směrem k sobě samému (jako poradci), ale také k tomu, jak žák dokáže reflektovat spolupráci, své posuny směrem k naplnění vize, ke své vzdělávací cestě, budoucnosti apod.

Doporučení

K případnému využití nabízíme několik otázek, které se v rámci pilotního ověřování vedení hodnotících rozhovorů osvědčily a zpravidla se setkávaly s pozitivní a aktivní reakcí ze strany žáků.

Příklady konkrétních otázek:

- Je něco, co se u tebe za poslední tři měsíce změnilo?
- Co tě na naší spolupráci nejvíce baví nebo ti dělá radost?
- Co tě naopak nebaví nebo ti nedělá radost?
- Co ti pomohlo/pomáhá při výběru studijního oboru/k přípravě na přijímací řízení?
- Co bys ještě potřeboval/a, aby se ti lépe rozhodovalo o budoucím studiu?
- Jak se ti se mnou spolupracuje?
- Ve kterých oblastech jsi cítil/a dostatečnou podporu, a kde spíše naopak?
- Co z naší spolupráce bys určitě chtěl/a zachovat a co bys chtěl/a změnit?

Dostupné na: <https://www.pf.ujep.cz/cs/karipo>

- PŘÍLOHA 3

- 1. Naplňování strategických cílů – cíle, opatření či aktivity, které se daří naplňovat či byly splněny. Doplňte podmínky či důležité okolnosti, které vedly k úspěchu**

- 2. Naplňování strategických cílů – cíle, opatření či aktivity, které se nedaří naplňovat. Doplňte možné důvody, proč tomu tak je a jak by bylo možné situaci změnit**

- 3. Naplňování strategických cílů – rozšíření či změna stanovených cílů, stanovení nových cílů, opatření či aktivit**

4. Hodnocení spolupráce žákem

4.2.6 Podpora žáka v období přechodu na střední školu

Z našich výzkumných aktivit (Svoboda a Volfová, 2023) poměrně jednoznačně vyplývá, že spolupráce kariérových (výchovných) poradců se žáky na základních školách téměř vždy končí spolu s ukončením povinné školní docházky, případně ještě o něco dříve, s přijetím žáka na střední školu. Tímto milníkem je z pohledu poradců dosažen cíl, který je považován za finální, a je tak možné podporu ukončit. Pokud budeme vycházet z principu potřeby podpory žáka ve smyslu prevence předčasného odchodu ze vzdělávání, je fáze přechodu klíčová a je zřejmé, že spolupráce a podpora žáka není ukončena, pouze přechází do další fáze.

Individuální přechodový plán můžeme částečně vnímat také jako akční plán podporující nejen přípravu na přechod žáka na střední školu, ale také přechod samotný. V tomto období je samozřejmě zásadní spolupráce se střední školou, na niž přechází minimálně část úkolů souvisejících s podporou žáka. Poradce spolupracující se žákem nebo v případě dohody také jeho zákonný zástupce seznámí s cíli a obsahem individuálního přechodového plánu zástupce (zpravidla také poradenského pracovníka) střední školy. Cílem je seznámení zástupců střední školy se žákem samotným, jeho individuálními potřebami, cestou, kterou ušel v rámci přípravy na střední školu, ale také s překážkami či bariérami, s nimiž se může potýkat také při studiu na střední škole, podobně jako s možnostmi podpory, které vyplývají ze stávající spolupráce a jejího hodnocení.

Kritickým bodem studia žáků na středních školách bývá 1. ročník, kde se v praxi setkáváme nejčastěji s ukončením studia nebo přestupem žáka na jiný obor. Příčinami mohou být faktory jako nevhodný výběr studijního oboru, školní neúspěch žáka z důvodu neposkytnutí dostatečné podpory ve škole nebo také důsledky vlivu okolí či rodinného prostředí žáka nebo také nízká studijní motivace. U žáků pocházejících z rodin s nízkým socioekonomickým statusem může mít vliv také změna přístupu středních škol, které již zpravidla kladou důraz na zodpovědnost samotného žáka. Vzdělávání na středních školách již samozřejmě není součástí povinné školní docházky, a to pro mnohé žáky a jejich rodiny může znamenat, že tato část vzdělávání je již jakousi „nadstavbou“, která je vhodná, pokud k tomu budou vytvořeny odpovídající podmínky, ale není nezbytná. Z tohoto důvodu by individuální přechodový plán nebo samotný proces podpory přechodu žáka měl zahrnovat včasné informování střední školy o žákovi, jeho potřebách či specifických podmínkách pro studium tak, aby byl vytvořen prostor pro včasné zahájení potřebné podpory či minimálně pro včasný monitoring potřeb žáka na střední škole. V rámci pilotního ověřování postupu individualizované podpory se v případě žáků vyžadujících intenzivnější podporu velmi osvědčilo zahájit koordinovanou spolupráci s poradenským pracovníkem střední školy již v průběhu posledního ročníku docházky základní školy (například viz modelová studie žákyně A. B. dále).

Tip: Ukončování & přechody

Nestátní nezisková organizace Meta vytvořila informační balíček k ukončování vybraných stupňů vzdělávání a k přechodům mezi nimi. V rámci tohoto informačního balíčku je samozřejmě výrazná pozornost věnována přechodu mezi základní a střední školou a jsou zde prezentovány tipy a doporučení, jak připravit žáky na přestup na střední školu. Meta se primárně zaměřuje na podporu a práci se žáky s odlišným mateřským jazykem, nicméně část tipů a doporučení lze úspěšně využít pro všechny žáky.

Dostupné na: <https://inkluzivniskola.cz/meta-infobalicek-k-ukoncovani-prechodum?fbclid=IwAR1cV20y00dZKRX-9tkDrg2yT6mB8c4I6ZawI9Y9Imn6E5MwlTcPsgjbd4I>

Podpora žáka v průběhu docházky na střední školu

4.2.7

Další fází dlouhodobé individualizované podpory žáka ohroženého předčasným odchodem ze vzdělávání a spolupráce s ním je období, kdy je mu již poskytována podpora v rámci studia na střední škole. Ta se zpravidla soustředí zejména na počáteční měsíce docházky, případně na průběh prvního ročníku studia na střední škole. V rámci pilotního ověřování postupu poskytování individualizované podpory jsme s ohledem na časový rozsah projektu zatím nepřekročili tento horizont. Je však zřejmé, že v některých případech bude adekvátní poskytovat cílenou podporu žákům v průběhu celého studia, případně jejich situaci minimálně důsledně průběžně monitorovat a vyhodnocovat.

I v této fázi se na podpoře žáka může nadále do určité míry podílet základní škola, z níž žák vyšel. V rámci pilotního ověřování se tento princip osvědčil zejména v případě speciální základní školy, jejíž součástí je také speciálně pedagogické centrum, které bylo nadále připraveno poskytovat potřebné poradenské služby a odpovídající podporu. Důležitým argumentem pro pokračování spolupráce je samozřejmě také hodnota vztahu, který se podařilo navázat mezi žákem a poradcem na základní škole. Ten je zpravidla výsledkem dlouhodobé spolupráce a úsilí o navázání potřebné míry důvěry. Udržení tohoto vztahu je žádoucí a také pro žáka může v počátečních fázích studia na střední škole být přijatelnější variantou komunikace s poradenským pracovníkem, s nímž jej pojí dlouhodobý vztah, než s pracovníkem střední školy, s nímž si jej teprve postupně vytváří. Poradenský pracovník základní školy tak nadále může být do určité míry facilitátorem komunikace mezi žákem, rodinou a střední školou.

Udržení vazby mezi žákem a původní základní školou může mít ještě jednu, řekněme pedagogicky pragmatickou rovinu. Příběh žáka může být příkladem a inspirací pro další žáky školy v podobně náročné situaci. Některé ze zapojených škol mají pozitivní zkušenost se zapojením žáka například do besed v rámci aktivit kariérového poradenství pro žáky, s nimiž spolupráci teprve zahajují, případně o ni usilují.

Pro podporu spolupráce a vzájemného zpětnovazebného předávání informací mezi základní a střední školou jsme vytvořili formulář průběžné zprávy o úspěšnosti žáka.

Průběžná zpráva o úspěšnosti žáka je podpůrným dokumentem, který obsahuje čtyři základní otázky zaměřující se na zjištění aktuální situace žáka na střední škole. Formulář byl vytvořen na základě našich zkušeností se zpětnou vazbou o žácích ze strany středních škol, která obvykle, byla-li vůbec poskytována, obsahovala strohé informace o prospěchu žáka, zpravidla pouze ve formě výčtu známek v rámci pololetního hodnocení. Takové omezené údaje v rámci zpětné vazby měly pouze omezenou vypovídající hodnotu o průběhu studia a okolnostech či podmínkách, které jej ovlivňují. Obecně proto doporučujeme realizaci monitoringu úspěšnosti žáka v 1. ročníku alespoň ve čtvrtletní periodicitě. Pokud se jedná o situaci, kdy se žák na prostředí střední školy úspěšně adaptoval, pak například pololetně. Spolupráce se žáky v průběhu docházky na střední školu se nemusí omezovat pouze na uvedený monitoring. I nadále může být žákovi poskytováno potřebné poradenství a v nezbytných případech se základní škola či její již vytvořená partnerská síť mohou podílet v rámci možností také na realizaci případné intervence (nebo jejích dílčích prvků). Formulář průběžné zprávy o úspěšnosti žáka na střední škole uvádíme na následující straně.

Doporučení

Kariérové poradenství nebo také individuální práce se žáky ohroženými předčasným odchodem ze vzdělávání jsou samozřejmě realizované také v prostředí středních škol. Jako příklad dobré praxe prezentujeme vybrané prvky činnosti Střední školy stavební v Jihlavě, kde se individuální práci se žáky věnují. Metodika s názvem Pedagogicko-psychologická podpora žáka ohroženého předčasným odchodem ze vzdělávacího systému formou vytvoření individuálního akčního plánu (rok neuveden) obsahuje metodický materiál a návod pro poskytování pedagogicko-psychologické podpory zacílené na úspěšné dokončení studia a zvýšení šancí na uplatnění na trhu práce.

Dostupné na: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekZP/6-3-19/Individualni-prace-s-zakem-ohrozenym-predcasnym-/46>

PRŮBĚŽNÁ ZPRÁVA O ÚSPĚŠNOSTI ŽÁKA

v rámci projektu Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji

Aktivita – Inovativní přístup KARIPO

Dostupné na: <https://www.pf.ujep.cz/cs/karipo>

– PŘÍLOHA 4

Jméno a příjmení žáka: _____

Studovaný obor: _____

1. Zhodnoťte prosím celkovou situaci žáka v následujících oblastech:

a) Školní úspěšnost (prospěch)

b) Chování

c) Docházka a zapojení do školního prostředí a školních aktivit

2. Zhodnoťte prosím spolupráci se zákonnými zástupci žáka.

- 3.** V případě, že je to relevantní, uveďte prosím, zda se u žáka vyskytují jakékoliv překážky v učení či v zapojení, které brání jeho úspěšnému studiu.

- 4.** Uveďte prosím, zda se v oblasti vzdělávání, chování či docházky žáka, případně v oblasti spolupráce s jeho zákonnými zástupci, vyskytují konkrétní oblasti, s jejichž řešením bychom vám mohli pomoci.

Datum: _____

Vypracoval/a: _____

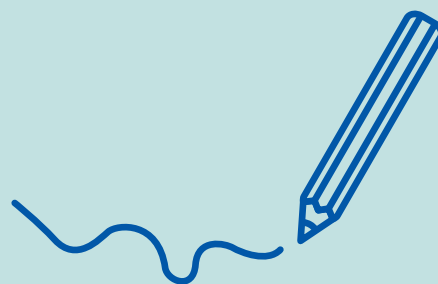
4.2.8 Ukončení podpory žáka/spolupráce se žákem

Formální ukončení procesu poskytování podpory a vzájemné spolupráce je již zcela finální fází dlouhodobého procesu individualizované práce se žákem v rámci kariérového poradenství a prevence předčasného odchodu ze vzdělávání. V rámci ukončení spolupráce se zaměřujeme především na její finální hodnocení ve vztahu k naplnění vize, kterou si žák s podporou poradce vytkl. Podobně můžeme hodnotit také jakékoliv dílčí prvky spolupráce, které lze považovat za významné, nebo dokonce za zlomové pro její úspěšnost.

V rámci finálního hodnocení doporučujeme zaměřit se na následující oblasti:

- hodnocení spolupráce – hodnotíme rozsah a obsah spolupráce, využití nástroje a mechanismy podpory, jejich funkčnost, přínos apod.,
- naplnění hlavní vize, kterou si žák stanovil,
- sebehodnocení žáka a jeho cesty k naplnění stanovené vize,
- zpětná vazba od žáka k poradci, a naopak,
- v případě identifikování další potřeby podpory předání kontaktu na podpůrné organizace.

5.

Modelové studie konkrétních případů individualizované podpory žáků

Modelová studie I. – žákyně A. B.
Modelová studie II. – žákyně C. D.

V rámci této části textu bychom čtenářům rádi představili modelové studie případů, které doplňujeme o popis metodického postupu jejich řešení, a to i ve vazbě na vypracovaný individuální přechodový plán (u modelové studie I.). Prezentované případové studie vycházejí ze skutečných příběhů žáků, s nimiž byla realizována individuální spolupráce s cílem předejít jejich předčasnému odchodu ze vzdělávání a podpořit je v další vzdělávací dráze směřující k získání kvalifikace a následného pracovního uplatnění. Pro zachování anonymity žáků byla konkrétní jména žáků změněna, podobně jako byly upraveny či zobecněny názvy středních škol.

Modelová studie I. – žákyně A. B.

První případovou studii jsme vybrali i s plným vědomím toho, že popisovaný příběh a zvolený postup pedagogické podpory nemusí odpovídat zažité představě o „příkladech dobré praxe“. Přesto postup pedagogů dané školy za příklad dobré praxe považujeme a rádi bychom poukázali na skutečnost, že žaka a jeho rodiče lze smysluplně podpořit i v rozhodnutí, s nímž většina pedagogů, kteří se na podpoře podíleli, spíše nesouhlasila.

Jedná se o příběh žákyně, která si pro studium na střední škole vybrala obor, který dle názoru zainteresovaných učitelů i poradenských pracovníků neodpovídal jejím reálným možnostem. K zapojení do programu individualizované podpory byla žákyně vybrána právě na základě identifikované „nevhodné“ volby studijního oboru, a dle poradenských pracovníků tedy vysoké míry rizika studijního neúspěchu a předčasného odchodu ze vzdělávání. Prostřednictvím individuálních konzultací se pedagogičtí pracovníci pokoušeli žákyni a jejího otce (který ji v rozhodnutí podporoval) motivovat ke změně názoru a k volbě oboru, který by odpovídal jejím možnostem. Upozorňovali opakovaně na výše uvedená rizika, ale žákyně i její otec trvali na svém výběru. V této situaci se učitelé a poradenští pracovníci školy rozhodli respektovat tuto volbu a žákyni maximálně podpořit v jejím záměru.

V rámci následujícího popisu představujeme plán postupu řešení této situace se zapojením dalších aktérů, jako je nestátní nezisková organizace a střední škola, na niž si žákyně přála nastoupit. Koordinovaná spolupráce byla zaměřena jak na přípravu úspěšného zvládnutí přijímacího řízení, tak na podporu žákyně v souvislosti s přechodem na střední školu, a dokonce i v průběhu docházky na střední škole. Výsledkem této koordinované podpory bylo úspěšné vykonání přijímacích zkoušek a přijetí žákyně na maturitní obor.

Charakteristika žákyně

Individualizovaná podpora žákyně byla zahájena v době, kdy docházela do osmého ročníku základní školy, měla stanovena podpůrná opatření na základě diagnostikovaného lehkého mentálního postižení a k naplnění svých vzdělávacích možností potřebovala výraznou podporu. Žákyně prokazovala vysokou míru výtvarného nadání a jejím snem bylo studovat na střední škole „umělecký“ obor. Ten se však objevoval pouze v nabídce středních škol s maturitními obory, což byla úroveň studia, která dle mínění pedagogů neodpovídala jejím reálným kognitivním schopnostem a aktuálnímu výkonu ve škole.

Rodinné zázemí žákyně je stabilní, ale žije pouze se svým otcem. S matkou se dlouhodobě nestýká, a v rodině se dokonce projevují rizikové vzorce chování (alkoholismus matky). Otec je zaměstnaný, nicméně materiální situace rodiny odpovídá nižšímu socioekonomickému statusu. Otec žákyni v rámci možností podporuje, ale jeho podpora má limity, zejména v oblasti přípravy na vyučování. Nebylo možné předpokládat, že by otec

žákyni stabilně doučoval nebo připravoval na náročnější výuku. Žákyně je houževnatá, cílevědomá a má velkou snahu překonávat překážky. Je manuálně velmi zručná a jejím dlouhodobým zájmem je kresba.

Identifikované bariéry a rizika (z pohledu poradenských pracovníků):

- nevhodný výběr studijního oboru ve vazbě na reálné možnosti žákyně,
- riziko nepřijetí na vybraný studijní obor,
- nepříznivá finanční situace rodiny,
- limitovaná možnost podpory v oblasti přípravy na přijímací zkoušky a v průběhu studia na SŠ ze strany otce,
- předpokládaný školní neúspěch při studiu na SŠ.

Postup individuální práce se žákyní

Žákyně byla vytipována v rámci depistáže na konci 8. ročníku. Individuální spolupráce se žákyní byla zahájena na počátku 9. ročníku. V rámci diagnostické fáze byl výběr studijního oboru konzultován se žákyní a jejím otcem. Oběma byl představen studijní obor včetně kompletních podmínek přijímacího řízení a zakončení studia maturitní zkouškou. Obsah studijního programu byl porovnán se školními výsledky žákyně. Byla doporučena konzultace žákyně a pracovnice ÚP IPS pro realizaci diagnostiky profesních předpokladů. Otec byl informován, že žákyně může předčasně ukončit vzdělávání z důvodu školní neúspěšnosti, popřípadě být neúspěšná u závěrečné maturitní zkoušky. I přes stanovená doporučení byla žákyně za podpory otce rozhodnuta pokusit se zvládnout přijímací řízení na vybraný studijní obor a splnit si své přání. Druhý obor vybraný neměla.

Stanovení vize žáka

Žákyně si stanovila vizi nastoupit na střední školu a studovat umělecký obor. Vybraný studijní obor je ukončený maturitou a v rámci přijímacího řízení se nepočítá s faktem, že by se na daný studijní obor hlásili žáci s diagnostikovaným lehkým mentálním postižením.

Metodický postup individuální podpory žákyně a spolupráce se žákyní

Identifikovaná bariéra: Nevhodný výběr studijního oboru ve vazbě na reálné možnosti žákyně. Limitované možnosti podpory v oblasti přípravy na přijímací řízení a talentové zkoušky ze strany otce.

Strategický cíl: Být přijata na vhodný, umělecky zaměřený studijní obor.

V rámci snahy o překonání této bariéry byla stanovena podpora žákyně v oblasti přípravy na přijímací řízení, jehož součástí byly rovněž talentové zkoušky. Byla kontaktována výchovná poradkyně působící na střední škole a v rámci zahájení spolupráce jí byla představena žákyně a její plán. Na základě dohody bylo stanoveno, že žákyně se přijímacího řízení zúčastní v nejzazším možném termínu, aby získala maximum času na dostatečnou přípravu. Žákyně si potřebovala osvojit v dostatečné míře znalosti, které jsou podmínkou pro studium na střední škole. Zvýšit výkon bylo třeba zejména v anglickém jazyce. Potřebnou podporu v této oblasti na základě dohody se školou a otcem poskytovalo nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Ve spolupráci s pedagogy českého jazyka a matematiky bylo zajištěna příprava na přijímací řízení během výuky těchto předmětů a v rámci výtvarné výchovy probíhal cílený rozvoj talentu žákyně a příprava na talentové zkoušky.

S ohledem na skutečnost, že poradenští pracovníci školy nepovažovali výběr maturitního oboru za adekvátní, byl žákyni doporučen výběr druhého studijního oboru, na který by mohla nastoupit v případě neúspěchu u přijímacích zkoušek.

Identifikovaná bariéra: Riziko nepřijetí na vybraný studijní obor.

Strategický cíl: Vybrat druhý vhodný studijní obor.

V rámci neadekvátního výběru studijního oboru byla potřeba spolupracovat na výběru druhého studijního oboru v případě neúspěchu. Žákyni a otci byla představena nabídka středních škol a studijních oborů pro žáky s mentálním postižením. Byla realizována diagnostika profesních předpokladů žákyně pomocí dostupných nástrojů a diagnostika silných a slabých stránek žákyně. Žákyně si jako druhý studijní obor vybrala obor cukrář.

Identifikovaná bariéra: limitovaná možnost podpory v oblasti přípravy na přijímací zkoušky a v průběhu studia na SŠ ze strany otce, nepříznivá finanční situace rodiny.

Strategický cíl: Připravit se na přestup na SŠ a v případě potřeby poskytnout potřebnou podporu pro zvládnutí nároků střední školy.

Žákyně úspěšně absolvovala přijímací a talentové zkoušky, a byla přijata na vybraný umělecký obor. V této fázi byla identifikována potřeba zvýšené podpory při přechodu na střední školu, s důrazem na přípravu žákyně před vstupem do studia. V této fázi byla také zahájena intenzivní spolupráce s budoucí střední školou.

Příprava na přestup zahrnovala oblast finančního plánu rodiny. Střední škola poskytla seznam finančních nákladů spojených se studiem. Seznam obsahoval měsíční poplatky za internátní ubytování (škola sídlí v jiném kraji), stravné, seznam školních pomůcek a výtvarných potřeb. Do finančního plánu byly dále doplněny měsíční výdaje na cestování. Na základě analýzy příjmů a výdajů, která proběhla ve spolupráci s otcem, bylo zjištěno, že rodina je schopna pravidelně hradit poplatky spojené se studiem. Ze strany základní školy byl na konci 9. ročníku žákyni poskytnut balíček základních školních pomůcek potřebných na střední škole (na podkladě informací ze střední školy).

Příprava žákyně dále zahrnovala její seznámení se s internátním ubytováním a dojížděním. Tato příprava byla důležitá zejména z důvodu eliminování předčasného ukončení vzdělávání, jehož příčinou by byla problematická adaptace na nové podmínky, které zahrnovaly zejména pobyt na internátě a samostatné fungování žákyně mimo rodinu. Poradce se žákyní absolvoval návštěvu internátního ubytování s exkurzí. Žákyně byla seznámena s pravidly internátního ubytování, programem pro žáky a také s vybavením internátního ubytování. V rámci této návštěvy byly zajištěny potřebné administrativní dokumenty – přihláška na stravné a internátní ubytování. V rámci této aktivity byl se žákyní také proveden nácvik zvládnutí cesty do školy. Přepokládá se, že žákyně bude do školy dojíždět samostatně autobusem.

V poslední fázi přípravy žákyně byly ze strany střední školy stanoveny preventivní kroky, jejichž cílem bylo minimalizovat riziko školního neúspěchu a předčasného odchodu ze vzdělávání. Vedení střední školy se rozhodlo žákyni zařadit do třídy s nižším počtem žáků a s třídní učitelkou, která je připravena poskytovat žákyni potřebnou podporu. Třídní učitelka ve spolupráci s výchovnou poradkyní realizovaly pravidelný monitoring školní úspěšnosti žákyně, a v případě potřeby by bylo přistoupeno k realizaci doučování. V případě vyhodnocení této potřeby by střední škola zároveň kontaktovala speciálně pedagogické centrum za účelem realizace diagnostiky potřeb žákyně kvůli poskytování

podpůrných opatření a eventuálního zajištění asistence ve výuce.

Spolupráce se střední školou po nástupu žákyně na vybraný studijní obor

Identifikovaná bariéra: Školní neúspěch žákyně z důvodu náročnosti studijního oboru

V této fázi přecházejí úkoly spojené s poskytováním podpory žákyni již na střední školu. V rámci spolupráce bylo stanoveno, že škola (třídní učitelka a výchovná poradkyně) budou již od počátku studia provádět pravidelný monitoring školní úspěšnosti. V případě zaznamenání rizika školní neúspěšnosti bude žákyni poskytnuto doučování a střední škola kontaktuje SPC se žádostí o možnost zajištění asistence ve výuce. Střední škola bude informovat o průběhu studia základní školu v rozsahu 1x za měsíc v průběhu prvního pololetí, posléze 1x za tři měsíce.

Škola vyhodnotila na základě monitorování úspěšnosti, že žákyně vykazuje potřebu podpory, kterou by měla zajistit spolupráce učitele a asistenta pedagoga. I přes neobvyklou situaci, kdy na dané střední škole nebývá využíván tento druh podpory, bylo v rámci spolupráce ujednáno, že škola požádá o posouzení SPC, které na základě podkladů vyhodnotí situaci, a v případě potřeby budou žákyni stanovena odpovídající podpůrná opatření a bude doporučeno využití asistenta pedagoga ve výuce.

Individuální přechodový plán

Jméno žáka: _____ A. B. _____

Zákonný zástupce: _____ O. B. _____

Třída: _____ 9.A _____

Zákonný zástupce: _____

Plánovaný přechod: _____ ze základní školy na střední školu _____

Datum přechodu: _____ např. září 2021 _____

Účastníci IPP: _____

Kariérový poradce: _____

Třídní učitel: _____

Výchovný poradce: _____

Další subjekt: _____ NZDM, střední škola _____

Datum vypracování IPP: Datum evaluace IPP: _____

Datum vyrozumění zákonných zástupců žáka o IPP: _____

Charakteristika žáka a popis jeho situace

Žákyně dochází do osmého ročníku základní školy a má stanovena podpůrná opatření na základě diagnostikovaného lehkého mentálního postižení a k naplnění jejích vzdělávacích možností potřebuje výraznou podporu. Žákyně prokazuje vysokou míru výtvarného nadání a její představa je nastoupit na „umělecký“ obor. Ten se však objevuje pouze v nabídce středních škol s maturitními obory, což dle mínění pedagogů neodpovídá jejím reálným aktuálním kognitivním schopnostem a výkonu ve škole.

Rodinné zázemí je stabilní, ale žákyně žije pouze se svým otcem. S matkou se dlouhodobě nestýká, a v rodině se dokonce projevovaly rizikové vzorce chování (alkoholismus u matky). Otec je zaměstnaný, nicméně materiální situace rodiny odpovídá nižšímu socioekonomickému statusu. Otec žákyni podporuje, ale jeho podpora má limity, zejména v oblasti přípravy na vyučování. Nepředpokládá se, že otec by žákyni stabilně doučoval nebo připravoval na obtížnější výuku. Žákyně je houževnatá, cílevědomá a má velkou snahu překonávat překážky. Je manuálně velmi zručná a jejím zájmem je kresba.

Plán podpory: profesní oblast

Hlavní cíl, vize: Nastoupit a studovat střední školu s umělecky zaměřeným studijním oborem.

1. STRATEGICKÝ CÍL: Být přijat na vhodný, umělecky zaměřený studijní obor.					
Žákyně potřebuje zvýšenou podporu při přípravě na přijímací řízení z důvodu vyšších nároků střední školy. Žákyně absolvuje přijímací řízení na na školu s maturitním oborem, i přestože má diagnostikované LMP. V rámci tohoto cíle			bude žákyni poskytována podpora v oblasti přípravy na přijímací řízení a zajištění administrativních úkonů.		
OPATŘENÍ (Co je potřeba k tomu, aby mohl být cíl naplněn)	AKTIVITA (NÁSTROJE, KROKY)	REALIZÁTOR (Odpovědná osoba, že se aktivita splní – osoba, která koordinuje, bude tučně vyznačena)	TERMÍN	PODMÍNKY (Co potřebujeme ke splnění aktivity)	INDIKÁTOR (Jak poznáme, že se aktivita splnila)
Příprava na přijímací řízení – osvojení znalostí z anglického jazyka	Stanovení oblastí, ve kterých žákyně potřebuje podporu	Kariérový poradce	Do 30. 9. 2020		Seznam konkrétních oblastí pro doučování
	Oslovení sociální služby – nízkoprahového zařízení pro děti a mládež	Kariérový poradce	Do 2. 10. 2020		Stanovení termínu telefonické konzultace
	Stanovení plánu doučování	Kariérový poradce a pracovník NZDM	5. 10. 2020		Bude stanoven konkrétní harmonogram doučování a obsah doučování
	Řádná docházka na doučování do NZDM	Žákyně	Od 7. 10. 2020, každou středu		Žák bude pravidelně každý týden docházet na doučování
Příprava na přijímací řízení – příprava na přijímací řízení z českého jazyka a matematiky, příprava na talentové zkoušky v předmětu výtvarná výchova	Dohlížení na řádnou docházku žákyně	Rodič	Od 7. 10. 2020, každou středu		Rodič bude každý týden informovat formou SMS, že žákyně se zúčastnila doučování
	Stanovení oblastí, ve kterých žákyně potřebuje podporu	Kariérový poradce	Do 30. 9. 2020		Seznam konkrétních oblastí pro doučování
	Zajištění osob (pedagogů) pro přípravu	Kariérový poradce	Do 5. 10. 2020		Konkrétní jména pedagogů
	Pravidelná příprava na přijímací řízení z českého jazyka v rámci výuky	Pedagog předmětu ČJ	Od 6. 10. 2020		Žákyně bude průběžně připravována na přijímací řízení dle požadavků

Podání přihlášky na střední školu	Pravidelná příprava na přijímací řízení z matematiky v rámci výuky	Pedagog předmětu matematika	Od 6. 10. 2020		Žákyně bude průběžně připravována na přijímací řízení dle požadavků
	Rozvoj talentu a příprava na talentové zkoušky v rámci výuky výtvarné výchovy	Pedagog předmětu VV	Od 8. 10. 2020		Žákyně bude průběžně připravována na talentové zkoušky dle požadavků
	Oslovení zástupců SŠ o spolupráci	Kariérový poradce	10. 10. 2022		Stanovený termín společné schůzky
Absolvování přijímacího řízení a talentových zkoušek	Stanovení termínu přijímacího řízení a talentové zkoušky pro žáky	Zástupci ZŠ a zástupci SŠ	18. 10. 2020		Konkrétní jména pedagogů
	Vyplnění přihlášky na SŠ	Rodič a kariérový poradce	1. 11. 2020		Bude řádně vyplněná přihláška
	Odeslání přihlášky	Rodič	Do 30. 11. 2020		Přihláška bude odeslána do stanoveného termínu školou
Zaslání zápisového listu na SŠ	Účast žákyně na přijímacím řízení	Rodič	24. 1. 2021		Absolvování přijímacího řízení
	Účast žákyně na talentové zkoušce	Rodič	24. 2. 2021		Absolvování přijímacího řízení
	Monitorování výsledků přijímacího řízení	Kariérový poradce a rodič	Do 12. 2. 2021		Výsledek přijímacího řízení
Zaslání zápisového listu na SŠ	Vyplnění zápisového listu	Rodič a kariérový poradce	17. 2. 2021		Zápisový list bude vyplněný
	Odeslání zápisového listu na SŠ	Rodič	Do 22. 2. 2021		Zápisový list bude odeslán v termínu

STRATEGICKÝ CÍL: Vybrat druhý studijní obor. Žákyně potřebuje podporu při výběru druhého studijního oboru, na který podá přihlášku. Výběr bude zacílený směrem k jejím reálným dovednostem a mentálním možnostem.						
OPATŘENÍ (Co je potřeba k tomu, aby mohli být cíl naplněn)	AKTIVITA (NÁSTROJE, KROKY)	REALIZÁTOR (Odpovědná osoba, že se aktivita splní – osoba, která koordinuje, bude tučně vyznačena)	TERMÍN	PODMÍNKY (Co potřebujeme ke splnění aktivity)	INDIKÁTOR (Jak poznáme, že se aktivita splnila)	
Seznámení s nabídkou středních škol (vhodné pro žáky s LMP)	Seznámení s nabídkou středních škol v Děčíně	Rodič a žákyně	Do 31. 10. 2020	Atlas školství	Žákyně se seznámí s nabídkou SŠ a vytipuje studijní obory	
	Seznámení s obsahem vybraných studijních oborů	Kariérový poradce a žákyně	Do 5. 11. 2020	Počítač a internet + webové stránky škol	Žákyně bude srozuměna s obsahem studijních oborů	
	Účast na akci veletrh škol	Kariérový poradce a žákyně	14. 10. 2020		Absolvování akce veletrh škol	
Zjištění profesních předpokladů	Výběr vhodného dostupného diagnostického nástroje	Kariérový poradce	Do 30. 9. 2020		Bude vybrán konkrétní diagnostický test	
	Absolvování diagnostického testu	Kariérový poradce a žákyně	6. 10. 2020	Počítat a internet	Žákyně absolvuje test	
	Vyhodnocení testu	Kariérový poradce	13. 10. 2020		Předání a seznámení s výsledky testu	

Zjištění silných a slabých stránek, zájmů	Vysvětlení pojmů silné a slabé stránky a orientace v nich	Kariérový poradce	29. 9. 2020	Pracovní listy	Žákyně bude znát pojmy silné a slabé stránky a bude se orientovat ve svých silných a slabých stránkách
	Absolvování testu př. Moje+	Kariérový poradce a žákyně	20. 10. 2020	Počítatč a internet	Žákyně absoluuje test
Výběr konkrétního druhého studijního oboru	Vyhodnocení silných a slabých stránek	Kariérový poradce	27. 10. 2020		Předání a seznámení s výsledky testu
	Vytipování dvou studijních oborů žákyní	Žákyně	Do 9. 11. 2020		Vybrané dva konkrétní studijní obory
	Vytipování dvou studijních oborů rodičem	Rodič	Do 9. 11. 2020		Vybrané dva konkrétní studijní obory
	Vytipování dvou studijních oborů poradcem	Kariérový poradce	Do 9. 11. 2020		Vybrané dva konkrétní studijní obory
	Výběr konkrétního studijního oboru dle reálných možností žákyně	Žákyně, rodič a kariérový poradce	10. 11. 2020		Vybraný konkrétní jeden obor

STRATEGICKÝ CÍL: Připravit se na přestup na SŠ a v případě potřeby poskytnout potřebnou podporu pro zvládnutí nároků střední školy. Cílem je připravit žáka a rodinu na přestup na SŠ a podmínky na SŠ tak, aby došlo k eliminaci předčasného ukončení vzdělání.					
OPATŘENÍ (co je potřeba k tomu, aby mohli být cíl naplněn)	AKTIVITA (NÁSTROJE, KROKY)	REALIZÁTOR (Odpovědná osoba, že se aktivita splní – osoba, která koordinuje, bude tučně vyznačena)	TERMÍN	PODMÍNKY (Co potřebujeme ke splnění aktivity)	INDIKÁTOR (Jak poznáme, že se aktivita splnila)
Zajištění finančních prostředků spojených se studiem	Získání finančních výdajů ze strany SŠ	Kariérový poradce	Do 16. 4. 2020	Komunikace se SŠ	Předání konkrétního finančního seznamu výdajů
	Stanovení finančního rozpočtu rodiny a vyhodnocení schopnosti úhrady poplatků	Rodič	Do 5. 5. 2020		Rodič předá informaci, zda bude schopný hradit poplatky spojené se studiem
	Vyčlenění prostředků základní školy pro zajištění školních pomůcek	Ředitel školy	Do 31. 5. 2020		Budou k dispozici finanční prostředky pro nákup pomůcek
	Předání balíčku školních pomůcek	Kariérový poradce	30. 6. 2020		Žákyně převzme balíček školních pomůcek
	Vyhledání autobusových spojů	Kariérový poradce a žákyně	12. 5. 2020		Stanovení přesného času odjezdu
Příprava na cestování do školy (Nácvik cesty na SŠ/ /internátní ubytování)	Absolvování cesty na SŠ a zpět	Kariérový poradce a žákyně	19. 5. 2020		Žákyně bude seznámena s trasou cesty
Přihlášení na internátní ubytování	Oslovení zástupců SŠ a internátního ubytování o možnosti exkurze	Kariérový poradce	Do 30. 4. 2020	Komunikace se SŠ	Stanovení termínu exkurze
	Absolvování exkurze v rámci internátního ubytování	Kariérový poradce a žákyně	19. 5. 2020		Žákyně bude seznámena s prostory internátního ubytování

	Seznámení s pravidly, programem a podmínkami internátního ubytování rodiče	Kariérový poradce a rodič	26. 5. 2020		Rodič bude seznámen s podmínkami internátního ubytování
	Vyplnění přihlášky	Kariérový poradce a rodič	26. 5. 2020		Přihláška bude řádně vyplněna
	Odeslání přihlášky	Rodič	Do 4. 6. 2020		Odeslání přihlášky v řádném termínu
	Uhrazení poplatků spojených s internátním ubytováním	Kariérový poradce a žákyně	Do 1. 9. 2020		Poplatky budou uhrazeny v řádném termínu
	Oslovení zástupců o stanovení online schůzky	Kariérový poradce	Do 1. 3. 2020	Komunikace se SŠ	Bude stanoven termín schůzky
Vytvořit podmínky pro úspěšnou adaptaci žákyně	Seznámení zástupce SŠ se situací žákyně	Kariérový poradce a ředitel	25. 3. 2020		Zástupci budou plně seznámeni se situací žákyně a možnými bariérami
	Zařazení žákyně do třídy s menším počtem žáků	Ředitel SŠ	1. 9. 2020		Žákyně bude zařazena, nastoupí do dané třídy

STRATEGICKÝ CÍL: Zajistit školní úspěšnost žákyně. Bude docházet k pravidelnému monitorování školního úspěchu žákyně. Na základě vyhodnocení bude poskytnuta adekvátní podpora žákyně v kooperaci se základní školou a speciálním pedagogickým centrem.					
OPATŘENÍ (Co je potřeba k tomu, aby mohl být cíl naplněn)	AKTIVITA (NÁSTROJE, KROKY)	REALIZÁTOR (Odpovědná osoba, že se aktivita splní – osoba, která koordinuje, bude tučně vyznačena)	TERMÍN	PODMÍNKY (Co potřebujeme ke splnění aktivity)	INDIKÁTOR (Jak poznáme, že se aktivita splnila)
Monitorování školní úspěšnosti žákyně na SŠ	Monitorování školního úspěchu žákyně každý měsíc	Výchovný poradce SŠ	Do 30. 9. 2020		Každý měsíc bude k dispozici slovní vyhodnocení školní úspěšnosti včetně dosažených známek
	Vyhodnocení školního úspěchu	Rodič	4. 10. 2020		Rodič předá informaci, zda bude schopný hradit poplatky spojené se studiem
	Poskytování zpětné vazby ZŠ o školní úspěšnosti žákyně v rozsahu 1x za tři měsíce	Výchovný poradce SŠ	4. 10. 2020, poté každé 3 měsíce		Předání informací kariérovému poradci formou e-mailu
		Výchovný poradce SŠ	8. 10. 2020		SPC obdrží žádost
Stanovení podpůrných opatření a zajištění asistenta pedagoga pro žákyni	Stanovení termínu šetření žákyně	Ředitel	Do 29. 10. 2020		Bude SŠ a rodiči předán konkrétní termín
	Absolvování vyšetření v SPC	Rodič a žákyně	3. 11. 2020		Žákyně se zúčastní vyšetření
	Vypracování doporučující zprávy	Pracovník SPC	12. 11. 2020		Předání zprávy rodiči a zástupcům SŠ
	Ustanovení pozice AP na SŠ a přijetí vhodného pracovníka	Ředitel SŠ	Do 30. 11. 2020		Pozice AP bude obsazena a přiřazena k žákyni
	Koordinování podpory žákyně na základě stanovených podpůrných opatření	Výchovný poradce SŠ	Od 13. 11. 2020		Žákyni bude poskytována adekvátní podpora dle doporučení ze SPC

Modelová studie II. – žákyně C. D.

Druhá případové studie popisuje příběh žákyně, která dlouhodobě prokazovala nízkou míru motivace ke vzdělávání. Ta se projevovala zejména podprůměrným prospěchem a problematickou docházkou do školy, která měla za následek to, že žákyně na vysvědčení nebyla hodnocena z předmětu dějepis. Dle názoru výchovné poradkyně a dalších zainteresovaných pedagogů studijní výsledky žákyně neodpovídaly jejím reálným možnostem. Ty byly reálně výrazně vyšší a dle pedagogů měla žákyně potenciál studovat na střední škole maturitní obor. Již v průběhu povinné školní docházky však zaznamenala výrazný školní neúspěch, a došlo na opakování ročníku. Z tohoto důvodu se předpokládalo, že žákyně ukončí povinnou školní docházku v 8. ročníku. Rádi bychom prezentovali zvolený postup při práci se žákyní, u níž byly jako hlavní bariéry identifikovány nízká míra motivace ke studiu a nerozhodnost při výběru školy. Ten mimo jiné zahrnoval spolupráci se zákonnými zástupci a potenciálními zaměstnavateli.

Charakteristika žákyně

Žákyně do 10 let věku žila s rodinou v Anglii, kde také zahájila a plnila povinnou školní docházku. Po návratu do České republiky nejprve docházela na základní školu v jiném městě. Žákyně a její rodina žije v lokalitě, kterou lze charakterizovat jako sociálně vyloučenou. Rodinné zázemí lze charakterizovat jako stabilní, ale z důvodu početné rodiny žákyně nemá vlastní pokoj, ale sdílí jej se čtyřmi sourozenci. Matka je vyučena v oboru čalounictví, ale pracuje v Německu jako uklízečka. Nejstarší bratr nastoupil ke studiu na střední škole v oboru s výučním listem, ale v průběhu prvního ročníku vzdělávání ukončil. Snaha o podporu je ze strany matky výrazná. Její vizí je, aby dcera nastoupila na střední školu a vystudovala obor, ve kterém se bude moci následně uplatnit. Samotný výběr školy nechává na rozhodnutí dcery, má pouze podmínku, že škola musí být v relativní blízkosti bydliště.

Žákyně byla identifikována jako ohrožená předčasným odchodem ze vzdělávání na konci 7. ročníku, a to především na základě „nízké motivace ke studiu“ a „předpokládaného ukončení povinné školní docházky v nižším ročníku než devátém“. Dále bylo zjištěno, že žákyně nemá jasnou vizi budoucího studia a výběru konkrétní střední školy. Bylo proto možné předpokládat, že žákyně při výběru školy bude volit bez hlubší analýzy a srovnání svých možností a v souladu se svými předpoklady. Nevhodný výběr školy by mohl být důvodem předčasného odchodu ze vzdělávání tak jako v případě jejího bratra. Celkově žákyně neprojevovala žádné vyhraněné zájmy, vzdělávání nepovažovala za prioritu a nedokázala zpočátku formulovat žádnou konkrétnější představu o dalším vzdělávání a profesním uplatnění. V průběhu mapování situace i v průběhu spolupráce žákyně několikrát změnila výběr studijního oboru.

Identifikované bariéry (souhrn):

- nízká motivace ke vzdělávání;
- podprůměrný prospěch, který neodpovídá reálným možnostem žákyně;
- ukončení povinné školní docházky v nižším ročníku než devátém,
- nejasná představa o budoucím studiu a nerozhodnost při výběru střední školy;
- riziko předčasného odchodu ze vzdělávání z důvodu nevhodné volby studijního oboru;
- nevyhraněné zájmy, neúčast na volnočasových aktivitách.

Metodický postup individualizované podpory a spolupráce se žákyní

Jak již bylo výše uvedeno, žákyně byla identifikována jako ohrožená předčasným odchodem ze vzdělávání na konci 7. ročníku. Individualizovaná podpora a spolupráce započala na začátku 8. ročníku. V jeho průběhu byla opakovaně konzultována se žákyní i rodiči možnost studia na střední škole s maturitním oborem. Nezbytným předpokladem však bylo zlepšení školního prospěchu v několika předmětech a prodloužení povinné školní docházky o jeden rok. Na podkladě pravidelných konzultací s rodiči a žákyní bylo rozhodnuto o prodloužení povinné školní docházky, byly prezentovány potenciální vhodné studijní obory a možnosti pracovního uplatnění, žákyni bylo nabídnuto pravidelné doučování. Po několika týdnech si žákyně vybrala studijní obor, který ji zaujal a odpovídal její představě o budoucí práci. Na základě vstupních požadavků oboru se také rozhodla vyvinout snahu o zlepšení školního prospěchu.

Je však třeba poznamenat, že rozhodnutí žákyně ve věci volby střední školy nebylo konečné a v průběhu celého osmého ročníku poradkyně dále pracovala na posilování motivace a na ukotvení výběru na podkladě zkušeností. V rámci devátého ročníku se spolupráce zaměřovala především na přípravu na přijímací řízení na maturitní obor.

Stanovení vize

Žákyně s rodiči nejprve formulovali vizi ve znění Vybrat vhodnou střední školu a studijní obor.

V průběhu další spolupráce byla vize upravena na Úspěšně absolvovat přijímací řízení a studovat maturitní obor na střední škole.

Identifikovaná bariéra: Ukončení povinné školní docházky v nižším ročníku než devátém.

Strategický cíl: Úspěšně absolvovat 10. ročník povinné školní docházky.

Ve snaze o překonání uvedené bariéry bylo na podkladě četných konzultací dohodnuto, že zákonný zástupce se žákyní podají žádost o prodloužení povinné školní docházky. Důvodem je zejména možnost získání uceleného základního vzdělání, získání dostatečného času na výběr studijního oboru a přípravu na zvládnutí jeho požadavků, ale samozřejmě také naplnění jedné z podmínek pro vstup na maturitní obor.

Identifikována bariéra: Nejasná představa o budoucím studiu a nerozhodnost při výběru školy.

Strategické cíle:

Ujasnit si představu o budoucím životě a studiu.
Seznámit se s nabídkou středních škol v dojezdové vzdálenosti od bydliště.
Seznámit se s možnostmi uplatnění na trhu práce a činnosti jednotlivých profesí.
Připravit se na přijímací řízení na maturitní obor.
Vybrat adekvátní studijní obory.

V rámci této oblasti byla spolupráce zacílena na ujasnění si představ o svém budoucím životě. Poradkyně se žákyní se zaměřovaly na stanovení vize a představy o své budoucnosti, ukotvení představy u budoucím pracovním uplatnění a celkově na formulaci představy důležitých prvků života v dospělosti z pohledu žákyně. Tato oblast také

zahrnovala ujasnění si svých možností, dovedností, silných a slabých stránek. Pro tyto kroky byly využity nástroje, které jsme představily již v předchozí kapitole Metodický postup pro individuální práci se žáky ohroženými předčasným odchodem ze vzdělávání.

Pro poskytnutí podpory při výběru vhodného oboru byla žákyni představena nabídka středních škol v okolí bydliště a byla detailně seznámena s obsahem studia v jednotlivých oborech. V rámci vytipování několika studijních oborů, které by žákyně mohla v budoucnu studovat a vykonávat, bylo žákyni také prezentováno možné uplatnění na trhu práce v konkrétních profesích. Na základě výběru žákyně jí byla pro konkretizaci představy a získání přímé osobní zkušenosti poradkyní zprostředkována individuální exkurze do vybraných subjektů (pečovatelský dům, nemocnice). Těch se žákyně zúčastnila i s matkou a společně také na podkladě konzultace s poradkyní navštívily několik středních škol s rámci „dnů otevřených dveří“. V rámci spolupráce v devátém ročníku byla žákyni poskytnuta možnost nabýt zkušenost s přijímacím řízením s využitím „příjímaček nanečisto“, kde si žákyně postupně ověřovala své šance na jejich úspěšné zvládnutí a využívala tuto zkušenost jako motivační prvek pro další práci na zlepšení prospěchu.

Na základě informací a zkušeností nabytých v průběhu exkurzí u potenciálních zaměstnavatelů a díky účasti na dnech otevřených dveří, podobně jako na podkladě posouzení svých představ o budoucím pracovním uplatnění a zhodnocení studijních předpokladů, si žákyně nakonec zvolila dva maturitní studijní obory, na které bude podávat přihlášky.

Identifikovaná bariéra: Nevyhraněné zájmy, neúčast na volnočasových aktivitách.

Strategické cíle:

Vybrat vhodnou volnočasovou aktivitu.

Realizovat pravidelně zájmovou (volnočasovou) aktivitu.

V rámci podpory žákyně zacílené na zvyšování její motivace ke studiu a budoucímu pracovnímu uplatnění se nelze orientovat pouze na oblast studijní úspěšnosti, ale je třeba zahrnout do individuální práce také mimoškolní aktivity, které mohou podporovat zájmy, jejich rozvoj a cílevědomý přístup žáka k využívání volného času k seberozvoji. Poradkyně se žákyní dlouhodobě pracovala na uvědomění si jejích zájmů a životních cílů a hodnot, podobně jako na výběru a zajištění volnočasových aktivit, které by chtěla realizovat. Žákyně si v rámci své představy a své vize stanovila, že by se chtěla věnovat zdravému životnímu stylu a mimo jiné realizovat pravidelná kondiční cvičení v posilovně. Tento typ aktivit byl vyhodnocen jako vhodný nejen pro ukotvení principů zdravého životního stylu, ale také pro rozvoj disciplíny žákyně a zvýšení jejího sebevědomí.

Identifikovaná bariéra: Podprůměrný prospěch ve vzdělávání, a z toho důvodu omezení variant výběru studijního oboru dle možností a představ žákyně.

Strategický cíl: Zlepšit prospěch v základních předmětech.

V rámci snahy o eliminaci uvedené bariéry byla zajištěna podpora ve formě pravidelného doučování v základních předmětech, kterou realizovala nezisková organizace působící v bezprostřední blízkosti bydliště žákyně. Zároveň žákyně bude v rámci samostatné přípravy pracovat na zlepšení prospěchu v předmětech, které jsou klíčové pro zvýšení šancí na úspěšné naplnění podmínek přijetí na maturitní obor.

Závěr

Předkládaná metodika je výsledkem téměř tříletého procesu pilotního ověřování postupu individualizované podpory žáků, u nichž jsme identifikovali riziko předčasného odchodu ze vzdělávání. Ač byl celý proces pilotního ověřování nezanedbatelným způsobem ovlivněn také neočekávanou pandemickou situací, máme za to, že se nám podařilo v praxi vyzkoušet celé spektrum různých aktivit a postupů, které ve výsledku vedly k pozitivnímu ovlivnění vzdělávací dráhy podstatné části žáků, s nimiž byla zahájena a realizována spolupráce.

Dovolujeme si proto pedagogickým pracovníkům podílejícím se na činnostech v oblasti kariérového poradenství a prevence předčasných odchodů ze vzdělávání nabídnout k využití zkušenosti, které jsme nabyli v průběhu tohoto procesu, a věříme, že pro ně mohou představovat alespoň dílčí inspiraci.

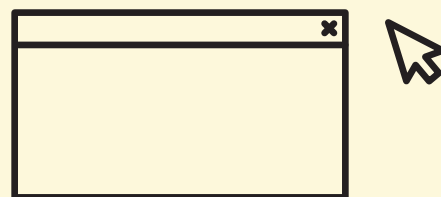
Rádi bychom poděkovali pracovnícím a pracovníkům zapojených základních, ale také spolupracujících středních škol i dalších partnerských organizací, pracovníkům a pracovnícím Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje, členkám a členům realizačního týmu projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ a samozřejmě všem žákům a rodičům, s nimiž jsme mohli a měli tu čest spolupracovat.

Milí čtenáři, budeme velmi rádi, pokud se s námi podělíte o vaše dojmy z této publikace a případné zkušenosti s jejím využitím. Vaše zpětná vazba pro nás bude cenným zdrojem informací pro další práci v této oblasti.

Kontakt na autory:

Mgr. Kristýna Volfová
Kristyna.Volfova@ujep.cz

Mgr. Zdeněk Svoboda, Ph.D.
Zdenek.Svoboda@ujep.cz

Použité zdroje

CSIRKE, Andrea; ŠNEPFENBERGOVÁ, Petra. *Jak spolu s dítětem zvládnout volbu povolání. Průvodce rodiče*. 2020. ISBN Neuvedeno.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Zpráva Ústecký kraj. Výsledky žáků, nerovnosti, struktura a charakteristika soustavy, faktory ovlivňující vzdělávací výsledky*. Praha: ČŠI, 2020. ISBN 978-80-88087-31-1.

DataPAQ – Prohlížečka regionálních dat. DataPAQ – *Prohlížečka regionálních dat* [online]. Dostupné z: <https://www.datapaq.cz>.

EUROSTAT. *Early leavers from education and training*. [online]. Eurostat, 2023 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <[https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title= Early_leavers_from_education_and_training#Early_leavers_from_education_and_training_.E2.80.93_today_and_a_historical_comparison](https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Early_leavers_from_education_and_training#Early_leavers_from_education_and_training_.E2.80.93_today_and_a_historical_comparison)>.

FRYČ, Jindřich; MATUŠKOVÁ, Zuzana; KATZOVÁ, Pavla; et al. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020. ISBN 978-80-87601-46-4.

HANÁK, Petr a kol. *Metodika kariérového poradenství pro žáky s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2022. ISBN 978-80-244-6104-5.

HAUSDORFOVÁ, Martina; POKORNÝ, Petr; RŮTOVÁ, Eva. *Rozvoj kariérového poradenství včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání*. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2021. ISBN 978-80-7578-068-3.

HÁJKOVÁ, Vanda; STRNADOVÁ, Iva. *Plánování přechodu na vyšší stupeň/typ školy: metodický materiál*. Praha: Univerzita Karlova, 2019. ISBN neuvedeno.

HLOUŠKOVÁ, Lenka. Mám základní vzdělání. Příčiny a důsledky předčasných odchodů ze studia a ze vzdělávání. *Studia paedagogica* [online]. 2014, 19(2), 11–38 [cit. 2023-01-15]. ISSN 18037437. Dostupné z: doi:10.5817/SP2014-2-2.

KŘÍŽ, Jaroslav; SVOBODA, Zdeněk; VETEŠKA, Jaroslav; VOLFOVÁ, Kristýna a ZILCHER, Ladislav. *Edukace jako nástroj prevence sociální exkluze v Ústeckém kraji*. Praha: Česká andragogická společnost, 2021. ISBN 978-80-907809-0-3.

KÚÚK, *Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji (ÚK IKAP B2) | Regionální stálá konference Ústeckého kraje | RSKÚK.cz* [online]. Copyright © 2023 Insion [cit. 15. 01. 2023]. Dostupné z: <<https://rskuk.cz/podpora-uspesnosti-ve-vzdelavani-v-usteckem-kraji-uk-ikap-b2>>.

MIKLUŠÁKOVÁ, Marta; FOIST, Vladimír a HORÁČKOVÁ, Jana. *Vzdělávání v sociálně vyloučených lokalitách aneb Jak překonat znevýhodnění chudobou ve škole?* [online]. Praha: Agentura pro sociální začleňování. [cit. 10. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/vzdelavani/vzdelavani-v-socialne-vyloucenych-lokalitach-aneb-jak-prekonat-znevychodneni-chudobou-ve-skole/#_ftn2>. -

MPSV. *Výzva k předkládání žádosti o podporu* [online]. MPSV, 2022 [cit. 15-01-2023]. Dostupný z: < <https://www.esfcr.cz/documents/21802/18839039/Text+výzvy+č.+029+OPZ%2B/05713e85-94a2-4a91-bcee-8047bef05c13>>.

PROKOP, Daniel. *Nerovnosti ve vzdělávání jako zdroj neefektivity* [online]. Praha: PAQ Research, 2022. Dostupné z: <<https://www.paqresearch.cz/post/nerovnosti-vzdelani-neefektivita>>.

PROKOP, Daniel. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Brno: Host, 2020. ISBN 9788075779915.

PÝCHOVÁ, Silvie; KOŠTÁLOVÁ, Helena; DRAHOŇOVSKÁ, Petra a MADZIOVÁ, Dorota. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7598-604-7.

Salmondo. *Salmondo* [online]. Copyright © Salmondo CZ, s.r.o. [cit. 31. 01. 2023]. Dostupné z: <<https://www.salmondo.cz/jak-to-funguje>>.

SVOBODA, Zdeněk a VOLFOVÁ, Kristýna. *Kariérové poradenství na základních školách Ústeckého kraje*. Ústí nad Labem: KÚ ÚK, 2023. ISBN 978-80-88140-42-9

ŠTASTNOVÁ, Pavlína; DRAHOŇOVSKÁ, Petra. *Jak žáci základních a středních škol vybírají svou další vzdělávací nebo pracovní kariéru. Analýza výsledků dotazníkového šetření žáků základních a středních škol*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN neuvedeno.

TILLNER, Jiří. *Zpráva o předčasných odchodech ze vzdělávání. Přehled opatření a příklady dobrých praxí v zahraničí a v ČR*. Praha: NÚV, 2013. ISBN 978-80-7481-024-4.

TRHLÍKOVÁ, Jana. *Prevence a intervence předčasných odchodů ze středních škol: příručka opatření*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2015. ISBN 978-80-7481-104-3.

TRHLÍKOVÁ, Jana. *Předčasné odchody ze vzdělávání na středních školách: kvalitativní analýza rozhovorů s experty a příklady dobrých praxí*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN neuvedeno.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. *Zákony pro lidi, Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 10. 02. 2023]. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#cast3>>.

Přílohy

- Příloha I.** Přehled vybraných metodických materiálů využitelných v oblasti poskytování individualizované podpory žákům ohroženým předčasným odchodem ze vzdělávání
- Příloha II.** Příklad zpracování dotazníku „Můj život – můj plán“
- Příloha III.** Příklad zpracování dotazníku „Můj život – můj plán“
- Příloha IV.** Příklad zpracování dotazníku „Můj život – můj plán“
- Příloha V.** Příklad průběžného vyhodnocení spolupráce se žákem
- Příloha VI.** Příklad zpracování průběžné zprávy o úspěšnosti žáka na střední škole
- Příloha VII.** Výrobky žačky A. B. vytvořené v rámci studia na střední škole

I. Příloha

Přehled vybraných metodických materiálů využitelných v oblasti poskytování individualizované podpory žákům ohroženým předčasným odchodem ze vzdělávání

Název publikace: Kariérové poradenství ve škole – kvalitně a profesionálně
Autoři: Kateřina Hašková a kolektiv
Vydavatel: Centrum Vzdělávání všem
Rok vydání: 2020
ISBN: neuvedeno

Anotace/charakteristika:

Metodický materiál mimo jiné nabízí příklady dobré praxe v oblasti kariérového poradenství z konkrétních škol, které dokreslují variabilitu a mnohotvárnost školního kariérového poradenství. Pozornost je věnována tématům etické praxe, plánování podpory rozvoje kariéry žáků, individuálnímu přístupu k žákům, propojení s kurikulem, předávání informací o možnostech vzdělávání a trhu práce, zajištění kvality poradenské činnosti a dalším. Uvedený metodický materiál vznikl v rámci klíčové aktivity Zvyšování profesních kompetencí pedagogických pracovníků realizujících kariérové poradenství v projektu Podpora kariérového poradenství, podnikavosti pro udržitelný rozvoj a dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

https://www.jcmm.cz/images/project/84/edit/KP_kvalitne.pdf.

Název publikace: Kariérové poradenství pro pedagogy: Metodický manuál
Autoři: Jan Brabec a Barbora Kreislová
Vydavatel: Krajské centrum vzdělávání a jazyková škola, Plzeň
Rok vydání: 2020
ISBN: neuvedeno

Anotace/charakteristika:

Autoři charakterizují publikaci jako metodický manuál, jenž tvoří průnik témat, která zazněla v rámci vzdělávacího programu kariérového poradenství pro školní poradce, realizovaného v období 2018–2020 v Královéhradeckém kraji.

Manuál je rozdělen do několika základních kapitol. První tři jsou v podstatě teoretické. Kapitola „Svět práce“ seznamuje s trendem dynamiky trhu práce ve vazbě na vzdělávání, a uvádí tak celé téma kariérového poradenství ve škole do širších souvislostí. Zaměřuje se též na oblast Člověk a svět práce v rámci RVP jednotlivých stupňů vzdělávání s ohledem na téma kariérového učení. Kapitola „Kariérové poradenství ve škole“ seznamuje čtenáře s legislativními souvislostmi a blíže uvádí téma kariérového vzdělávání jako procesu rozvoje dovedností řízení vlastní kariéry v rámci výuky, role kariérového poradce v tomto procesu i celého pedagogického sboru. V kapitole „Přístupy v kariérovém poradenství“ je prezentována základní osa vývoje kariérového poradenství od jeho vzniku po současnost.

Další kapitoly již mají více praktický charakter. Jsou věnovány diagnostice v oblasti kariérového poradenství, individuálnímu poradenství (zde čtenář nalezne úvod do individuální práce s klientem, prostor je věnován také představení metod vedení poradenského rozhovoru jako klíčového nástroje pro poradenskou práci) a skupinovému poradenství (tedy zaměření na práci se skupinou a skupinovou dynamikou, nabízí také v praxi vyzkoušené aktivity, které lze aplikovat v rámci vhodných vyučovacích hodin či jiných příležitostí pro skupinovou práci). Závěrečná kapitola manuálu představuje koncept dovedností řízení vlastní kariéry (CMS) v rámci moderního kariérového poradenství. Metodický manuál obsahuje také přílohy s pracovními listy a dalšími pomůckami pro poradenskou práci, a to ve vazbě na jednotlivá témata, jimž se autoři věnují.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

https://www.poradenstvikhk.cz/karierove/wp-content/uploads/2021/07/Infokariera_KP-pro-pedagogy-HK.pdf.

Název publikace: Rukověť kariérového poradce žáků se SVP – individuální plánování a tranzitní program
Autoři: Jaromír Maštaliř, Daniela Maštaliřová, Veronika Škopová, Pavlína Baslerová
Vydavatel: Univerzita Palackého v Olomouci
Rok vydání: 2022
ISBN: 978-80-244-6090-1

Anotace/charakteristika:

Publikace představuje metodickou oporu pedagogickým pracovníkům poskytujícím podporu žákům se speciálními vzdělávacími potřebami při ukončování školní docházky. Obecně je určena širšímu okruhu pracovníků – třídním učitelům, výchovným či kariérovým poradcům, pracovníkům školských poradenských zařízení, případně školních poradenských pracovišť, ale také například rodičům žáků.

Obsah publikace tvoří podrobné vymezení cílové skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a představení pojetí přechodu mezi školní docházkou a dalšími etapami života,

popis tranzitního programu a principů práce se žákem v rámci individuálního plánování zaměřeného na člověka. Součástí publikace je také přehled a charakteristika konkrétních nástrojů a metod či technik práce, které je možné využít při ukončování školní docházky a plánování přechodu. Nechybí ani konkrétní ilustrativní příklad z praxe a reflexe zkušeností pedagogů, kteří uvedené principy a metody práce ve své činnosti využívají.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

<https://karierazp.upol.cz/wp-content/uploads/2022/05/Rukovet-KP.pdf>.

Název publikace: Metodika kariérového poradenství pro žáky se zrakovým postižením

Autoři: Jana Janková, Anna Jílková, Radka Prázdňá, Veronika Míková, Petra Holá, Nikol Aková, Pavlína Baslerová a Jan Michalík

Vydavatel: Univerzita Palackého v Olomouci

Rok vydání: 2022

ISBN: 978-80-244-6120-5

Anotace/charakteristika:

Dle autorského kolektivu publikace si tato metodická příručka klade za cíl popsat a zdůraznit potřebnou kontinuální podporu v oblasti kariérového poradenství, kterou by měl žák se zrakovým postižením získávat v průběhu celé školní docházky. Text zpracovali speciální pedagogové a psychologové dle svých zkušeností při vzdělávání žáků se zrakovým postižením, ale také na základě praxe ve speciálně-pedagogickém poradenství. Cílem takové podpory je dle autorů maximální uplatnění žáků se zrakovým postižením v dalším (celoživotním) vzdělávání a na trhu práce, a to s ohledem na limity dané samotným zrakovým postižením.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

<https://doivup.upol.cz/pdfs/doi/9900/05/3400.pdf>.

Název publikace: Metodika kariérového poradenství pro žáky se sluchovým postižením

Autoři: Jana Barvíková, Iva Doležalová, Alexandra Honová, Jana Horáková, Eva Liberdová, Vladislava Piňosová, Ivana Tvarogová a Pavlína Baslerová

Vydavatel: Univerzita Palackého v Olomouci

Rok vydání: 2022

ISBN: 978-80-244-6116-8

Anotace/charakteristika:

Dle autorského kolektivu je cílem publikace nabídnout čtenářům informace, které mohou využít při kariérovém poradenství poskytovaném žákům se sluchovým postižením na základních, středních, popř. i vysokých školách, ale i dospělým klientům mimo školský systém. Publikace poskytuje základní informace o sluchovém postižení a limitech, které volbu povolání ovlivňují, procesu kariérového poradenství ve školách, o využití diagnostických materiálů a postupů, které mohou pomoci při rozhodování, kterým směrem

se má další vzdělávání ubírat. Neméně významná část uvedené publikace je věnována otázce přechodu žáků-absolventů na pracovní trh. Obsahuje rady pro potenciální zaměstnavatele, jak s osobami se sluchovým postižením jednat, jak se bez obav připravit na pracovní pohovor. Ve shodě s autory předpokládáme, že pro čtenáře budou jistě vítané informace, jak postupovat při zajišťování tlumočnických nebo přepisovatelských služeb, nespornou praktickou hodnotu má také rejstřík organizací, které osoby se sluchovým postižením podporují při hledání zaměstnání.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

<https://doivup.upol.cz/pdfs/doi/9900/05/3900.pdf>.

Název publikace: Metodika kariérového poradenství pro žáky s mentálním postižením

Autoři: Petr Hanák a kol.

Vydavatel: Univerzita Palackého v Olomouci

Rok vydání: 2022

ISBN: 978-80-244-6105-2

Anotace/charakteristika:

Předkládaná publikace má dle autorů za úkol pomoci s přechodem žáků s diagnostikovaným mentálním postižením ze základního do středního vzdělávání a dále s přechodem na trh práce.

Kromě podrobné charakteristiky cílové skupiny a jejich specifík přibližují autoři také existující nástroje a postupy aktuálně využívané v poradenské a školské praxi. Zajímavým prvkem je prezentace příkladů nejen dobré, ale také „špatné“ praxe. Publikace je určena všem pedagogům, kteří se podílejí na vzdělávání žáků s mentálním postižením, ať už v prostředí tzv. speciálních škol, či ve školách hlavního proudu.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

https://karierazp.upol.cz/wp-content/uploads/2022/08/Hanak-a-kol.-Metodika-KP-pro-zaky-s-MP_e-kniha-1.pdf.

Název publikace: Metodika kariérového poradenství pro žáky s poruchou autistického spektra

Autoři: Zuzana Žampachová, Věra Čadilová a kol.

Vydavatel: Univerzita palackého v Olomouci

Rok vydání: 2022

ISBN: 978-80-244-6115-1

Anotace/charakteristika:

utorský kolektiv upozorňuje na skutečnost, že ucelená podpora ve spolupráci klienta, školy, kariérového poradce, zákonných zástupců, případně dalších subjektů zatím není na té úrovni, kterou by žáci s autistickou poruchou potřebovali.

Daleko problematičtější je ještě situace osob s PAS při vstupu na trh práce. Ten je ovlivněn mírou symptomatiky PAS a také dalších přidružených poruch a onemocnění. Publikace nabízí náměty na řešení palčivých otázek kariérového poradenství ve vztahu k této cílové skupině, a to zejména s využitím koordinované spolupráce různých subjektů.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

https://karierazp.upol.cz/wp-content/uploads/2022/08/Zampachova-a-kol.-Metodika-KP-pro-zaky-s-PAS_e-kniha.pdf.

Název publikace: Metodika kariérového poradenství pro žáky s tělesným postižením a závažným onemocněním

Autoři: Eva Čadová a kol.

Vydavatel: Univerzita palackého v Olomouci

Rok vydání: 2022

ISBN: 978-80-244-6119-9

Anotace/charakteristika:

Kromě nezbytných teoretických východisek autoři nabízejí velmi důležité kapitoly zabývající se postupy kariérového poradenství ve škole, a to od role zapojených aktérů přes časovou posloupnost jednotlivých fází kariérového poradenství a jejich provázání s klíčovými kompetencemi až po rozvoj specifických dovedností, zejména pracovních. Navržen je také optimální postup, jak by mohlo kariérové poradenství při přechodu žáky ze školy na trh práce, od různých možností zaměstnávání těchto žáků až po přiblížení vhodných postupů při komunikaci s potencionálními zaměstnavateli, včetně jiných možností uplatnění žáků mimo trh práce.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

https://karierazp.upol.cz/wp-content/uploads/2022/08/E.-Cadova-a-kol._Metodika-KP-pro-zaky-s-TP_e-kniha.pdf.

Název publikace: Metodika kariérového poradenství pro žáky s narušenou komunikační schopností a žáky se specifickými poruchami učení a chování
Autoři: Renata Vrbová, Lenka Felcmanová a kol.
Vydavatel: Univerzita palackého v Olomouci
Rok vydání: 2022
ISBN: 978-80-244-6113-7

Anotace/charakteristika:

Autoři nabízejí čtenářům vyčerpávající přehled informací o specifikách žáků a studentů s výše uvedenými typy zdravotního znevýhodnění, které je potřeba brát v úvahu při výběru školy a budoucí profese. Publikace obsahuje přehled diagnostických nástrojů využitelných v rámci kariérového poradenství, a to zdaleka nejen ve vztahu k uvedeným cílovým skupinám. Nabídnuť je i představa optimálního modelu fungování koordinovaného kariérového poradenství pro žáky s narušenou komunikační schopností a pro žáky se specifickými poruchami učení a chování.

Dostupnost:

Publikace je volně dostupná na webu ve formátu PDF na následujícím odkazu:

https://karierazp.upol.cz/wp-content/uploads/2022/09/Vrbova_a_kol_Metodika_KP_pro_zaky_s_NKS_e-kniha.pdf.

Název publikace: Kariérové poradenství na každý pád
Autoři: Silvie Pýchová, Helena Košťálová, Petra Drahoňovská a Dorota Madziová
Vydavatel: Wolters Kluwer
Rok vydání: 2020
ISBN: 978-80-7598-604-7

Anotace/charakteristika:

Jedná se o velmi komplexní publikaci, kterou doporučujeme všem pedagogickým pracovníkům podílejícím se na realizaci kariérového poradenství. Považujeme ji za jeden ze základních, velmi kvalitních a moderně pojatých zdrojů v uvedené oblasti poradenské činnosti.

Dostupnost:

Publikace je dostupná v rámci běžné knižní distribuce, např. zde:

<https://obchod.wolterskluwer.cz/cz/karierove-poradenstvi-na-kazdy-pad.p5341.html>.

Příklad zpracování dotazníku „Můj život – můj plán“

 EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Vzdělávání, výzkum a inovace

MŮJ ŽIVOT - MŮJ PLÁN
(dotazník pro žáky)

Rádi bychom Tě požádali o vyplnění dotazníku a zodpovězení několika otázek. Odpovědi na tyto otázky Ti pomohou zjistit více o sobě, například v čem jsi dobrý/dobrá a na co můžeš být hrdý/hrdá, o co se zajímáš, jaké jsou Tvé plány do budoucna, na čem bys sis přál nebo potřeboval zapracovat a v čem bys třeba mohl potřebovat podporu.

Čím lépe se budeš znát, tím lépe se Ti povede plánovat do budoucna. Pomůže Ti to také při stanovování Tvých cílů. V jejích naplňování bychom Ti chtěli co nejlépe pomoci. Pokud budeš potřebovat, můžeš někoho požádat, aby Ti pomohl otázky zodpovědět.

Moje jméno a příjmení: _____
 Třída: 4.A
 Škola: _____

11.11

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

 EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Vzdělávání, výzkum a inovace

Kterí lidé jsou v Tvém životě nejdůležitější?
moje Rodina,

Co je na Tobě skvělého?
moje Rodina,

Na co jsi hrdý? (Co jsi třeba dokázal?)

Co Tě ve škole baví?
informatika, Matematika, čeština

Co Tě baví doma?

ke ps. uklízet, být si s bratrem

Co rád děláš po škole a o víkendech?
řada sledím z kamarádů ven.

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

 EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Vzdělávání, výzkum a inovace

Co bys nejraději dělat lá ve svém volném čase? (Co bys sis přál lá nejraději dělat ve svém volném čase?)
ve volném čase bych chtěla chodit
posad ven a trávit čas s rodinou

Co bys nejraději nedělat lá?
nejraději bych nedovolila do školy.

Jaká práce by Tě bavila lá? (jaký druh práce bys chtěl lá dělat)
učitelku.

Co myslíš, že je potřeba vystupovat (tuklat) k tomu, abys mohl lá vykonávat práci, která by Tě bavila?
umět psát

Máš už nějakou pracovní zkušenost (výpomoc, brigádu)?

• Ano
 • ☒ Ne

Jakou konkrétně?
žádám jen pomáhám mamce
psát obřady

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

 EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Vzdělávání, výzkum a inovace

Co se Ti v rámci této pracovní zkušenosti líbilo a co se Ti nelíbilo?

Jaké pracovní zkušenosti bys chtěl získat v budoucnu? (Jakou brigádu bys chtěl zkusit?)
učitelku.

O čem by ses chtěl dozvědět nebo naučit něco více?
he

Už víš, na jakou střední školu bys chtěl jít? (pokud ano, prosím napiš na jakou konkrétně)
chtěla bych dělat učitelku

Na koho bys se obrátil pro pomoc při výběru střední školy?
Mamka nebo třídní ~~ne~~ Paní učitelka

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

Příklad zpracování dotazníku „Můj život – můj plán“

MŮJ ŽIVOT - MŮJ PLÁN (dotazník pro žáky)	
Rádi bychom Tě požádali o vyplnění dotazníku a zodpovězení několika otázek. Odpovědi na tyto otázky Ti pomohou zjistit více o sobě, například v čem jsi dobrý/dobrá a na co můžeš být hrdý/hradá, o co se zajímáš, jaké jsou Tvé plány do budoucna, na čem bys sis přál nebo potřeboval zapracovat a v čem bys třeba mohl potřebovat podporu. Čím lépe se budeš znát, tím lépe se Ti povede plánovat do budoucna. Pomůže Ti to také při stanovování Tvých cílů. V jejich naplňování bychom Ti chtěli co nejlépe pomoci. Pokud budeš potřebovat, můžeš někoho požádat, aby Ti pomohl otázky zodpovědět. Moje jméno a příjmení: [REDAKCE] Třída: 7 Škola: [REDAKCE] Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431	Kteří lidé jsou v Tvém životě nejdůležitější? MŮJ KAMŮŠI Co je na Tobě skvělého? NEVÍM MYSLÍM ŽE NIC Na co jsi hrdý? (Co jsi třeba dokázal?) UKLÍŠ TRILKY NA SKATEBOARDECH Co Tě ve škole baví? VÝTVARNA A INFORMATIKA Co Tě baví doma? NIC KAMŮŠI JSEM VENKU Co rád děláš po škole a o víkendech? JSEM VENKU SKATMOŠEMA Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431
Co bys nejraději dělal/la ve svém volném čase? (Co bys sis přál/la nejraději dělat ve svém volném čase?) CHODIT LÍČ NA KAMPY A DĚLAT TRILKY NA SKATEBU Co bys nejraději nedělal/la? NĚCHCI BĚŽET KOPELÁŘ Jaká práce by Tě bavila? (jaký druh práce bys chtěl/la dělat) KLICHAR NEBO PROBÁVAT DESKY NA PRKLA Co myslíš, že je potřeba vystudovat (udělat) k tomu, abys mohl/la vykonávat práci, která by tě bavila? VÝTVAR SE Máš už nějakou pracovní zkušenost (výpomoc, brigádu)? • Ano • Ne Jakou konkrétně? S TATOU NA STAVBĚ Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431	Co se Ti v rámci této pracovní zkušenosti líbilo a co se Ti nelíbilo? VŮBEC MĚ TO NEBAVILO Jaké pracovní zkušenosti bys chtěl získat v budoucnu? (Jakou brigádu bys chtěl zkusit?) PROBÁVAT DESKY NA PRKLA O čem bys ses chtěl dozvědět nebo naučit něco více? O SKATEBOARDECH Už víš, na jakou střední školu bys chtěl jít? (pokud ano, prosím napiš na jakou konkrétně) ASI KLICHAR Na koho bys se obrátil pro pomoc při výběru střední školy? NEVÍM Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

Příklad zpracování dotazníku „Můj život – můj plán“

MŮJ ŽIVOT - MŮJ PLÁN
(dotazník pro žáky)

Rádi bychom Tě požádali o vyplnění dotazníku a zodpovězení několika otázek. Odpovědi na tyto otázky Ti pomohou zjistit více o sobě, například v čem jsi dobrý/dobrá a na co můžeš být hrdý/hrdá, o co se zajímáš, jaké jsou Tvé plány do budoucna, na čem bys sis přál nebo potřeboval zapracovat a v čem bys třeba mohl potřebovat podporu.

Čím lépe se budeš znát, tím lépe se Ti povede plánovat do budoucna. Pomůže Ti to také při stanovování Tvých cílů. V jejich naplňování bychom Ti chtěli co nejlépe pomoci. Pokud budeš potřebovat, můžeš někoho požádat, aby Ti pomohl otázky zodpovědět.

Moje jméno a příjmení: [REDACTED]
 Třída: 7D
 Škola: [REDACTED]

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

Kteří lidé jsou v Tvém životě nejdůležitější?
 Mama, Babička, Tata, děda – (Rodina)...
 A kamarádka, který známá už dlouho a vždy to pro mě!

Co je na Tobě skvělého?
 Mám se / Sam přelaska / Veřpha'

Na co jsi hrdý? (Co jsi třeba dokázal?)
 Dokázala jsem se naučit za 3 měsíce anglicky. A mluvit su
 A to je vše nic jiného sem nedokázala, nesbl.

Co Tě ve škole baví?
 Jíst, Průvody, Vlk

Co Tě baví doma?
 Odpovídat – Chodit na televizi nebo na telefon.

Co rád děláš po škole a o víkendech?
 Scházím se s kamarádkami a s rodinou

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

Co bys nejraději dělala ve svém volném čase? (Co by sis přál/a nejraději dělat ve svém volném čase?)
 Čtení knihy, kreslení, zpívání, dělat domácí úkoly,
 učít se cizí jazyky, hrát volejbal a basketbal, tancování

Co bys nejraději nedělala?
 Nejradši bych nedělala nic. Nejradši dělám věci,
 které nechci dělat

Jaká práce by Tě bavila? (Jaký druh práce bys chtěla dělat?)
 Baraňa jsem právník nebo psycholog. Ale nevím,
 který práce vybrat.

Co myslíš, že je potřeba vystudovat (udělat) k tomu, abys mohla vykonávat práci, která by tě bavila?
 Musím se učit dobře český jazyk. Učit se dobře všechny předměty.

Máš už nějakou pracovní zkušenost (výpomoc, brigádu)?
 • Ano
 • ☒ Ne

Jakou konkrétně?

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

Co se Ti v rámci této pracovní zkušenosti líbilo a o co se Ti nelíbilo?

Jaké pracovní zkušenosti bys chtěl získat v budoucnu? (Jakou brigádu bys chtěl zkusit?)

O čem by ses chtěl dozvědět nebo naučit něco více?
 Chci se naučit dozvědět lidstva psychologie
 a také zákon

Už víš, na jakou střední školu bys chtěl jít? (pokud ano, prosím napiš na jakou konkrétně)
 Mám střední školu, ale brzy si vyberu školu

Na koho bys se obrátil pro pomoc při výběru střední školy?

Dotazník pro žáky v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431

Průběžné vyhodnocení spolupráce

1. **Naplnění strategických cílů – kroky, aktivity či dílčí cíle, které se daří naplňovat či byly splněny**

Osvojení si představy o budoucím vzdělání a pracovním uplatnění, motivace – podle mého názoru se cíl daří naplňovat a žákyně má postupně větší a lepší povědomí o možnostech dalšího vzdělávání díky společným aktivitám (pracovní listy, práce s Atlasem školství, exkurze SŠ, online testy pro vhodné zaměstnání, finanční stránky daného zaměstnání apod.), žákyně se již sama orientuje v Atlasu školství a dokáže si sama vyhledat potřebné informace, má představu o měsíčních výdajích a výši nájemného nabízených bytů v Bílině a Teplicích (kde chce v budoucnu bydlet).

2. **Naplnění strategických cílů – kroky, aktivity či dílčí cíle, které se nedaří naplňovat včetně odůvodnění**

Žádné

3. **Naplnění strategických cílů – rozšíření či změna stanovených cílů, stanovení nových cílů, opatření či aktivit**

Pohovor se zdravotní sestrou a sociální pracovnící. Žákyně si připraví dotazy, které jí zodpoví otázky ohledně těchto povolání (za pomoci poradce).

4. **Hodnocení spolupráce žákem**

Co ti nejvíce pomohlo při našich schůzkách? – Že jsem viděla, jaké školy jsou v Mostě a v Teplicích. Táta nechce, abych studovala někde jinde. A byla jsem hodně ráda, když jsme jeli na střední školu. Pomohlo mi to i v tom, že jsem si vyzkoušela cestu vlakem, tramvají a autobusem v Mostě. Teď už bych věděla, jak do školy dojet.

Co tě na spolupráci baví/nebaví? – Návštěva středních škol a taky mě baví ta práce s kartama. Jak si povídáme a vybíráme si obrázky a říkáme, proč jsme si je vybrali – ty s těma velrybama a tučňákama. Nevím, jestli mě něco nebavilo.

Co bys ještě potřebovala, aby se ti lépe rozhodlo o budoucím studiu? – Popovídat si se zdravotní sestrou.

Jak se ti se mnou spolupracuje? – Jsem ráda, že za vámi můžeme přijít a poradíte nám.

Průběžné vyhodnocení spolupráce

Naplnění strategických cílů – kroky, aktivity či dílčí cíle, které se daří naplňovat či byly splněny

Osvojení si představy o budoucím vzdělání a pracovním uplatnění, motivace – podle mého názoru se cíl daří naplňovat a žákyně má postupně větší a lepší povědomí o možnostech dalšího vzdělávání díky společným aktivitám (pracovní listy, práce s Atlasem školství, exkurze SŠ, online testy pro vhodné zaměstnání, finanční stránky daného zaměstnání apod.), žákyně se již sama orientuje v Atlasu školství a dokáže si sama vyhledat potřebné informace, má představu o měsíčních výdajích a výši nájemného nabízených bytů v Teplicích (do Teplic se bude stěhovat po ukončení ZŠ), zlepšení školních výsledků díky doučování (chemie, matematika)

Naplnění strategických cílů – kroky, aktivity či dílčí cíle, které se nedaří naplňovat včetně odůvodnění

Naplnění strategických cílů – rozšíření či změna stanovených cílů, stanovení nových cílů, opatření či aktivit

Návštěva dne otevřených dveří na daných SŠ, zaměření se na budoucí pracovní život a osamostatnění se.

Hodnocení spolupráce žákem

Co ti nejvíce pomohlo při našich schůzkách? – Jsem ráda, že jsme se někdy scházely i jen spolu. Ráda věci dělám radši sama než s ostatními. Taky mi hodně pomohlo, že jsme se často scházely a pořád o všem mluvily.

Co tě na spolupráci baví/nebaví? – Online testy osobnosti.

Co bys ještě potřebovala, aby se ti lépe rozhodovalo o budoucím studiu? – Už jsem rozhodnutá, takže teď už nic.

Jak se ti se mnou spolupracuje? – Dobře. Hodně mi schůzky pomohly, s vámi i s paní Volfovou, která tu byla před vámi. Předtím se mi na školu moc nechtělo, teď se těším.

Příklad zpracování průběžné zprávy o úspěšnosti žáka na střední škole

  Průběžná zpráva o úspěšnosti žáka v rámci projektu Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji Aktivita – Inovativní přístup KARIPO Jméno a příjmení žáka: [REDAKCE] Studovaný obor: Stravovací a ubytovací služby 1. Zhodnoťte prosím celkovou situaci žáka v následujících oblastech: a) Školní úspěšnost (prospěch) Matějovo zapojení do výukového procesu proběhlo a probíhá bez větších komplikací. Výuka je v rámci možností přizpůsobena schopnostem Matěje (tempo, tisk výukového materiálu apod.). V prvním čtvrtletí byl hodnocen v průměru známkou dobrý. b) Chování Chování Matěje je bez jakýchkoliv připomínek ať ze strany spolužáků, tak i vyučujících. c) Docházky a zapojení do školního prostředí a školních aktivit Docházka opět bez připomínek. V případě absence je zákonným zástupcem buď nahlášena předem, nebo omluvena po příchodu do školy dle školního řádu. 2. Zhodnoťte prosím celkovou spolupráci se zákonnými zástupci žáka. Celková spolupráce s matkou žáka je téměř příkladná, matka se účastní všech třídních i dalších schůzek pořádaných školou, včetně další potřebné komunikace. 3. V případě, že je to relevantní, uveďte prosím, zda se u žáka vyskytují jakékoliv překážky v učení či v zapojení, které brání jeho úspěšnému studiu. Zatím nelze úplně definovat, částečný problém vidím v komunikaci - vyjadřování a v psaném textu. „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ (ÚK IKAP B2) CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431	 4. Uveďte prosím, zda se v oblasti vzdělávání, chování či docházky žáka, případně v oblasti spolupráce s jeho zákonnými zástupci, vyskytují konkrétní oblasti, s jejichž řešením bychom vám mohli pomoci. Zatím žádné. Třídní učitel [REDAKCE] „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ (ÚK IKAP B2) CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/001/7431
--	---

VII. Příloha

Výrobky žačky A. B. vytvořené v rámci studia na střední škole

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ústecký kraj

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons CC
BY-SA 4.0. Licenční podmínky jsou dostupné na adrese:
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Tato publikace vznikla v rámci projektu „Podpora úspěšnosti
ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ (ÚK IKAP B2),
reg. číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0017431.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií.

ISBN 978-80-88140-45-0

9 788088 140450